

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2020

Marek Mikeš

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Mediální obraz USA v Rudém právu během války ve
Vietnamu**

Diplomová práce

Autor práce: Marek Mikeš

Studijní obor: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne: 19. 5. 2020

Marek Mikeš

Bibliografický záznam

MIKEŠ, Marek. *Mediální obraz USA v Rudém právu během války ve Vietnamu*. Praha, 2020. 117 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra Mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Rozsah práce: 210 502

Anotace

Diplomová práce se zaměřuje na analýzu toho, jakým způsobem byly v Rudém právu během vybraných úseků vietnamské války vyobrazovány Spojené státy. Práce se zaměřuje na roky 1966 (USA již ve válce), 1968 (ofenzíva Tet) a 1969 (Nixon prezidentem, smrt Ho Či Mina) a zkoumá, jaký obraz si mohl o USA na základě těchto období udělat československý čtenář. Dále pak sleduje, jaké jsou rozdíly mezi objektivním vylíčením těchto historických událostí a jejich mediálním pokrytím v Rudém právu. Ve své práci pracuji s předpokladem, že Rudé právo o válce ve Vietnamu neinformovalo objektivně, ale naopak podléhalo komunistické propagandě. Zároveň se zajímám i o to, jakými prostředky dosahovalo Rudé právo subjektivního popisu těchto událostí.

Annotation

In my thesis I analyse how the United States was depicted in Rudé právo during selected stretches of the Vietnam War. I focus on 1966 (the US already at war), 1968 (the Tet offensive) and 1969 (Nixon as president, the death of Ho Chi Minh) and I explore what image a Czechoslovak reader might have made of the US based on those periods. Next, I observe the differences between the objective portrayal of these historical events and their media coverage in Rudé právo. In my work I assume that Rudé právo did not inform about the Vietnam War objectively, but was instead subject to Communist propaganda. At the same time, I am also interested in the means by which Rudé právo obtained a subjective description of these events.

Klíčová slova

Rudé právo, válka, Vietnam, USA, komunismus, propaganda

Keywords

Rude pravo, war, Vietnam, USA, communism, propaganda

Title

The image of U.S. in Rudé právo during the Vietnam War

Poděkování

Úvodem bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu PhDr. Petru Bednaříkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, ochotu, trpělivost a cenné rady při psaní této diplomové práce.

Obsah

1. ÚVOD	- 8 -
2. HISTORICKÉ VYMEZENÍ VIETNAMU	- 10 -
2.1 VÝVOJ VIETNAMU DO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY	- 10 -
2.2 PRVNÍ INDOČÍNSKÁ VÁLKA.....	- 12 -
2.3 VIETNAMSKÁ VÁLKA.....	- 16 -
2.3.1 Předválečné období v letech 1954 – 1964.....	- 16 -
2.3.2 Vstup USA do války	- 20 -
2.3.3 Počáteční etapa války	- 21 -
2.3.4 Převaha USA v letech 1966 – 1967	- 23 -
2.3.5 Ofenzíva Tet a rok 1968	- 32 -
2.3.6 Stagnace v letech 1969 – 1970	- 36 -
2.3.7 Konec války v nedohlednu.....	- 39 -
2.3.8 Závěrečná etapa a ukončení války.....	- 42 -
3. PROPAGANDA	- 44 -
4. ČESKOSLOVENSKO V 60. LETECH.....	- 44 -
5. RUDÉ PRÁVO	- 46 -
6. ANALÝZA ČLÁNKŮ RUDÉHO PRÁVA	- 48 -
6.1 ROK 1966	- 49 -
6.2 ROK 1968	- 61 -
6.3 ROK 1969	- 76 -
7. ZÁVĚR	- 90 -
SUMMARY	- 92 -
POUŽITÁ LITERATURA.....	- 94 -
.....	- 97 -
.....	- 98 -
SEZNAM PŘÍLOH	- 99 -
PŘÍLOHY	- 101 -

1. Úvod

Válka ve Vietnamu je zcela jistě jednou z nejvýznamnějších událostí dvacátého století. Jednalo se o vojenský konflikt, který od konce 50. let 20. století až do poloviny 70. let 20. století probíhal na území Vietnamu a v příhraničí sousedících zemí. Spojené státy a některé další země se po vstupu do války snažily bránit šíření komunismu v jižním Vietnamu, který bojoval proti svému severnímu sousedovi. Mimo válečná území se však odehrával i střet ideologický, konkrétně souboj mezi socialismem a kapitalismem. Československo sice nebylo ve válce přímo angažované, ale jako země sovětského bloku bylo nedílnou součástí komunistické propagandy. Téma války ve Vietnamu bylo zpracované mnoha autory odborné literatury a bylo rozebráno z nejrůznějších úhlů pohledu.

Jak jsem již naznačil, válka ve Vietnamu měla kromě vojenského střetnutí několik dalších rovin. Tu nejzajímavější pro mou práci bych popsal jednoduše jako vztah Spojených států a Sovětského svazu, ovšem nic jednoduchého na ní ve skutečnosti nebylo. Ve druhé polovině 20. století totiž probíhala mezi těmito dvěma bloky a jejich spojenci takzvaná studená válka. Tu lze popsat jako stav politického a vojenského napětí, který byl plný zákulisních her, propagandy a snahy oslabit vliv a moc svého soupeře pomocí téměř jakýchkoliv dostupných prostředků. Tato studená válka však nikdy nepřerostla v přímý vojenský konflikt mezi těmito znepřátelenými zeměmi a nedošlo tak k přímému vyhlášení války.

Součástí bloku Sovětského svazu bylo v období války ve Vietnamu i Československo. Tuzemský vývoj byl tedy v letech 1948 až 1989 ovlivňován komunistickým režimem. Tento režim například neumožňoval lidem rozhodnout o politické situaci ve svobodných volbách, silně potlačoval jakékoliv odpůrce, v radě případů takové situace řešil dokonce i justičními vraždami. Velice silně působila v Československu také sovětská propaganda, která měla jako jeden z hlavních cílů co nejlépe vykreslit SSSR a socialismus v očích občanů a postupně tak více a více upevňovat pozici této ideologie, dále však také negativně referovat o nepřátelích Sovětského svazu a čímkoliv, co by mohlo tento režim ohrozit.

Na základě výše zmíněných věcí jsem se rozhodl tato témata spojit dohromady a postavit na tom svou diplomovou práci. Zaměřím se na to, jakým způsobem bylo v Československu vyobrazováno USA v přímé spojitosti s probíhající válkou ve Vietnamu. K tomu využiji deník Rudé právo, který byl ústředním tiskovým orgánem Komunistické strany Československa a který hrál důležitou roli v propagandě režimu. Ve své práci se tedy pokusím zanalyzovat, jakým způsobem byly v Rudém právu během vybraných úseků vietnamské války vyobrazovány Spojené státy. Zaměřím se na roky 1966 (USA již ve válce), 1968 (ofenzíva Tet) a 1969 (Nixon prezidentem, smrt Ho Či Mina). V této souvislosti se v Rudém právu zaměřím jak na texty zpravodajské, tak i na komentáře, fotografie či karikatury. Ve své práci budu zkoumat, jaký obraz si mohl o USA na základě těchto událostí udělat československý čtenář. Dále pak budu sledovat, jaké jsou rozdíly mezi objektivním vylíčením těchto historických událostí a jejich mediálním pokrytím v Rudém právu. Přepokládám totiž, že Rudé právo o válce ve Vietnamu neinformovalo objektivně, ale naopak podléhalo komunistické propagandě. Zajímá mě i to, jakými jazykovými prostředky dosahovalo Rudé právo subjektivního popisu těchto událostí.

Ve své tezi k této diplomové práci jsem původně uváděl pět let, které jsem měl v úmyslu v Rudém právu analyzovat. Jednalo se o roky 1966, 1968, 1969, 1973 a 1975. Nakonec jsem se však rozhodl analyzovat roky 1966, 1968 a 1969. Jedním z důvodů, který mě k tomuto kroku vedl, byl enormní rozsah těchto pěti let, které jsem si původně stanovil k analýze. Vyhodnotil jsem si, že tři analyzované roky budou více než dostačující pro to, abych dokázal charakterizovat, jakým způsobem Rudé právo nahlíželo na Spojené státy a jakým způsobem přistupovalo k válce ve Vietnamu. Zároveň jsem měl obavu, aby má práce při zachování všech pěti let neutrpěla kvůli svému rozsahu na kvalitě. Aktivní účast Spojených států ve Vietnamu byla navíc větším způsobem spojena právě s roky 1966, 1968 a 1969. V letech 1973 a 1975 již Spojené státy většinu svých pozic ve Vietnamu vyklidily a jejich účast v tomto konfliktu tak oproti ostatním rokům ztrácela na významu. Oproti tezi jsem se také nakonec rozhodl nevyužít publikaci Davida Andersona, kterou jsem nahradil jinými tituly.

2. Historické vymezení Vietnamu

V této části své práce se zaměřím na popis historických událostí pomocí odborné literatury. Nejprve popíši, v jakém rozpoložení se nacházelo území Vietnamu na počátku 20. století a jakým způsobem ho ovlivnil konec druhé světové války. Poté se zaměřím na další vývoj událostí ve Vietnamu a přes první indočínskou válku se dostanu až k samotné válce ve Vietnamu. Tu následně celkově rozeberu a důkladněji se podívám na některé její hlavní milníky či důležité úseky.

2.1 Vývoj Vietnamu do druhé světové války

Vietnam, tedy v současné době celým názvem Vietnamská socialistická republika, je stát ležící na území jihovýchodní Asie. Vietnam, stejně jako další asijské státy, oplývá bohatou historií a tradicí, já se však nyní krátce zaměřím na období před druhou světovou válkou.

Zájem Francouzů o Vietnam byl evidentní již delší dobu, ovšem v roce 1858 tento zájem přerostl ve vojenský útok a snahu o dobytí této země. Vietnam neměl takovou sílu, aby se nátlaku ubránil a tak postupně Francii ustupoval. V roce 1884 se pak celá země dostala definitivně pod francouzskou nadvládu, a střední a severní část Vietnamu se rozdělila na dva územní celky Annam a Tonkin. V roce 1887 založila Francie na území Vietnamu po dlouhých bojích Indočínskou unii. Francouzská správa poté zavedla do vietnamské společnosti významné politické a kulturní změny. Byl například vyvinut systém moderního vzdělávání západního typu a zlepšena infrastruktura železnic a silnic. Většina francouzských osadníků v Indočíně byla soustředěna v Kočínčíně, zejména pak v Saigonu, ale také v Hanoji, hlavním městě kolonie.¹

Francouzi plně ovládali své kolonie až do začátku druhé světové války, ale na další vývoj měla posléze velký vliv německá okupace Francie v Evropě. Válka v Pacifiku vedla v roce 1940 k japonské invazi do Francouzské Indočíny, japonskému císařství bylo povoleno rozmístit své jednotky ve Vietnamu a zároveň umožnit francouzské koloniální správě

¹ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 8-9

pokračovat. Jak se zanedlouho ukázalo, Japonsko přišlo především proto, aby využívalo vietnamské přírodní zdroje k podpoře svých vojenských operací během druhé světové války.²

V roce 1941 přijel Nguyen Ai Quoc, dnes známý jako Ho Či Min, do severního Vietnamu, aby vytvořil jednotnou Národní frontu. Ta měla být zastřešující skupinou všech stran bojujících za nezávislost Vietnamu, ale byla prozatím tajně ovládána komunistickou stranou. Svaz boje za nezávislost Vietnamu, vietnamsky zkráceně Viet Minh, měl skromné ozbrojené síly a během války například spolupracoval s americkým úřadem strategických služeb na sběru informací o Japoncích. Proklamované cíle této fronty, tedy vymanění se z vlivu Francouzů a Japonců, v sobě však skrývaly i další plán, socialistický převrat v zemi. Válka se pomalu chýlila ke svému konci a Národní fronta Viet Minh si uvědomovala, že zaneprázdněnost Japonců ve válce by mohla být ideální příležitostí pro osvobození Vietnamu. Jednotky vedené Ho Či Minem si tak daly za cíl osvobodit co největší území a poté vyhlásit nezávislou Vietnamskou republiku. Jednotkám se postupně dařilo osvobodit důležitá strategická území, ovšem pozice na jihu Vietnamu zůstávaly pro Ho Či Mina zatím prakticky nedosažitelné.³

V září 1945 vyhlásil Ho Či Min Vietnamskou demokratickou republiku, kde sám zastával pozici předsedy. Komunistickou vládu však přerušily nacionalistické čínské a britské okupační síly, jejichž přítomnost měla tendenci podporovat politické oponenty komunistické strany. V roce 1946 měl Vietnam první volby do Národního shromáždění, které ve středním a severním Vietnamu vyhrál Viet Minh, který vypracoval první ústavu, i přesto však zůstávala situace stále nejistá. Francouzi se pokusili znovu získat moc silou, někteří kočinčínští politici vytvořili odtrženou vládu Kočinčínské republiky, zatímco nekomunistické a komunistické síly spolu sváděly sporadickou bitvu. Náboženské sekty a odbojové skupiny v té době vytvořily vlastní milice. Komunisté nakonec potlačili všechny nekomunistické strany, ale nedokázali zajistit mírovou dohodu s Francií. Vše neodvratně směřovalo k první indočínské válce.⁴

² FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 8-9

³ NEALE, Jonathan. *The American War: Vietnam 1960 – 1975*. Bookmarks, 2001. 235 s. ISBN: 1898876673. s. 23-24

⁴ Tamtéž. s. 23-24

2.2 První indočínská válka

Viet Minh, který v mnoha částech Vietnamu dokázal v roce 1945 Japonce odzbrojit a poté vyhlásil nezávislost země, musel ve své politice primárně řešit tři problémy. Prvním byl hladomor, se kterým se snažil v oblastech, které ovládal, vypořádat spravedlivým rozdělováním potravin, jichž byl všeobecný nedostatek. Dalším problémem byl vliv Viet Minhu, který nepokrýval celé území Vietnamu. Vliv na jihu země byl podstatně menší než na severu. Cílem tedy bylo tento vliv rozšířit co možná nejvíce. Třetím úkolem Viet Minhu bylo vybudovat vlastní armádu. Francouzi se v té době však nechtěli vlivu ve Vietnamu vzdát a usilovali o okamžité svrnutí Ho Či Mina a jeho postupu.⁵

Dle spojeneckého plánu, který vznikl na postupimské konferenci v červenci 1945, obsadily britské jednotky v září jižní Vietnam. Po nich následovaly také francouzské jednotky. Po tvrdých bojích s Viet Minhem vyhlásil francouzský generál Leclerc o několik měsíců později vítězství na jihu. Ve skutečnosti ale o vítězství nešlo, jelikož získaná území nemohli Francouzi dlouho udržet. Jakmile totiž se svými vojsky odtáhli, vrátili se okamžitě partyzáni z Viet Minhu zpět do vesnic. Na severu byla situace navíc ještě komplikovanější. Jednotky čínské armády rabovaly tamní území a Ho Či Min marně apeloval na USA, aby s tímto počínáním skoncovaly a zabránily návratu Francouzů.⁶

V březnu roku 1946 se však i přes značné pochybnosti podařilo s Francií dohodnout předběžný kompromis. Francie uznala Vietnam coby „svobodný stát“ uvnitř Francouzské unie – tak se nově jmenovala stará koloniální říše. Na oplátku se Ho Či Min zavázal po dobu pěti let respektovat francouzskou kontrolu i na severu Vietnamu. Ho Či Min na tuto domluvu přistoupil pouze z důvodu, že se pro něj jednalo o menší zlo. K velkému zklamání Vietnamců však zůstala tato dohoda jen pouhým cárem papíru. Všechny další kroky francouzské strany jasně ukazovaly, že nemají ani trochu zájem povolit Vietnamu jakoukoliv autonomii, natož nezávislost.⁷

⁵ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 12-13

⁶ Tamtéž. s. 12-13

⁷ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 13-14

Francouzské armádě se na konci roku 1946 naskytla příležitost ušetřit Viet Minhu lekci. Když se pod průhlednou záminkou francouzské jednotky 23. listopadu rozhodly bombardovat přístav Haiphong, přičemž usmrtily více než šest tisíc civilistů, došla Ho Či Minovi trpělivost. Tato chvíle byla zlomovým momentem, po kterém se Viet Minh postavil v celé zemi se zbraněmi v ruce francouzské koloniální nadvládě. Prvními boji v Haiphongu a především v Hanoji, které Francouzi nakonec po dlouhých bojích přece jen ovládli, začala ve Vietnamu válka.⁸

Ho Či Min se rozhodl připravit svou taktiku na tuto válku z počátku spíše defenzivním způsobem. Jeho úmysly nejprve spočívaly ve využívání horských oblastí jako dobrých úkrytů pro jeho jednotky. Na těchto skrytých základnách pak docházelo ke cvičení armády a obecnému zdokonalování bojeschopnosti. Následně měl v plánu připravit a posléze vykonávat nečekané útočné akce na francouzské jednotky a na jejich nedobře zabezpečené základny a tábory. Až po těchto přípravných manévrech a menších útocích se chtěl pustit do otevřené války a bezbřehé ofenzívy, která měla jednou pro vždy Francouze na území Vietnamu zlikvidovat.⁹

Ho Či Min již od začátku ukazoval vytrvalost a odhodlání se v žádném případě nepodvolit nátlaku Francouzů a jejich daleko lépe zásobené armádě. V roce 1947 bojovali Francouzi o znovuzískání kontroly nad velkými městy a zatlačili Ho Či Minovy síly do džungle. Viet Minh se pak uchýlil k partyzánské taktice a vyhnul se přímým konfrontacím s lépe vyzbrojenou francouzskou armádou, pro kterou bylo prostředí džungle velice komplikované, jelikož se v tomto nepřehledném prostředí jen těžko mohli bránit partyzánským útokům. Když se Viet Minh snažil ovládnout venkovské oblasti, zkoušel se spoléhat na indoktrinaci a vzdělávací programy, ale tam, kde podpora ochabla, uchýlil se k nátlaku a případně i atentátům.¹⁰

Viet Minh měl již v roce 1948 v plánu rozšířit boje i do Kambodže a Laosu. Válka se přesouvala do další fáze, kdy čím dál více začala stoupat aktivita a četnost výpadů komunistických jednotek vůči Francouzům. Ve prospěch Viet Minhu navíc hrály silné

⁸ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 14

⁹ DUIKER, William J. *Ho Či Min*. BB Art, 2003. 583 s. ISBN: 80-7341-166-0. s. 324-325

¹⁰ LOGEVALL, Fredrik. *Embers of War: The Fall of an Empire and the Making of America's Vietnam*. Random House, 2014. 864 s. ISBN: 0375756477. s. 167

nacionalistické a antikolonialistické nálady obyvatelstva. Ho Či Min však v této době musel zkusit najít nějakého spojence, jelikož panovala vážná obava ze spojení Francie a Spojených států. Nejvíce se nabízela Čína, ve které postupně čím dál více nabíralo na významu tamní komunistické hnutí. Tato spolupráce se brzy projevila převážně v oblastech kolem sousedících hranic obou států a stoupl počet útoků na francouzské jednotky. Obě strany byly nyní vyzbrojeny lépe než kdy dříve a rozsah bitev obecně dál narůstal. S novými vítězstvími Viet Minhu začali Francouzi ještě více vyzbrojovat národní armádu a podnikali „očistné operace“, aby vymýtili oponenty ve venkovských oblastech, kde se Viet Minh často skrýval mezi řadovým obyvatelstvem.¹¹

Ho Či Min se mohl těšit masové podpoře mezi vietnamským lidem, což nebylo pro Francii příliš ideální. I proto se snažili vymyslet, jakým způsobem by jeho oblíbenost mohli oslabit či jakkoliv rozmělnit. Nakonec se rozhodli pro řešení, které zahrnovalo dosazení jiné známé politické osobnosti do popředí státního rozpoložení a doufali, že tato osoba svou oblíbeností a vlivem dokáže přetáhnout alespoň část podporovatelů Viet Minhu na druhou stranu. Volba padla na Bao Daie, bývalého císaře, který i přes některá negativa stále představoval nejlepší možnou volbu. Francouzi oficiálně uznali jeho nekomunistickou vládu, čímž se dopracovali k šanci na podporu od USA, které nikterak s komunistickým režimem nesympatizovaly.¹²

Čína i Sovětský svaz však v roce 1950 prohlásily Viet Minh za zákonnou vládu Vietnamské demokratické republiky. Na tomto území tak ve stejné době existovaly dvě uznané vlády, přičemž jedna byla podporována západním blokem, druhá zase východním. Obě strany si navíc kladly za cíl získat vládu nad celým Vietnamem. Podpora Viet Minhu ze strany Pekingů a Moskvy byla pro USA posledním impulsem, který u nich definitivně vzbudil zájem podílet se na dalším směřování Vietnamu.

Ofenzívu Ho Či Mina provázely až na pár výjimek v letech 1950 a 1951 spíše neúspěchy a situace v zemi se kvůli trvajícím válečným stavům nikterak nelepšila, což mělo za důsledek klesající podporu Viet Minhu.¹³ V dubnu 1952 Viet Minh napadl Laos a v

¹¹ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 18-19

¹² Tamtéž. s. 17-18

¹³ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 20

USA se vyskytly obavy, že pokud Vietnam ovládnou komunisté, brzy poté může komunismus pohltnout i další okolní regiony. Spojené státy tak silně naléhaly na své francouzské spojence, aby se drželi válečného úsilí.¹⁴

Důležitým okamžikem byl nástup Dwighta D. Eisenhowera do prezidentské funkce v USA na začátku roku 1953. Eisenhower byl odhodlaný aktivně bránit demokratické hodnoty proti komunistickým režimům a první indočínskou válku v té chvíli vnímal jako jeden ze symbolů tohoto boje. Americký prezident se tak rozhodl více podpořit francouzské úsilí, avšak zároveň vyžadoval zaručenou nezávislost pro Vietnam po ukončení války. Ani jedna z těchto věcí však nezapadala do plánů Ho Či Mina, který mohl přijít o chtěný obraz války coby boje za nezávislost.¹⁵

Klíčovým střetnutím v indočínské válce se nakonec stala bitva u Dien Bien Phu v roce 1953. Francie si od obsazení této pevnosti slibovala výhodu v podobě bojiště, kde bude mít nad svým soupeřem přehled a bude moci využít veškerý svůj dostupný arsenál. Místo toho však byli Francouzi nečekaně obklíčeni a o výhodu přišli. Viet Minh, vedený velice schopným generálem Vo Nguyen Giapem, s podporou Pekingu postupně zdolával Francouzi obsazené pevnosti. Ti celou situaci značně podcenili. Ve stejné chvíli navíc probíhala ženevská konference a další mocné státy se tak nechtěly příliš angažovat. Spojené státy stály před těžkým rozhodnutím, zda do džungle poslat své jednotky a riskovat při případné prohře svou reputaci, nebo žádné výrazné akce nepodnikat. Francouzským jednotkám však poměrně rychle docházely síly k boji, a když jednotky Viet Minhu prolomily poslední obranu bunkru, kde se nacházel generál de Castres, bylo zřejmé, že je boj téměř u konce. Oficiální kapitulace Francie pak přišla v květnu roku 1954.¹⁶

Na mezinárodní ženevské konferenci, která se konala v červenci 1954, se zainteresované strany snažily tento konflikt vyřešit mírovým jednáním. Vietnam zde reprezentoval Pham Van Dong, jehož cílem bylo dohodnout ukončení bojů a uznání

¹⁴ LOGEVALL, Fredrik. *Embers of War: The Fall of an Empire and the Making of America's Vietnam*. Random House, 2014. 864 s. ISBN: 0375756477. s. 380

¹⁵ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 22

¹⁶ SYRUČEK, Milan. *V zajetí džungle: Nejděšší válka 20. století*. Epoque, 2007. 342 s. ISBN: 8087027257. s. 245.

nezávislosti Vietnamu. Stejně tak požadoval vyklizení pozic cizích armád z území Indočíny a možnost uspořádání demokratických voleb. Vyjednávání ale nakonec nedopadlo podle představ Vietnamu, jelikož Čína i Sovětský svaz upřednostnily svoje mezinárodní zájmy. 21. července 1954 byl Vietnam nakonec rozdělen na dva územní celky a hranice mezi severním a jižním Vietnamem byla stanovena 17. rovnoběžkou. Sever, v jehož čele stál Ho Či Min, byl ovládán komunistickým režimem a jih, jehož hlavní tváří byl Ngo Dinh Diem, byl podporován ze strany USA. Jelikož však byly přírodní podmínky severní i jižní části Vietnamu velice rozdílné, mělo toto rozdělení značný dopad na ekonomickou situaci obou území. Severní část totiž byla zaměřena spíše průmyslově, na rozdíl od jihu, který byl zemědělský. Právě obyvatelé na severu tak později měli problémy s nedostatkem potravin. Působení francouzských kolonií v Indočíně bylo od podepsání příměří na trvalo ukončeno a země, která měla v budoucnu promlouvat do dění na tomto území, se staly Spojené státy.¹⁷

2.3 Vietnamská válka

V této kapitole se budu věnovat hlavnímu tématu mé teoretické části, tedy samotné válce ve Vietnamu. Zde nejprve krátce rozeberu období, které předcházelo samotné válce. Následně se budu věnovat válce jako takové a na nejdůležitějších milnících se pokusím popsat charakteristiku a vývoj tohoto konfliktu.

2.3.1 Předválečné období v letech 1954 – 1964

Zatímco komunisté na severu oslavovali vyhlášení VDR¹⁸, v jižním Saigonu byl do čela státu dosazen proamericky orientovaný Ngo Dinh Diem, kterého v létě 1954 jmenoval premiérem císař Bao Dai. Při vzniku nového státu bylo nutné zajistit jižní Vietnam nejen po stránce bezpečnosti, ale také položit důležité základy státní správy. I proto uspořádal v roce 1955 Ngo Dinh Diem referendum, které drtivým způsobem rozhodlo o sesazení Bao Diae a následném vyhlášení Vietnamské republiky, jejímž

¹⁷ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 29-30

¹⁸ Vietnamská demokratická republika.

prezidentem byl zvolen Diem. Tato Vietnamské republika se již od první chvíle své existence orientovala na USA.¹⁹

Na konci roku 1959 bylo ve Vietnamu přítomno něco málo přes 300 poradců ze Spojených států. Armáda Vietnamské republiky na jihu však měla velké problémy se stále aktivnějšími partyzány a jejich útoky. Saigonské armádě totiž vůbec nevyhovovala specifická partyzánská válka, která se vedla v džungli. Jihovietnamské jednotky byly cvičeny spíše na klasický způsob boje a jen těžko se vyrovnávaly s rychlými manévry a dynamičností, které tato střetnutí v džungli vyžadovala. Spojené státy mezitím čekaly volby a na jaře 1960 došly spolu s Vietnamskou republikou k dohodě o přátelství a vzájemné pomoci. Cílem bylo posílit vynaložené úsilí směrem ke zpacifikování komunistického severu, kde tamní Národní shromáždění v červnu zvolilo prezidentem Ho Či Mina, který podle předpokladů volby vyhrál. Ve Spojených státech pak nastoupil do úřadu prezidenta John Fitzgerald Kennedy, který považoval jižní Vietnam za základní kámen svobodného světa v jihovýchodní Asii.²⁰

Prezident Kennedy v roce 1961 podepsal rozkaz k zahájení speciálních operací v oblasti kolem 17. rovnoběžky, která obě části Vietnamu oddělovala. Cílem této operace bylo zastrašit jednotky Viet Congu²¹, které se po výcviku na severu vracely k výpadům na jih. Sever své jednotky zásoboval v dostačující míře pouze zbraněmi a náboji, ovšem potraviny si musel Viet Cong obstarávat sám. Taková situace byla velice nemilosrdná k vesničanům, kteří žili poblíž území, kde se tato partyzánská střetnutí odehrávala, jelikož pravidelně přicházeli o úrodu na svých rýžovištích. Tato střetnutí dále probíhala a počet amerických vojáků se mezitím do roku 1962 zvýšil až na 3000. V únoru stejného roku pak neutichající ofenzívy na vojenská zařízení USA vedly prezidenta Kennedyho ke kroku, který povolil americkým vojákům aktivně použít své zbraně a zasáhnout v případě, že jsou napadeni. Stále však Kennedy upozorňoval, že se z amerických vojáků nestanou bojové jednotky ve smyslu, jak jsou konvenčně chápány.²²

V roce 1963 se začala na jihu Vietnamu čím dál více ukazovat korupce a

¹⁹ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 15-16

²⁰ Tamtéž. s. 16-17

²¹ Viet Cong bylo označení pro Národní frontu osvobození. Původně toto uskupení neslo název Viet Minh.

²² KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 16-17

nekompetentnost státního aparátu. Popularita Ngo Dinh Diema klesala stejně rychle jako morálka jihovietnamských jednotek, které byly stále více v nesnázích při výpadech Viet Congu. Vše ještě urychlila takzvaná „buddhistická krize“, během které se na protest proti Diemově krokům, které vedly k upřednostnění katolické menšiny oproti buddhistům, upálil mnich Ngo Quang Duc. Na začátku listopadu pak provedla skupina generálů na jihu převrat, při kterém byl Diem i jeho bratr zastřelen. Celý převrat byl proveden s plným vědomím Kennedyho, který Diema vnímal jako primární důvod dosavadních neúspěchů. Ty však nelze přičítat pouze Diemovi, nýbrž i stavu, který za sebou nechali Francouzi.²³ Deset dní po smrti Ngo Dinh Diema podlehl následkům nečekaného atentátu i americký prezident J. F. Kennedy. Nedlouho poté složil prezidentskou přísahu do té doby viceprezident Lyndon B. Johnson.²⁴

Johnson hned z kraje prohlásil, že má v plánu navázat na myšlenky Kennedyho, který měl v úmyslu postupně stáhnout z Vietnamu více než 1000 vojáků. Zákulisní nátlak na Johnsonovu osobu však nakonec v tomto ohledu znamenal názorový obrat, který dokonce vyústil v posílení počtu amerických jednotek na území Vietnamu.²⁵ Na začátku ledna 1964 pak vydal prezident Johnson pokyn ke zpracování operačního plánu „34 A“, který měl značně rozšířit provádění odvetných akcí na území Vietnamské demokratické republiky.²⁶ Tyto skryté operace byly reakcí na neustále se zhoršující situaci v jižním Vietnamu. Když se totiž v březnu 1964 vypravil americký ministr obrany McNamara na misi do Vietnamu, zjistil, že situace v zemi je vážná a vyhlídky do budoucna jsou spíše pesimistické. Nguyen Khanh, který byl v té době v jižním Vietnamu u moci, nedisponoval téměř žádnou reálnou politickou mocí. Jihovietnamská vojska byla navíc plná zběhů, kteří průběžně z armády utíkali pryč. Jih ovládala minimálně ze čtyřiceti procent NFO²⁷, některá území blízko Saigonu dokonce z devadesáti procent. Prezident Johnson si ve své situaci zatím nemohl dovolit vyslat do Vietnamu vojenské jednotky ve větším počtu, aby na tuzemské scéně nevystrašil obyvatelstvo další „korejskou válkou“. I proto zatím preferoval

²³ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 74-77

²⁴ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 25

²⁵ JONES, Howard. *Death of a Generation. How the Assassination of Diem and JFK Prolonged the Vietnam War*. Oxford University Press, 2003. 562 s. ISBN: 9780195176056. s. 443.

²⁶ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 26

²⁷ Národní fronta osvobození.

nasazení méně viditelného plánu. Velitelem jednotek Spojených států na jihu země se stal generál Westmoreland, spolu s ním na jihu působil také generál Maxwell D. Taylor.²⁸

Na samém začátku srpna roku 1964 přišel velice důležitý zlom. Americký torpédoborec Maddox, který se pohyboval v blízkosti vietnamského pobřeží, byl napaden severovietnamskými plavidly. Zřejmě šlo o odvetu za předešlé ostřelování ostrovu Hon Me, které bylo vedeno jihovietnamskými jednotkami. Americký prezident byl po tomto útoku na Maddox značně rozhněván a označil tento čin za agresí komunistického Vietnamu. Johnson následně rozhodl o zapojení druhého torpédoborce s názvem Turner Joy, který měl v Tonkinském zálivu posílit Maddox. Čtvrtého srpna zahlásila obě plavidla nepřátelskou střelbu, která se však nikdy oficiálně nepotvrdila. K žádnému poškození nedošlo a avizované torpédo nakonec nedorazilo. Své pochybnosti vyjádřil i kapitán jednoho z torpédoborců, který uvedl, že se v případě domnělého útoku mohlo jednat o nepřesné a zkreslující informace. I přes tuto skutečnost však vláda Spojených států vydala prohlášení, že byla obě plavidla napadena.²⁹

Prezident Johnson využil tento moment jako záminku pro své další kroky a vydal rozkaz k okamžitému a silnému odvetnému úderu. Tento útok byl proveden leteckými nálety na základny severního Vietnamu. V rozmezí několika dnů pak došlo na dlouho předem chystaný scénář. Na kongresu dne 7. srpna 1964 musel Johnson vysvětlit a obhájit důvody, které vedly k prvnímu otevřenému útoku Spojených států na území severního Vietnamu. Kongres po dlouhých debatách však nakonec téměř jednomyslně přijal tzv. rezoluci o Tonkinském zálivu, která prezidentovi umožňovala adekvátně zasáhnout a zaujmout veškerá nutná odvetná opatření. Tato situace se dala interpretovat jako vyhlášení války a Johnson tak měl možnost ukázat sílu a odhodlání USA. Nyní mohl vyslat do Vietnamu tisíce amerických vojáků.³⁰

²⁸ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 79-80

²⁹ SYRUČEK, Milan. *V zajetí džungle. Nejdelší válka 20. století*. Epocha, 2007. 344 s. ISBN: 978-80-87027-25-7. s. 144-146

³⁰ Tamtéž. s. 146-147

2.3.2 Vstup USA do války

V srpnu 1964 sice Spojené státy rozhodly o možnosti zvýšit svou aktivitu na území Vietnamu a aktivně do tohoto konfliktu zasáhnout, ovšem bezprostředně poté ještě takový krok nenastal. Odvetná opatření zatím stále pokračovala pouze dle plánu „34 A“ a vojenská taktika se nikterak výrazně nezměnila. Prezidenta Johnsona čekaly v listopadu téhož roku prezidentské volby, což ovlivnilo jeho zdrženlivé chování vůči situaci ve Vietnamu. U části lidí však tento postoj vyvolával určité obavy z možného sílícího vlivu severního Vietnamu. Viet Cong mezitím bez velkého váhání napadal americké vojenské objekty. Prvního listopadu 1964 byli při útoku na základnu Bien Hoa zabiti čtyři Američané a přes sedmdesát jich bylo zraněno. I přes značný tlak ze strany mnohých velitelů, kteří chtěli okamžitě Viet Congu vrátit úder, zastával Johnson stále postoj, že zpětný úder v podobě bombardování by mohl USA spíše uškodit.³¹

Komunisté na severu se ke konci roku připravovali ke svému rozhodujícímu náporu. Viet Cong změnil strukturu jednotek tak, aby byly schopné k masovému nasazení. Tato změna deklarovala, že se Ho Či Min chystá poprvé zaútočit velkou silou. Pouhé tři dny před koncem roku pak proběhla u vesnice Binh Ghia do té doby největší bitva mezi Jihovietnamci a Viet Congem. Viet Congu se podařilo zabít přes 400 vojáků a zničit 5 vrtulníků. Celkově do této doby padlo na straně jižního Vietnamu přibližně 55 tisíc vojáků i civilistů, zatímco Američanů pouze 160. Začátkem roku 1965 se již v jižním Vietnamu vyskytovalo přes dvacet tisíc amerických poradců, kteří ovšem pouze školili jihovietnamské jednotky k boji. Jižní Vietnam se navíc konstantně potýkal se soupeřením o moc uvnitř vlastní vlády, což v očích USA vzbuzovalo nedůvěru a pochyby ohledně stability. V únoru zaútočil Viet Cong na základnu Spojených států v Plei Ku a podařilo se jim zabít 8 Američanů a přes 100 jich zranit. Nově zvolený prezident Johnson, který ve volbách porazil Barryho Goldwatera, již s odpovědí neotálel a ihned příští den vydal rozkaz k bombardování severovietnamských cílů. Tato akce trvala od začátku února až do poloviny května.³²

Od zahájení bombardování, které dostalo název „operace Rolling Thunder“³³, byly

³¹ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 32-33

³² Tamtéž. s. 33-34

³³ V překladu: „valící se hrom“

Spojené státy jen krůček od vyslání amerických bojových jednotek na území Vietnamu. Koncem února 1965 požádal generál Westmoreland Washington, aby dva prapory námořní pěchoty dorazily na americké letiště v Da Nangu. Několik amerických činitelů sice mělo pochyby, zda jsou jednotky dostatečně připraveny na boj v partyzánském stylu, ale většina z nich již akceptovala nevyhnutelnost vyslání pozemních jednotek do Vietnamu. Johnson tak tuto žádost schválil a 8. března 1965 se pěšáci dostali do Da Nangu. Spojené státy nyní byly ve válce ve vzduchu i na zemi.³⁴

2.3.3 Počáteční etapa války

Po vstupu do války dal prezident Johnson jasně najevo, že ve snaze svrhnout Ho Či Mina nehodlá v žádném případě ustoupit. Johnson chtěl neustále stupňovat rozsah a intenzitu amerického válečného úsilí a dojít tak postupně ke zlomovému bodu severního Vietnamu, tedy k takové úrovni destrukce a úmrtí, která by Hanoj donutila přistoupit k mírovému jednání dle washingtonských podmínek. Jen málo Američanů pochybovalo, že by mocné Spojené státy měly mít vážnější problémy s tak chudou a slabou zemí, jako byla severní Vietnamská demokratická republika. Naopak vůdci ze severního Vietnamu předpovídali jiný průběh. Le Duan, první tajemník Vietnamské komunistické strany, v červenci 1965 řekl, že americké jednotky nejsou připraveny pro boj s partyzány ve vzdálené, cizí krajině. Le Duan navíc předpověděl, že americká veřejnost nebude mít na dlouhou a táhlou válku žaludek, zatímco vietnamští revolucionáři budou vstřebávat jakýkoli zásah, který ze strany USA přijde, tak dlouho, jak bude třeba. „*Sever nebude počítat náklady*“, prohlásil.³⁵

Na jaře 1965 představil generál Westmoreland podobu scénáře, dle kterého měly Spojené státy v nejbližších letech tuto válku vyhrát. V první fázi šlo o stabilizaci jižního Vietnamu, což se mělo podařit ještě do konce roku. V následujícím roce mělo jít o údernou a efektivní ofenzívu ze strany USA, která měla vyústit celkovým vítězstvím v roce

³⁴ LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6. s. 90

³⁵ LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6. s. 91

1967.³⁶ V jižním Vietnamu se nacházel značný počet jednotek Viet Congu, Američané se tak postupně snažili inkriminovaná území zajistit. Sedmého května se přemístila americká výsadková brigáda z Okinawy do Bien Hoa. Toto město tvořilo pomyslný nárazník při útocích Viet Congu na Saigon. Američtí vojáci se právě v této oblasti dostávali v blízké džungli do přestřelek s přítomnými vojáky Viet Congu, kteří nechtěli své pozice v této strategické oblasti ztratit. Právě při těchto bojích přišly první větší ztráty z řad jednotek americké armády. Viet Cong v létě 1965 stále kontroloval celé rozsáhlé oblasti, které sloužily jako základny pro útočné výpady do vše koutů země. Běžní občané, kterým se z daných oblastí nepodařilo dříve uprchnout, byli během války nuceni pro Viet Cong pěstovat rýži. Generál Westmoreland mezitím plnil rozkaz, který mu ukládal v těchto oblastech aktivně zapojit své jednotky do boje s nepřítelem. Stejný cíl měly na starost i bombardéry B-52, které začaly ze své základny na Guamu operovat proti územím obsazeným Viet Congem.³⁷

Zatímco konflikt dále nabíral na intenzitě, prezident Johnson se v létě rozhodl navýšit počet jednotek Spojených států na území Vietnamu ze 75 000 na 125 000 mužů a zdvojnásobit počet odvodů ze 17 000 na 35 000 měsíčně. V srpnu a září došlo k celkové eskalaci válečného úsilí a vojáci Viet Congu se objevovali ve stále větších počtech. Po bitvě u města Quang Ngai ztratila jihovietnamská armáda přes tisícovku svých mužů, přitom ztráty na straně Viet Congu byly nesrovnatelně nižší. Dále navíc pokračovaly teroristické útoky na město Saigon, během kterých zemřelo nemalé množství civilistů. Tato situace nikterak nepomáhala udržet v Saigonu mezi tamním obyvatelstvem vysokou úroveň morálky. Obecně na jihu Vietnamu panovalo zklamání nad nedostačujícími schopnostmi takovým útokům zamezit. Naopak komunisté věděli, že musí vyvinout co největší snahu do té doby, než iniciativu definitivně převezmou sílící jednotky z USA. Do země se navíc postupně začaly přemísťovat vrtulníky 1. aeromobilní divize. Vietnamská válka si později také vysloužila přívlastek „válka vrtulníků“, jelikož se právě zde povýšil vrtulník na jeden z nejefektivnějších bojových prostředků moderní doby. Stále větší americký vliv se však po měsících bojů výrazně na komunistech podepsal až v listopadu roku 1965. Jednotky Viet Congu zaútočily na Američany v údolí Ia Drang, ovšem zde se již setkaly s tvrdým

³⁶ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 104

³⁷ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 40-42

odporem. Americkým jednotkám se podařilo efektivně nepřítele zneškodnit a zasadit tak komunistům první větší úder, jelikož ti do této chvíle debakl podobných rozměrů nezažili. Porážka pro Viet Cong znamenala šok, avšak pro jihovietnamské jednotky, které se do bitvy zapojily, představoval tento výsledek obrovskou morální vzpruhu.³⁸

Mezitím se na území USA začaly množit nejrůznější protiválečné manifestace. Ty úplně první se uskutečnily v Kalifornii, New Yorku, Bostonu a Filadelfii. Ve chvíli, kdy část Američanů pokřikovala v ulicích a jiní zase bojovali ve Vietnamu, Čína a VDR nezáhalely a na začátku prosince podepsaly „Pekingský pakt“, ve kterém Čína přislíbila dodávat Ho Či Minovi ještě větší zásoby vojenského materiálu. ČLR stále doufala, že se jí podaří severní část a později i celý sjednocený Vietnam, který také plánovala utvořit, odpoutat od SSSR a udělat si tak z něj svůj vlastní satelitní stát.³⁹

Rok 1965 byl z hlediska válečného konfliktu ve Vietnamu velice důležitý, jelikož americká intervence narušila komunistickou převahu a sebedůvěru. Během tohoto roku se z jednotek USA i vojsk jižního Vietnamu stal pro Hanoj silný soupeř, jehož údernost a síla měla dál růst. Během tohoto roku stoupal počet náletů na území VDR a byly napadány strategické objekty důležité pro chod válečné mašinérie. Prezident Johnson se však nevyvaroval některých chyb svého předchůdce a zopakoval je. Byl to sice on, kdo rozhodl o přímé intervenci Spojených států a mnohonásobně navýšil počet amerických jednotek ve Vietnamu, ovšem řada strategických chyb ve vedení konfliktu spíše nahrávala Ho Či Minovi. Bez otevřeného útoku na VDR a narušení infiltračních cest v přilehlých státech se mohli Američané v lepším případě jen snažit držet útoky komunistů na uzdě. K tomu, aby však došli k vítězství a ukončení války, bylo potřeba zaujmout jiný postoj. Je ale potřeba říci, že ofenzíva komunistů ve Vietnamu byla značně pozastavena a taktická převaha se při správných krocích mohla pomalu začít přiklánět na stranu spojenců.⁴⁰

2.3.4 Převaha USA v letech 1966 – 1967

Rok 1966 byl považován za rozhodující pro Spojené státy, jak přednesl generál

³⁸ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 44-52

³⁹ Tamtéž. s. 52-53

⁴⁰ Tamtéž. s. 53-54

Maxwell Taylor, tehdejší poradce prezidenta. Toto měl být rok, kdy dojde na strategii generála Westmorelanda, který pro tento rok předpověděl tvrdou a úspěšnou ofenzívu jednotek USA. Tato fáze měla trvat od 1. ledna do 30. června 1966. Pokud by se komunisté odmítli vzdát, byly by podniknuty útoky, jejichž cílem by bylo zničit nebo učinit vojensky neúčinnými zbývající organizované jednotky Viet Congu a jejich základny. Válka měla být následně ukončena tím, že by Američané přesvědčili komunisty, že nemohou vojensky zvítězit a tím je donutili uzavřít dohodu o příměří.⁴¹

Američtí politici stále nepřestávali ve své desetileté snaze vytvořit životaschopný jihovietnamský stát. Na summitu v Honolulu v únoru 1966, který se konal s cílem nastartovat nové úsilí v tomto duchu, deklaroval jihovietnamský čelní představitel Ky společně s prezidentem Johnsonem své odhodlání získat na svou stranu to, co Ky nazýval „srdce lidu“. Tato iniciativa ovšem dosáhla jen malého úspěchu. Sotva summit skončil, čelil Kyův režim silné vlně protivládní agitace v mnoha městech. Stejně jako v roce 1963 vedli protesty buddhisté, ale rychle také získali podporu studentů a dalších skupin, které nesympatizovaly s režimem a jeho závislostí na Spojených státech. Úsilí o podporu pacifikace a hospodářského rozvoje venkova mezitím přineslo chabý pokrok. Nedostatek vyškoleného personálu, neshody mezi Washingtonem a Saigonom a korupce mezi jihovietnamskými administrátory kazily tuto snahu od samého začátku.⁴²

Začátek roku 1966 se na území Vietnamu nesl ve znamení zesílené ofenzivní činnosti spojenců a v řadách komunistů byla znát jistá opatrnost a zdrženlivost. Cílem Američanů bylo dostat komunisty pod tlak a neponechat jim žádný čas k opětovnému zkonsolidování sil a převzetí iniciativy. Po dalších neúspěšných mírových jednáních s Ho Či Minem obnovily Spojené státy nálety na území VDR. V první polovině roku však obecně docházelo k přímým střetům s Viet Congem jen zřídka, jelikož ten se ještě plně nevzpamatoval z listopadové porážky. Nejdůležitější vojenskou akcí v první polovině roku 1966 tak byla operace v oblasti Quang Ngai a Nong Son, které se účastnila 1. aeromobilní divize spolu s jihovietnamskými jednotkami i jihokorejskými oddíly. Jednalo se o první společnou operaci spojenců, která přesahovala hranice dílčích válečných pásem. Tato

⁴¹ ELLIOTT, Mai. *RAND in Southeast Asia: A History of the Vietnam War Era*. RAND Corporation, 2010. 694 s. ISBN: 978-0-8330-4754-0. s. 154-155

⁴² LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6. s. 109-110

rozsáhlá akce skončila pro spojenecké jednotky úspěchem a přes dva tisíce komunistů se již nikdy nevrátilo na své základny.⁴³

Letecká válka nad Vietnamem nebyla z hlediska administrativních požadavků vůbec jednoduchá. Vznikaly totiž stále nové vyhlášky ohledně způsobilých území k náletům, které definovaly možnosti bombardování. Spoustu objektů a územních celků se dostalo na zakázanou listinu, jelikož se buď jednalo o zóny průmyslové výroby, nebo o oblasti obývané důležitými politickými subjekty. Zvláštní pravidla pak platila pro demilitarizovanou zónu, kde nesměl být zasažen žádný civilní objekt, jelikož by se jednalo o porušení mezinárodních smluv. V této situaci bylo velice komplikované vést bombardovací kampaň efektivně a tak, jak byla navržena. Možnosti pilotů byly podstatně menší, což mělo za následek, že válka ve vzduchu byla nad územím Vietnamu spíše v přípravné verzi nežli v plném proudu.⁴⁴

Pozemní operace zatím k žádnému značnému výsledku nevedly. Další rozsáhlé manévry na zemi zahájili spojenci až na začátku léta 1966, kdy přišel Viet Cong o dalších více než tisíc mužů. Během července pak provedlo více než deset tisíc spojeneckých vojáků operaci „Hastings“, která byla reakcí na informace zpravodajské služby o možné infiltraci jednotek Viet Congu před demilitarizovanou zónu. V půlce července se tak obě strany střetly v údolí Song Ngau. Pozemní jednotky spojenců mohly navíc počítat i se vzdušnou podporou vrtulníků. Následovaly dva týdny bojů uprostřed spletité džungle. Komplikací však byla nepřízeň počasí, jelikož za vydatných dešťů nemohly vrtulníky efektivně pomáhat v boji, ale ani odvážet raněné. Jednotky Viet Congu byly nicméně i tak postupně zatlačeny do úzkých a do konce července se spojencům podařilo jejich odpor definitivně zlomit.⁴⁵

Na konci léta limitovalo americké letce na území severního Vietnamu ve značné míře počasí, jelikož povětrnostní podmínky nebyly ani zdaleka vyhovující. Druhou nepříjemností pak byl nedostatek všech dostupných kapacit pro letecké operace. Jednotky byly totiž nasazovány i na jiná území a pro útoky na VDR jich tak nezbylo potřebné množství. Američané v této oblasti nutně potřebovali posílit, a právě tyto

⁴³ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 56-57

⁴⁴ FRANKUM, Ronald B. Jr. *Like Rolling Thunder: The Air War in Vietnam, 1964-1975*. Rowman & Littlefield Publishers, 2005. 232 s. ISBN: 978-0742543027. s. 45-47

⁴⁵ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 63-64

podmínky opět přispěly k otevření debaty o revizi leteckých operací ve Vietnamu.⁴⁶

Letecká operace „Rolling Thunder“ se tak v polovině roku 1966 přehoupla do své druhé fáze. Jejím cílem se stala čím dál tím více se snaha zasáhnout co nejsevernější území Vietnamu. Američané museli uzpůsobit plán této operace tak, aby jim mohl skutečně přinést požadovaný užitek. Na území VDR bylo čistě vojenských cílů spíše méně, i proto se americké jednotky v druhé fázi této operace zaměřily i na nejrůznější zásobárny pohonných hmot či komunikační sítě. Náletům se nevyhnula ani největší severovietnamská města v čele s Hanojí. Bombardování velkých měst mělo spíše psychologický podtext a vzniklé škody, které byly místy opravdu značné, byly lidem denně na očích.⁴⁷

V roce 1966 se na území jižního Vietnamu také dostaly americké jednotky SEAL, které zde začaly postupně operovat. Jednalo se o velmi obávané jednotky z řad US Navy, které byly cvičené pro ten nejtvrďší boj v obtížném terénu. Byl zde tak předpoklad, že právě oni si dokáží nejlépe poradit s živelnou vietnamskou přírodou, plnou džunglí, bažin a řek. Hlavní oblast jejich působení se nacházela v blízkosti delty Mekongu, která byla protkaná vodními cestami. Právě tam se jednotky SEAL snažily narušovat zásobovací cesty a likvidovat sklady a stanoviště komunistů. Tyto akce byly velice úspěšné a způsobovaly Viet Congu rozsáhlé ztráty, zatímco obětí ze stran Američanů bylo jen velmi málo. Tyto, ale i další úspěchy spojenců, měly pozitivní dopad na morálku a sebevědomí občanů na jihu Vietnamu. Když se tak v první polovině září konaly demokratické volby, výsledky demonstrovaly převládající důvěru v současné státní uspořádání, a tak byl prezidentovi i premiérovi prodloužen mandát v čele jižního Vietnamu.⁴⁸

Generálové Ky a Thieu se tady stále drželi u moci, ovšem celková situace v Saigonu se ve velkém měřítku nijak výrazně nelepšila. Jižní Vietnam nepostupoval směrem k opatřením, která by vedla k rozvoji či demokratizaci vlastního hospodářství, což bylo pro běžné občany velice důležité. Obyvatelé na věkově byli navíc často nuceni kvůli válečným střetnutím opustit své domovy a přemísťovat se do utečeneckých táborů, ve kterých bylo ovšem často nedostatek zásob a jejichž zázemí nebylo nikterak kvalitní. Pro některé muže

⁴⁶ FRANKUM, Ronald B. Jr. *Like Rolling Thunder: The Air War in Vietnam, 1964–1975*. Rowman & Littlefield Publishers, 2005. 232 s. ISBN: 978-0742543027. s. 50-51

⁴⁷ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 100-102

⁴⁸ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 64

tak byla jedna z možností narukovat k armádě, žádného nadprůměrného finančního ohodnocení se však ani zde nedočkali. Situace v USA ovšem také nebyla ideální. Američané byli nuceni posílat do Vietnamu čím dál tím více vojáků, zbraní a zásob, což mělo velký dopad na hospodářskou situaci této velmoci.⁴⁹

Na konci října svolal filipínský prezident Ferdinand Marcos konferenci, které se zúčastnili představitelé všech sedmi zemí zapojených do války ve Vietnamu. Jednalo se o Vietnamskou republiku, Spojené státy americké, Filipíny, Korejskou republiku, Thajsko, Austrálii a Nový Zéland. Všichni tito spojenci jednomyslně stvrdili svobodnému Vietnamu právo na politické sebeurčení. Zároveň přislíbili pokračující spolupráci ve zlepšování ekonomické, sociální i kulturní situace v zemi. Cestou z konference ještě prezident Johnson navštívil jednu z vojenských základen na jihu Vietnamu, aby oficiálně udělil raněným vojákům vyznamenání za statečnost. Pouhá přítomnost prezidenta měla na morálku jednotek pozitivní dopad.⁵⁰

Rok 1966 se blížil ke konci a do Vietnamu byla opět přesunuta 9. pěší divize americké armády, která byla reaktivována do služby. Zanedlouho poté však zasadil Viet Cong Američanům bolestivou ránu. Druhého prosince zaútočily jednotky VDR kousek u Phuc Yenu na sklady pohonných hmot, při čemž se jim podařilo zničit osm amerických letadel. Jako reakce na tento akt byl vypracován návrh, který měl paralyzovat aktivitu a provoz severovietnamského letectva. Tato akce, která byla naplánovaná jako lest a probíhala na přelomu roku, se ve velké míře povedla a piloti Spojených států sestřelili nejméně sedm letadel, aniž by zaznamenali jakékoliv vlastní ztráty. Začátek roku 1967 navíc hned od počátku jasně poukazoval na zvýšenou snahu generála Westermorelanda. Ten se rozhodl, že je nutné vyřešit problém oblastní jižního Vietnamu okupovaných Viet Congem rychle a radikálně. Zaměřil se především na oblast „Iron Triangle – Železný trojúhelník“, která pro Saigon a okolí představovala trvalou hrozbu. Po mohutné intervenci amerických vojáků se z daného území stalo spáleniště pokryté troskami bunkrů a zasypanými tunely. I přes tuto snahu se však nepodařilo nebezpečí „Železného trojúhelníku“ definitivně zlikvidovat. Jednotky komunistů, které se poblíž této oblasti

⁴⁹ FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9. s. 113-114

⁵⁰ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 65-66

vyskytovaly, se po krátkém čase vzchopily a znovu využily toto území jako své útočiště.⁵¹

Prezident Johnson stále snil o tom, aby se v jižním Vietnamu podařilo vytvořit „velkou společnost“. Nepřál si, aby byl Vietnam rozbombardován a odmítal tak návrhy generálního štábu, který měl jako jeden z připravených plánů totální zničení Vietnamu. I přes tento fakt však bombardování k podobnému cíli došlo. Ryze vojenských objektů na zničení bylo málo a zbývaly tedy především cesty, pole, hráze, lesy či sídliště. Salibury, redaktor New York Times, měl na jaře 1967 možnost přímo z dějiště válečných střetů popsat, jaká byla skutečná situace. To, co mělo být dle vyjádření Pentagonu vojenským objektem, bylo ve skutečnosti menší město, ve kterém byly trosky již zničených obytných domů a obchodů. Vše bylo opuštěné. Salibury měl pocit, jako kdyby procházel územím nějaké zaniklé civilizace a kladl si otázku, jaký rozumný cíl mohlo toto ničení mít. I přes tyto zásahy se nedařilo hospodářský život VDR zlomit. Doprava vojenské techniky na jih těmito zásahy nebyla nijak výrazně narušena. Tisíce pracovníků bylo schopno v relativně krátkém čase všechny rozbité cesty a mosty opravit a zprůchodnit.⁵²

Generál Westmoreland odjel na jaře 1967 do Spojených států na krátkou dovolenou, během které se na konci dubna setkal v Bílém domě s prezidentem Johnsonem. Westmoreland apeloval na prezidenta, aby výrazně zvýšil počet amerických jednotek ve Vietnamu, jinak by se válka mohla na další dlouhé roky protáhnout, aniž by skončila vítězně. Johnson však nebyl této výzvě příliš nakloněn. Předpokládal, že takový krok by vedl ke stejnému navýšení jednotek i na straně nepřítele a obával se, kam až by takové jednání mohlo eskalovat. Westmoreland navrhoval i neomezené bombardování severu, včetně pozemního útoku na Kambodžu i Laos, Johnson ale i tuto variantu odmítl s odůvodněním, že by se taková akce nesečkala s pochopením jak u veřejnosti, tak u Kongresu. Stratégové z Pentagonu dokonce doporučili postavit mezi jižním a severním Vietnamem velkou zeď, stejně jako tomu bylo například v Berlíně. Návrh vypracoval Ústav pro obranné analýzy a zeď měla dosahovat délky až 140 kilometrů. Zeď již byla naplánována a měla se začít stavět, ovšem nakonec k její plné realizaci nedošlo. Byly vzaty v potaz některé připomínky amerických generálů, kteří poukazovali na statický charakter tohoto pásma, které by navíc bylo možné obejít z Laosu. Podněty vycházely také

⁵¹ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 67-69

⁵² SYRUČEK, Milan. *V zajetí džungle. Nejdelší válka 20. století*. Epocha, 2007. 344 s. ISBN: 978-80-87027-25-7. s. 160-161

z historie, kdy podobná opatření nakonec nedosáhla kýženého efektu, a tak zůstal „McNamarův plot“, jak se zdi také jinak přezdívalo, nakonec nedokončen.⁵³

Největší operace, která se ve Vietnamu v první polovině roku 1967 odehrála, nesla název „Junction City“. Zúčastnilo se jí přes dvacet amerických praporů, čtyři jihovietnamské prapory i část jednotek z Austrálie. Celkem se jednalo o necelých padesát tisíc mužů. Operace se soustředila především na zneškodnění komunistů v oblasti válečné zóny „C“. Stratégové zvolili pro tuto akci taktické schéma „kladivo a kovadlina“. Jednalo se o obklíčení dané oblasti způsobem, kdy se jednotky na obsazeném území uskupily do tvaru podkovy otevřené směrem k jihu. Severní část pokryly spojenecké jednotky, aby plnily roli „kovadliny“. Brigáda 25. pěší divize pak měla spolu z částí 11. tankového pluku z jihu vtrhnout do podkovy a působit jako „kladivo“. Celá operace trvala od konce února do poloviny května a byla úspěšná. Podařilo se zlikvidovat tři tisíce příslušníků Viet Congu a několik stovek jich zajmout. Dalším úspěchem bylo také narušení logistického systému komunistů v této oblasti. Na straně spojenců došlo k výrazně menším ztrátám co do počtu vojáků, nicméně poškozena byla určitá část vojenské techniky.⁵⁴

Zatímco ve Vietnamu probíhaly střety jak ve vzduchu, tak na zemi, zvýšenou činnost bylo možné zaznamenat počátkem dubna u amerických pacifistů. Martin Luther King vyzval americké občany, aby se proti válce ve Vietnamu postavili a nazval Spojené státy „největším producentem násilí ve světě“. King však na pověsti pacifisty svou politickou image budoval, část lidí tak považovala jeho výroky za populistické. Podobná aktivita se udála i v Evropě, když britský filozof Bertrand Russell svolal na začátek května mnoho členů tzv. Mezinárodního tribunálu pro válečné zločiny do Stockholmu, aby došlo k jednání o přístupu USA k této válce. O týden později došel sjezd k verdiktu, kterým označil Spojené státy jako viníky agrese, při které mělo docházet ke zločinům proti lidskosti. Již ale nepadlo ani slovo o tom, že americká armáda evakuovala civilisty z válečného území, americké vojenské nemocnice výrazně zlepšily kvalitu lékařské péče na jihu Vietnamu a američtí vojenští lékaři navštěvovali vesnice a očkovali místní děti, aby zamezili rozšiřování chorob. Bohužel se ale stávalo, že venkovské obyvatelstvo, kterému se dostalo od Američanů pomoci, bylo posléze brutálně zavražděno či zmrazeno vojáky

⁵³ SYRUČEK, Milan. *V zajetí džungle. Nejděší válka 20. století*. Epoque, 2007. 344 s. ISBN: 978-80-87027-25-7. s. 179-180

⁵⁴ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 72-74

Viet Congu. Ti tak dávali místním jasně najevo, že nechat si od amerických imperialistů pomoci se nevyplácí. Jako kontrast na tyto zmíněné pacifistické akce pak působil osmihodinový pochod v polovině května, který se konal ve Washingtonu. Okolo sedmdesáti tisíc lidí se shromáždilo, aby na 5. Avenue vyjádřilo podporu mladým Američanům bojujícím ve Vietnamu.⁵⁵

V druhé polovině roku 1967 zahájil senátor John C. Stennis, předseda výboru pro ozbrojené síly, slyšení o letecké válce proti severnímu Vietnamu. Stennis, silný zastánce ozbrojených sil, patřil ke skupině mocných senátorů, kteří tvrdili, že omezení uvalená civilními vůdci na armádu způsobují, že Spojené státy válku prohrávají. Tlak přiměl prezidenta Johnsona zintenzivnit leteckou kampaň a rozšířit ji na další a citlivější cíle. Několik dní poté, co slyšení začalo, se letadla poprvé dostala k Hanoji a zaútočila uvnitř zóny poblíž čínských hranic, kam byl vstup zakázán.⁵⁶

Aktivní boje také probíhaly kolem východní oblasti demilitarizované zóny poblíž města Con Thien. Toto město představovalo obrannou pozici na vrcholku kopce, jelikož zde vojáci měli dobrý výhled na jakoukoli činnost v okolní oblasti. Počínaje květnem 1967 se nepřítel opakovaně pokusil tuto základnu dobýt nebo zničit. Severovietnamci, kteří se postavili proti americkým jednotkám, byli dobře vycvičeni a dobře vybaveni. V červenci nepřítel představil novou zbraň, dělostřeleckou ráži 152 mm. Byla to dosud nejtěžší dělostřelecká zbraň, kterou Severovietnamci používali. Střelba přicházela z demilitarizované zóny nebo ze severního Vietnamu. Ostřelování dosáhlo vrcholu v týdnu od 19. do 27. září, kdy na základnu dopadlo přes tři tisíce dělostřeleckých a raketových nábojů. Jednotky americké armády odpověděly dobře provedenou proti bateriovou palbou. Tato reakce, i v kooperaci se značnými leteckými údery, nepřítele zarazila a jeho útoky polevily.⁵⁷

Měsíc září se nesl na území jižního Vietnamu ve znamení voleb. Nejprve byl zvolen Nguen Van Thieu na čtyři roky prezidentem, když obdržel více než 35 % všech hlasů a porazil dalších deset kandidátů. Jen o několik dnů poté se také konaly volby do senátu a měsíc poté i do poslanecké sněmovny. K nově zvoleným senátorům promluvil

⁵⁵ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 77-78

⁵⁶ ELLIOTT, Mai. *RAND in Southeast Asia: A History of the Vietnam War Era*. RAND Corporation, 2010. 694 s. ISBN: 978-0-8330-4754-0. s. 245

⁵⁷ PEARSON, Willard. *Vietnam studies: The War in the Northern Provinces 1966-1968*. Department of the Army, Washington D.C., 1991. 115. s. Library of Congress Catalog Number: 75—23360. s. 18

bezprostředně poté prezident Thieu se slovy: „*Nejnáléhavější úkoly, před kterými náš národ stojí, je nastolení míru, další budování demokracie a reforma společenské struktury země*“.⁵⁸ Spojené státy poté v říjnu vznesly obvinění vůči VDR z důvodu porušování ženevských dohod o zacházení s válečnými zajatci. Zástupce ministerstva obrany USA Paul Nitze obvinil Ho Či Mina z neochoty vydat záznamy o zajatých Američanech. VDR zajatce pouze ukazovala ve krátkých filmech a bránila Mezinárodnímu červenému kříži v přístupu k nim. Vedení VDR navíc opětovně prohlašovalo, že pokládá všechny americké piloty za zločince. Na začátku října pak Hanoj opět odmítla nabídku k mírovým jednáním.⁵⁹

V posledních měsících roku 1967 byla čím dál tím více zřejmá převaha spojeneckých vojsk nad Viet Congem. Tyto porážky pak komunisty provokovaly ke stupňování agrese vůči civilnímu obyvatelstvu. V prvních prosincových dnech se uskutečnil do této chvíle nejrozsáhlejší masakr civilního obyvatelstva. Několik stovek jednotek Viet Congu napadlo vesnici, která ležela přibližně dvacet kilometrů od hranice s Kambodžou a obývalo jí kolem dvou tisíc lidí. Vesnice byla dříve nucena spolupracovat právě s Viet Congem, to však obyvatelé již dále odmítli dělat. Vojáci do vesnice vtrhli a začali systematicky vhadzovat granáty do všech obydlí, které potom navíc zapalovali pomocí plamenometů. Většina vesničanů byla upálena za živa a více než 150 chatrčí bylo srovnáno se zemí. Zavražděno bylo mnoho žen i dětí. Jeden z novinářů, který se k místu tragédie dostal nedlouho poté vojenským vrtulníkem, řekl: „*Když jsme se k místu blížili, myslel jsem, že vidím hromadu naskládaných a opálených polen... když jsem přišel blíže, zjistil jsem, že to byla spálená těla několika tuctu dětí*“.⁶⁰

Na konci roku 1967 bylo ve Vietnamu kolem 485 000 amerických vojáků. Počet ztrát na obou stranách se velmi lišil. Důvodů, proč měli spojenci výrazně méně ztrát než komunisté, bylo několik. Hlavním faktorem byl ale styl boje komunistů, kteří podnikali často bezhlavé útoky na nepřítele. Vůdci ze severu se na rozdíl od spojenců za tyto velké ztráty ve vlastních řadách nemuseli nikdy lidem své země zodpovídat. Dalším faktorem, který měl dopad na počet ztrát na straně Viet Congu, byl vzdušný prostor. Američané ve vzduchu dominovali a hojně využívané vrtulníky způsobovaly na straně severovietnamských jednotek velké ztráty. Spojenecké velení navíc využívalo vrtulníky při

⁵⁸ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 84

⁵⁹ Tamtéž. s. 84

⁶⁰ Tamtéž. s. 88-89

přepravě vojáků, odvozu raněných a získávání informací při průzkumných akcích. Obecně platilo, že spojenecké průzkumné jednotky byly velice efektivní a důležitou součástí vojenských operací. Nezanedbatelné bylo také srovnání kvality amerických zbraní oproti těm ruským, či dokonce čínským. V takovém porovnání vyšly zbraně z USA vždy o mnoho lépe. Nutné je také zmínit morálku jednotek, kde opět vítězily Spojené státy. Všechny tyto zmíněné faktory pak měly vliv na rozdílný počet ztrát na obou stranách, ovšem ani to zatím nestačilo na to, aby se podařilo válku v roce 1967 ukončit.⁶¹

2.3.5 Ofenzíva Tet a rok 1968

"Seveřané, jižané stojící proti Američanům, vpřed! Vítězství je naše!" Tak prohlásil Ho Či Min v krátké básni, kterou vydal počátkem roku 1968 u příležitosti vietnamského lunárního nového roku Tet.⁶²

Po porážkách, které Američané spolu se svými spojenci uštědřili jednotkám z VDR v minulém roce, podléhala velká část amerických velitelů dojmu, že je nepřítel na ústupu. Tento předpoklad byl pochopitelný, komunisté navíc v první polovině ledna 1968 vykazovali na bojištích jen malou nebo žádnou aktivitu. Zatímco se spojenecké velení nechalo ukonejšit klidným vstupem do nového roku, komunisté z VDR chystali útok obřích rozměrů. Hanoj si navíc velice bedlivě všímala sílicích protiválečných nálad v USA, a tak se komunisté rozhodli útok naplánovat nejen v rovině vojenské, ale i propagandistické. Generál Vo Guyen Giap, ministr obrany VDR, navrhl na setkání v Hanoji plán velké ofenzívy, která by přiměla Spojené státy přehodnotit svou angažovanost v konfliktu a uznat bezvýhodnost celé situace. Termínem pro zahájení této operace měl být 31. leden 1968, tedy vietnamský Nový rok. Indicií, že se blíží tato obří vojenská akce, bylo více. Reálnou hrozbu začalo velení Spojených států pomalu řešit až v prosinci 1967. Obavy generála Wesmorelanda však prezident Johnson nebral, nebo nechtěl brát vážně, a ještě v polovině ledna 1968 ubezpečoval americkou veřejnost, že válka ve Vietnamu je už téměř vyhraná. Johnson sice v roce prezidentských voleb nechtěl veřejné mínění

⁶¹ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 89-92

⁶² LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6. s. 115

zatěžovat pesimistickými výroky, ovšem jeho prohlášení realitu stále příliš neodrážela.⁶³

VDR se nejprve 21. ledna rozhodla provést klamavý útok na americkou základnu u horské vesnice Khe Sanh. Generála Westmorelanda oklamala podobnost celého útoku s bitvou u Dien Bien Phu, která se stala již dříve osudnou pro francouzské jednotky ve Vietnamu. Westmoreland se rozhodl chránit tuto napadenou oblast svými elitními vojáky a více než 50 tisíc mužů se tak vydalo bránit zmíněnou americkou základnu. Celá tato akce však byla pouhým zastíracím manévrem daleko rozlehlejší operace, která se nakonec dostala do pohybu 30. ledna 1968. Právě v tento den se komunisté ve velkém množství začali objevovat po celém území na jihu Vietnamu a zastihli tak spojenecké jednotky naprosto nepřipravené. Všichni navíc předpokládali, že o svátcích boje poleví, a tak určité množství vojáků dostalo povolení na několik dnů odcestovat na dovolenou. Infiltrace partyzánů do jihovietnamských měst probíhala již několik dní předtím, když do měst přijížděli na kolech či skútrech a zbraně jim pašovali povstalci na povozech mezi květinami, či zeleninou a ovocem.⁶⁴

Celá operace byla dobře připravená a rychlá, a tak se během relativně krátké doby podařilo sto tisícům vojáků z VDR dočasně dobýt a obsadit pět ze šesti velkých jihovietnamských měst. V Saigonu byly dokonce na několik hodin partyzánské jednotky blízko k obsazení amerického velvyslanectví. V tu chvíli byly Spojené státy v naprostém šoku. Populární televizní komentátor Cronkite v přímém přenosu obdržené zprávy glosoval slovy: „*A to nám tvrdili, že vyhráváme!*“ S odstupem se většina amerických vojenských odborníků snažila napadení amerického velvyslanectví bagatelizovat, ovšem celkově to Američané jako nevýznamnou věc nebrali.⁶⁵

V samotném Saigonu se však Viet Cong i přes svou dobře povedenou ofenzívu dlouho neudržel. Jednotky se podařilo přinutit k rozdělení do několika menších skupin a následně se je dařilo buď likvidovat, nebo zahnat do prostoru sportovního areálu Phu Tho. Americká síla byla úderná a efektivní. O vítězství spojenců v Saigonu nebylo pochyb a podařilo se jej dosáhnout již v prvním únorovém týdnu, ovšem kompletně oblast vyčistit od všech komunistických hnízd odporu se povedlo až začátkem března, tedy přibližně po měsíci. Zatímco v Saigonu šlo Ho Či Minovi především o upoutání pozornosti světového

⁶³ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 94-95

⁶⁴ SYRUČEK, Milan. *V zajetí džungle: Nejdelší válka 20. století*. Epoque, 2007. 342 s. ISBN: 8087027257. s. 181

⁶⁵ Tamtéž. s. 182

tisku a nalomení amerického veřejného mínění, v ostatní oblastech na jihu Vietnamu počítali komunisté s eskalací všeobecného protiamerického a protivládního povstání. I z toho důvodu byly jedním z hlavních cílů také rádio vysílače. Komunistům se sice dílčí úspěchy podařilo v mnoha městech dotáhnout do úspěšného konce, ale netrvalo dlouho a realita ukázala, že bude nad jejich síly tato území udržet. Již po prvním únorovém týdnu bylo evidentní, že jednotky VDR jsou na pokraji svých sil. V některých oblastech se ještě bojovalo, v jiných ale spojenci už stíhali prchající skupinky vojáků, anebo pročišťovali inkriminovaná území od zbytku partyzánů. Velitelství Viet Congu pak 21. února vydalo přes radiové vysílání oficiální rozkaz k ústupu.⁶⁶

Za měsíc bojů padlo při této ofenzivě nazvané „Tet“ téměř tisíc Američanů a 4500 jich bylo zraněno. Za stejnou dobu se spojencům podařilo zlikvidovat kolem 20 000 jednotek ze severu. V konečném zúčtování nakonec Ho Či Min nedosáhl kýženého úspěchu. Ofenzíva, která byla rychlá a překvapivá také stejně rychle zhasla. Účinkem se minula i představa komunistů, že se jim u civilního obyvatelstva podaří vzbudit touhu po povstání. Běžní občané byli naopak frustrováni z porušení míru při oslavách novoročních svátků a místo toho, aby se ke komunistům připojili, rozhodli se během bojů pomáhat vládním jednotkám i Američanům. Viet Cong se z těchto velkých ztrát při ofenzivě Tet již nikdy zcela nevzpamatoval. Jediný částečný úspěch ale nakonec přeci jen nebylo možné VDR upřít, propagandistický účel této ofenzívy zafungoval. Světový tisk celou ofenzívu značně zveličoval. Nepřiměřeně velkou pozornost věnovala média hlavně útoku na americkou ambasádu v Saigonu. Komunisté do světa slavně vypouštěli informace o velkolepém vítězství a obsazení tohoto velvyslanectví a americký tisk především ze začátku přebíral tyto zprávy jako pravdivé. Tisk dychtil po takovéto senzaci a jednotlivé plátky se předháněly v tom, kdo tuto katastrofu vylíčí lépe. Zatímco komunisté ve Vietnamu prchali džunglí a zaznamenávali devastující ztráty, americká veřejnost žila v iluzi nejistoty a obav.⁶⁷

Na jihu Vietnamu probíhaly v březnu 1968 další akce, které měly za cíl vyčistit území od severovietnamských jednotek. Nad územím VDR však nehledě na události na jihu probíhala bez přestávky nekončící letecká válka. Zatímco se ve Vietnamu bojovalo, ve

⁶⁶ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 103-108

⁶⁷ Tamtéž. s. 115-117

Spojených státech docházelo s příchodem jara k důležitým politickým rozhodnutím. Prezident Johnson se rozhodl 22. března odvolat z Vietnamu generála Westmorelanda. Hlavním důvodem tohoto kroku byl prezidentův šok z ofenzívy Tet. Místo velitele amerických vojsk ve Vietnamu zaujal generál Creighton Abrams. Tato výměna se později ukázala jako chybná. Kdyby bylo Westmorelandovi povoleno proniknout na území Kambodže a Laosu, kam uprchli rozprášení komunisté po ofenzívě Tet, mohlo vše dopadnout jinak. Místo toho však byla hlavní kontrola nad vojenskými operacemi ve Vietnamu svěřena spíše pasivnímu Abramsovi, který svá rozhodnutí příliš podřizoval politikaření ve Washingtonu. V období těsně po ofenzívě Tet promarnili američtí vrchní představitelé jedinečnou šanci, jak nepřítele dorazit. To se však nestalo a válka se tak i kvůli těmto rozhodnutím měla protáhnout na dalších sedm let.⁶⁸

Na konci března přednesl prezident Johnson před celostátním televizním publikem projev. Oznámil nové rozmístění jednotek čítající třináct tisíc pět set vojáků, projevil citlivost k hospodářské krizi státu a požádal Kongres, aby schválil zvýšení daní, které by tuto krizi mělo pokrýt. Především ale Johnson popisoval plány na zmírnění války. „*Jsmo připraveni okamžitě přistoupit k míru prostřednictvím jednání,*“ prohlásil. Jako první krok nařídil ukončit veškeré bombardování severního Vietnamu s výjimkou oblasti těsně nad sedmnáctou rovnoběžkou, kde komunistické aktivity nejvíce ohrožovaly americké jednotky. Oznámil také, že jmenuje zkušeného diplomata Averella Harrimana hlavním americkým vyjednavatelem při jakýchkoli mírových rozhovorech s VDR. Na závěr také oznámil, že pro příští funkční období nehodlá znovu kandidovat na úřad prezidenta.⁶⁹

Rok 1968 se pomalu přehoupl do druhé poloviny, a i přes dílčí úspěchy se USA nedařilo konflikt ve Vietnamu výrazně přiblížit ke konci. Boje pokračovaly ve vzduchu i na zemi, nejednalo se ovšem o žádné mohutné akce, které by s osudem Vietnamu nějak zásadně pohnuly. Na začátku listopadu 1968 došlo mezitím ve Spojených státech ke zvolení nového prezidenta, kterým se stal Richard M. Nixon. S jeho zvolením do funkce došlo ke změně taktického schématu, vojenské operace byly částečně omezeny, anebo přeskupeny na malé akce, vedené jednotkami o síle pouze jedné čety či roty.⁷⁰ Již během

⁶⁸ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 125-127

⁶⁹ LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6. s. 129-130

⁷⁰ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 131-133

prezidentské kampaně v roce 1968 republikánský kandidát Richard Nixon slíbil, že válku ve Vietnamu ukončí. Zároveň se však zavázal, že dosáhne „míru se ctí“ – tedy dohody, která zajistí základní cíle, za něž Spojené státy celou dobu bojovaly. Klíčem k záchraně amerických cílů mělo být prosazování nových diplomatických a vojenských přístupů k válce. Nixon také prohlásil: „*Jednou z výhod nového prezidenta je, že může začít znovu, aniž by byl uvězněn vzorci minulosti.*“⁷¹

2.3.6 Stagnace v letech 1969 – 1970

Když se v lednu 1969 ujal Nixon prezidentského úřadu, měl v úmyslu ukončit válku během několika měsíců. Stejně jako většina republikánů dříve prosazoval americkou intervenci, ale jeho myšlení se změnilo. Pochopil, že válka způsobuje nesnesitelné hospodářské nezdary a sociální nepokoje. Měl také obavu, že pokračující boje mu zabrání dosáhnout jeho nejvyšší priority, tedy mírovějšího mezinárodního řádu založeného na kooperativních vztazích mezi velmocemi. Nixon sledoval, jak válka zničila jeho předchůdce a přísahal, že se tomuto osudu vyhne. Zároveň byl však přesvědčen, že se z války nemůže jednoduše stáhnout. Nixon ještě více než jeho demokratičtí předchůdci věřil, že postavení Spojených států po celém světě závisí na způsobu, jakým válku řídí. Kdyby Washington z Vietnamu odešel, spojenci po celém světě by zpochybňovali americké závazky vůči své bezpečnosti a komunistický blok by se osmělil napadat americké zájmy všude na světě. Nixonův pohled se úhledně spojil s názorem jeho poradce pro národní bezpečnost a klíčového partnera v zahraniční politice Henryho Kissingera. Ten sdílel prezidentovu dychtivost po harmoničtějším mezinárodním řádu i jeho obavy o zachování americké důvěryhodnosti. Oba shodně trvali na tom, že Spojené státy musí konflikt dovést do důstojného konce. Klíčové bylo dosáhnout ústředního cíle, o který Spojené státy léta usilovaly, tedy nezávislého a bezpečného jižního Vietnamu. Oba muži byli z různých důvodů optimističtí, že dokáží to, co jejich předchůdcům unikalo. A co bylo nejdůležitější, byli přesvědčeni, že vojenská a politická situace je lepší než v minulých letech. Thieuova vláda na jihu Vietnamu zůstala stabilní, zatímco americké a jihovietnamské síly

⁷¹ LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6. s. 137

pokračovaly v rozšiřování kontroly Saigonu a dalších oblastí.⁷²

Vstup do nového roku sice oslavili komunisté zavražděním jihovietnamského ministra výchovy Le Minh Triho, jinak ale nebyl tento rok z pohledu vojenských operací nijak zvlášť významný. Během celého roku bylo na severu Vietnamu provedeno jen necelých 800 letů. Situace byla relativně poklidná i na jihu země. Komunisté se na území jižního Vietnamu na žádné větší akce nezmohli. Partyzánské jednotky podnikaly výpady pouze do pohraničních oblastí, ovšem nejednalo se o nic, s čím by si spojenci nedokázali bez větších problémů poradit. Hanoj mezitím těžila z politického kapitálu, který získala během ofenzivy Tet. Na konci ledna proběhlo první zasedání konference o obnovení míru ve Vietnamu a Spojené státy zde podlehly nátlaku VDR a přistoupily na zapojení zástupců Viet Congu do těchto jednání. V rozporu s tím, co představitelé USA do této chvíle deklarovali, došlo tímto krokem de facto k politickému uznání teroristického Viet Congu. Mírové debaty v Paříži nakonec však ke shodě všech zúčastněných nevedly, když komunisté odmítli návrh americké strany a obvinili USA ze sabotování rozhovorů.⁷³

V červnu 1969 započalo postupné stahování jednotek USA z Vietnamu. Na základě rozkazů prezidenta Nixona se do Spojených států vrátilo 25 000 vojáků a byla tak snížena horní hranice počtu vojáků ve Vietnamu. Jako kompenzaci za částečné stažení vojsk obdržely jednotky jihovietnamské armády nejruznější moderní americkou výzbroj. Amerických jednotek však i přes tato opatření stále zůstávalo ve Vietnamu velké množství. Jedna z mála větších operací se uskutečnila v květnu 1969 a měla za cíl zlikvidovat možnou reorganizaci jednotek VDR, které se dle informací zpravodajské služby shromažďovaly na území později známém jako Hamburger Hill. Po několika dnech válčení mezi komunisty a jednotkami USA se Vietnamci vydali na útěk. Američané během bojů přišli o 56 mužů a po dvou nocích, co území drželi, dostali rozkaz k opuštění místa, jelikož dle velitelství nemělo žádnou taktickou hodnotu. Akce na Hamburger Hill byla do jisté míry typickou ukázkou amerického válečného úsilí ve Vietnamu. Tato operace byla sice pro USA jasným vítězstvím, ovšem samotné území nebylo důležité, význam mělo akorát zabití vojáků pohybujících se na něm. Spojené státy tak získávaly podobná vítězství, která bylo těžké pochopit. Pro bizarnost takovýchto operací byl právě Hamburger Hill poslední

⁷² LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6. s. 138-139

⁷³ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 138-141

kapkou pro americká média, která o celé situaci referovala a podněcovala tak občanské protesty. Názor, že takováto operace by se již neměla opakovat, zastával i americký Kongres. Na základě toho nařídil Nixon důkladné plánování všech podobných akcí tak, aby došlo ke snížení ztrát a bylo dbáno na jejich účinnost.⁷⁴

Ve Vietnamu mezitím došlo k velice důležité události. Ve věku 79 let zemřel 3. září na srdeční selhání muž, na jehož rukou byla krev obětí války v jihovýchodní Asii nejvíce. Soudruh Nguyen Tat Thanh, politik a moskevský přívrženec, který své vzory Uljanova a Džugašviliho obdivoval tak bezbřehým způsobem, že po nich začal používat pseudonym. Ve světě tak byl známý především pod jménem Ho Či Min (Ten, který osvětluje cestu). Komunistický sever přišel o svého dlouholetého vůdce, na situaci však reagoval rychle a ve stejném měsíci byl prezidentem VDR zvolen Ton Duc Thang, který ve funkci zůstal až do své smrti v roce 1980.⁷⁵

Do konce roku se ve Vietnamu již neodehrála žádná zásadní událost. V roce 1970 nadále pokračovala vietnamizace a prezident Nixon si byl vědom svých předvolebních závazků. Na základě toho se rozhodl stáhnout z Vietnamu dalších 150 000 amerických vojáků. Ve stejné době se ovšem podařilo proamerickému generálovi Lon Nolovi ve vedlejší Kambodži svrhnout temní vládu. Lon Nol poté nařídil severovietnamským jednotkám opustit zemi, ti to ovšem odmítli a chystali plán, jak Nola zničit. Nixon chtěl Nolovi poskytnout výraznou vojenskou pomoc, ale ze začátku se spokojil pouze s tajnou pomocí. Nakonec však situaci vyřešil střední cestou a poslal přibližně 20 000 jednotek zaútočit na komunisty zdržující se podél kambodžských hranic. Když tuto akci Nixon oznámil v televizním vysílání, rozjely se v USA téměř ihned rozsáhlé protestní akce. Lidé Nixonovi vyčítali, že porušil slib a místo vyklízení pozic z Vietnamu válku naopak rozšiřuje. Protesty na univerzitě v Ohiu dokonce skončily smrtí čtyř demonstrujících studentů, které zastřelila Národní garda USA. Prezident byl z celé situace značně frustrovaný a tímto okamžikem začala série nezákonných akcí proti americkému obyvatelstvu, která později skončila až Nixonovou demisí při aféře Watergate. Samotná operace v Kambodže se Američanům sice částečně povedla, když ochromili komunistický logistický systém, ovšem celkové vítězství jim uniklo. S finálním výsledkem byl Nixon nespokojen, jelikož částečný

⁷⁴ MCNAB, Chris. WIEST, Andy. *Historie vietnamské války*. Brána, 2011. 256 s. ISBN: 978-80-87087-62-6. s. 155-157

⁷⁵ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 144

úspěch v Kambodže byl vykoupen sociálními nepokoji na domácí scéně.⁷⁶

Rok 1970 měl ve srovnání s předešlými roky války spíše klidnější průběh. Za zmínku stojí akce, při které se v listopadu jednotky USA pokusily provést dlouho plánovanou operaci na osvobození americký zajatců na severu Vietnamu, kteří se marně domáhali svých zajateckých práv. Operace sice nakonec neskončila osvobozením zajatců, ovšem svůj význam měla. Vietnamci poté přehodnotili způsob zacházení se zajatými Američany. Těm byl povolen poštovní styk a byli postupně přesunuti do lepšího zázemí v táboře „Camp Unity“ v Hoa Lo.⁷⁷

V prosinci převzali Jihovietnamci poslední americké bojové čluny a námořnictvo tak bylo na jihu Vietnamu definitivně pouze v režii vietnamských posádek. Delegace z USA se mezitím setkala s představiteli VDR a Viet Congu v Paříži, kde se obě strany snažily dohodnout na jakémkoliv oboustranně přijatelném plánu o ukončení války. Tato jednání však ani tentokrát nevedla k žádnému smysluplnému rozuzlení.⁷⁸

2.3.7 Konec války v nedohlednu

Rok 1971 se dále nesl ve znamení stahování armády USA z území Vietnamu a jih Vietnamu se tak ocital před nejistou budoucností. Nixon se během vietnamizace snažil postupně co nejvíce předat odpovědnost zpět plně do rukou samotných Vietnamců a ti se tak postupně museli spolehnout především na vlastní armádní složky (ARVN). Americké jednotky operující ve Vietnamu však byly i v roce 1971 stále aktivní, potýkaly se ovšem s mírně klesající morálkou samotných vojáků, kteří údajně v některých případech dokonce odmítali jít do misí, které se jim zdáli být až příliš nebezpečné. Nejvýznamnější vojenskou akcí v roce 1971 se stala invaze do sousedícího Laosu. Prezident Nixon se rozhodl pod tlakem veřejnosti a v rámci dodržení svých příslibů neposlat do Laosu žádné americké pěšáky, přítomna tak spolu s ARVN byla pouze část amerického letectva a vrtulníků. Tato invaze však nakonec pro spojence neskončila úspěchem. Severní Vietnam poslal do boje téměř veškeré svoje síly, aby území Laosu udržel. Využil přitom strategickou výhodu postavení svých základů, i proto se nakonec podařilo ARVN spolu s americkou vzdušnou

⁷⁶ MCNAB, Chris. WIEST, Andy. *Historie vietnamské války*. Brána, 2011. 256 s. ISBN: 978-80-87087-62-6. s. 158-160

⁷⁷ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 149-151

⁷⁸ Tamtéž. s. 151

podporou z Laosu předčasně vyhnat.⁷⁹

Na konci roku zůstalo ve Vietnamu pouze 140 000 amerických vojáků. Se snižujícím se počtem Američanů ve Vietnamu stoupala úměrně i snaha a naděje komunistů na severu země. Nixon se počátkem roku 1972 snažil s VDR dohodnout na propuštění všech zajatců výměnou za úplné stažení amerických vojsk z tohoto území. Severní Vietnam si však byl moc dobře vědom skutečnosti, že takový krok bude muset americký prezident udělat v každém případě, návrh Washingtonu byl tedy smeten ze stolu. Komunisté poté nasadili velké úsilí k postupu směrem na jih ke Quang Tri a An Locu. V dubnu 1972 nakonec komunisté úspěšně vybojovali strategické město Quang Tri.⁸⁰

Američané však nechtěli pouze přihlížet, kterak VDR sklízí úspěch a tlačí ARVN do úzkých. Devátého května se vzduch na leteckých základnách na jihu Vietnamu rozechvěl řevem stovek bojových letounů US Navy, které se chystaly k jedné z největších leteckých bitev. K té došlo 10. května a tento den byl později také znám jako „nejdelší den Vietnamu“. Americké letouny dopoledne útočily především na strategická místa dopravy a logistiky. Odpoledne došlo k vrcholu této bitvy, cílem bylo zničit překladové nádraží v Hai Duongu. Americké nálety skončily úspěchem a přesné zásahy jejich cílů se podařilo uskutečnit díky laserově naváděným bombám, které měly výrazně snížený rozptyl dopadu. Během května provedla americká armáda více než 6000 bojových letů nad územím severního Vietnamu, ovšem v letních měsících intenzita náletů kvůli špatnému počasí klesla. Mezitím však jednotky ARVN usilovaly o znovuzískání města Quang Tri, což se jim nakonec v polovině září roku 1972 povedlo. Poslední pěší jednotky Spojených států své působení ve Vietnamu oficiálně ukončily 11. srpna a definitivně tak vyklidily pozice jednotkám ARVN.⁸¹

Ke konci roku 1972 se opět objevily pokusy k mírovým jednáním, když ovšem opět selhaly, Nixon se znovu rozhodl pro vojenský nátlak. 18. prosince 1972 uspořádal nový letecký útok, jehož cílem bylo zastrašit Hanoj a ujistit Saigon, že Spojené státy neopustí jižní Vietnam na dobro. Během následujících jedenácti dnů shodily americké bombardéry B-52 na vojenská stanoviště a hustě osídlené oblasti po celém severním území Vietnamu

⁷⁹ MCNAB, Chris. WIEST, Andy. *Historie vietnamské války*. Brána, 2011. 256 s. ISBN: 978-80-87087-62-6. s. 202-210

⁸⁰ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 159-166

⁸¹ Tamtéž. s. 167-174

šestatřicet tisíc tun bomb, což bylo více než celková tonáž shozená mezi lety 1969 až 1971. Den poté, co tato válka zažila jeden z nejintenzivnějších dnů leteckého bombardování ve světové historii, oznámila hanojská vláda 27. prosince, že je připravena znovu otevřít pařížská jednání. Do 9. ledna obě strany rychle směřovaly k dohodě. Přesto "vánoční bombardování", jak kampani přezdívali američtí komentátoři, bylo stěží úspěchem. Nejostřejším důkazem neúspěchu byl prostý fakt, že mírová dohoda podepsaná 27. ledna 1973 se od dohody vytyčené v říjnu lišila jen kosmeticky. Z obavy, že by Kongres rozhodl o ukončení války ze strany USA, přijal Nixon prakticky stejné podmínky, které se dříve rozhodl odmítnout. Saigonské vládě tak dal jasně najevo, že tentokrát neměl jinou možnost.⁸²

Všechny zúčastněné strany si byly vědomy toho, že podepsání příměří je jen možným prvním krokem k míru, nikoliv skutečným mírovým stavem. V provinciích Quang Tri a Quang Ngai probíhaly regulérní boje jen několik týdnů po podpisu dohody. Severovietnamci v tomto regionu příměří nerespektovali už od samého začátku a situace zde vypadala tak, jako kdyby se nic z podepsaného příměří na toto území vůbec nijak nevztahovalo. Do poloviny března 1973 vyvolali komunisté přes sedm tisíc různých incidentů. Navzdory všem provokacím propustil jižní Vietnam do konce března přes 26 000 zajatců. Výměnou dostal pouze 5000 svých vojáků.⁸³

V dubnu propukla v USA na plno velká aféra Watergate. Američtí reportéři již dříve odhalili skandál, při kterém vnikli spolupracovníci prezidenta Nixona do komplexu Watergate, kde sídlili američtí demokraté, aby do budovy nainstalovali odposlouchávající zařízení. Spojené státy tak měly jiné starosti, čímž v daném momentu mírně opadl zájem o situaci ve Vietnamu. Tam však mezitím stále probíhaly boje. Koncem května oznámilo velení ARVN, že od podepsání dohody padlo celkem ve Vietnamu více než 25 000 vojáků obou územních celků. Delegace VDR navíc podnikla triumfální návštěvu Moskvy a cíl, o který tak dlouho usilovala, byl blíže než kdy dřív. ARVN na jihu země byla sice již dostatečně vycvičenou a moderní armádou, ovšem odchod amerických jednotek zanechal na psychice Jihovietnamců značné stopy. Měsíce bojů v druhé polovině roku vyvrcholily v listopadu v deltě, kde se komunisté snažili zmocnit sklizené rýže. Tato válka o rýži trvala

⁸² LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6. s. 157-159

⁸³ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 185-186

přes celý prosinec. Saigon však brzy očekával ještě větší nápor ze severu, než tomu bylo doposud. Jižní Vietnam se připravoval na bitvu, ve které nemohl zvítězit.⁸⁴

2.3.8 Závěrečná etapa a ukončení války

Po odchodu jednotek americké armády se jihovietnamská armáda zdála být silnější než kdy předtím, odchod Američanů však na těchto jihovietnamských jednotkách zanechal stopy. Řadovým vojákům po odchodu Američanů značně poklesla morálka a nastoupil pocit osamocení a nejistoty. Podepsaná mírová smlouva byla od prvního okamžiku pouhým cárem papíru a ve skutečnosti spíše pomohla komunistům zkonsolidovat své síly. ARVN podnikla od jara 1974 až do podzimu toho samého roku rozsáhlou operaci proti komunistickým jednotkám zdržujícím se na jihu. Tato akce prodloužila Vietnamské republice naději o jeden rok, jelikož se jí podařilo část území získat zpět. Dlouhodobý účinek ale kýžený efekt nepřinesl. V USA mezitím došlo k rezignaci prezidenta Nixona, kterého v prezidentském úřadu nahradil Gerald Ford.⁸⁵ Ten stál na přelomu roku před rozhodnutím, jestli pomoci ARVN poté, co se armáda VDR vydala směrem k jihu a začala postupně dobývat daná území. Sever totiž porušil mírové dohody a prezident Thieu žádal o podporu, Spojené státy se ovšem tentokrát rozhodly tuto prosbu nevyslyšet. Komunistům tak bylo jasné, že se nemusí obávat americké ofenzívy a drží osud Vietnamu ve vlastních rukou. Jihovietnamský generál Dung měl na starosti tuto ofenzívu a měl v plánu útok přes Centrální vrchovinu, kterým by rozdělil Jižní Vietnam v polovině. Jak armáda VDR postupovala, uchýlil se prezident Thieu k jednomu ze svých nejhorších rozhodnutí, když rozhodl evakuovat Centrální vrchovinu. Téměř 200 000 civilistů i vojáků zaplavilo silnice směřující směrem na jih. Severovietnamská armáda ovšem tento dav brzy dohnala a spustila do nic netušících lidí silnou palbu. Přes 100 000 lidí bylo zabito nebo zajato.⁸⁶

Komunisté pověřili na konci dubna 1975 generála Dunga tím, aby směřoval své úsilí k dobytí Saigonu. Jižní Vietnam žádal USA o schválení mimořádně vojenské pomoci ve výši přes 700 milionů dolarů, ale veřejnost v USA již brala válku jako ztracenou, což

⁸⁴ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 186-189

⁸⁵ Tamtéž. s. 191-193

⁸⁶ MCNAB, Chris. WIEST, Andy. *Historie vietnamské války*. Brána, 2011. 256 s. ISBN: 978-80-87087-62-6. s. 228-231

nakonec potvrdil ve svém projevu i prezident Ford. Ten oficiálně oznámil, že válka ve Vietnamu je ztracena a americká účast v ní je uzavřena. K Saigonu se mezitím blížily jednotky VDR, a ještě před tím, než se k němu dostaly, odstoupil ze své funkce prezident Thieu. Ten zároveň obvinil Spojené státy z toho, že z války utekly a krátce po své rezignaci sám území Vietnamu opustil a uprchl do zahraničí.⁸⁷

Kolem Saigonu se ovšem začala utahovat smyčka. Na konci dubna 1975 dělostřelectvo z VDR začalo ostřelování, a začala bitva o toto město. Američané v této chvíli stále evakuovali své občany a pomocí vrtulníků je přesouvali na americká bojová plavidla poblíž. V 5 hodin ráno 30. dubna se do Saigonu dostaly čtyři tankové kolony ze severu. V půl 11 dopoledne pak ohlásil poslední prezident Vietnamské republiky kapitulaci. Krátce po obědě vyvěsili komunisté nad palácem vlajku Viet Congu a Saigon byl dobyt. Situaci později popsal generál Norman Schwarzkopf z americké armády takto: „*V neděli 30. dubna 1975, krátce před plánovaným zahájením našich kontrolních cvičení padl Saigon. Seděl jsem bez hnutí před obrazovkou a poslouchal, že jedinými jihovietnamskými vojsky, která dosud kladou odpor, jsou zbytky výsadkářů na letecké základně Tan Son Nhut. Věděl jsem, že boj výsadkářů je beznadějný a že v této chvíli moji přátelé jako Hop, Hao a Hung pravděpodobně bojují do posledního dechu. Vytáhl jsem láhev whisky a opil jsem se.*“ Od května ovládali komunisté celou zemi. Válka ve Vietnamu skončila.⁸⁸

Jižní Vietnam se poté stal součástí sovětské komunistické říše. Na území Vietnamu vznikly nejrůznější koncentrační tábory, které byly naplněny bývalými důstojníky jihovietnamské armády a osobami, které vyjadřovali nesouhlas s novým státním uspořádáním. Z jižní části Vietnamu také začalo mnoho lidí prchat pryč do zahraničí. Více než 130 000 uprchlíků se usadilo v USA. Mezi lety 1975 až 1990 opustilo Vietnam kolem 1,5 milionu lidí. Anexe jihu byla oficiálně dokončena 2. července 1976. V tento den vznikl nový stát – Vietnamská socialistická republika. V letech 1959 až 1975 zemřelo ve Vietnamu téměř 60 tisíc amerických vojáků, 900 tisíc vojáků z Vietnamské republiky a téměř 2 miliony civilistů. Ze severu zemřelo podle odhadů přes 2 miliony partyzánů a vojáků z VDR.⁸⁹

⁸⁷ MCNAB, Chris. WIEST, Andy. *Historie vietnamské války*. Brána, 2011. 256 s. ISBN: 978-80-87087-62-6. s. 231-233

⁸⁸ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 207-208

⁸⁹ Tamtéž. s. 209-210

3. Propaganda

Praktickou částí mé práce je rozbor textů v deníku Rudé právo, který byl ústředním tiskovým orgánem Komunistické strany Československa. A jelikož tento deník měl stěžejní úlohu v propagandě režimu, vymezím v krátkosti v této kapitole právě pojem propaganda.

Propaganda v tom nejneutrálnějším smyslu představuje šíření nebo prosazování určité myšlenky. V latině toto slovo znamená "rozmnožovat se" nebo "zasévat". V roce 1622 byl ve Vatikánu založen dokument „Sacra Congregatio de Propaganda Fide“, jednalo se o posvátnou kongregaci pro šíření víry římskokatolické církve. Jelikož propaganda římskokatolické církve měla v úmyslu šířit víru do okolního světa, stejně jako se vymezovat proti protestantům, slovo propaganda ztratilo svou neutralitu a následné používání se stalo pejorativním. Identifikovat zprávu jako propagandistickou nyní znamená naznačovat něco negativního a nečestného. Slova často používaná jako synonyma pro propagandu jsou lži, překrucování, podvody, manipulace, ovládnání mysli, psychologická válka či vymývání mozků.⁹⁰

Victoria O'Donnell a Garth Jowett, autoři publikace „Propaganda and persuasion“, definují pojem propaganda jako formu komunikace, která se snaží dosáhnout takové reakce, která podporuje požadovaný záměr propagandisty. Právě model propagandy ukazuje, jak mohou být do propagandistické komunikace začleněny prvky informativní a přesvědčivé komunikace, čímž se propaganda odlišuje jako specifická třída komunikace. Propaganda také může u lidí ovlivnit celkovou změnu chování a veřejné mínění.⁹¹

4. Československo v 60. letech

Situace v Československu na počátku 60. let 20. století by se dala charakterizovat jako pozvolná liberalizace. V předchozí dekádě byl režim spojován s nejrůznějšími nezákonnými akty, politickými procesy a perzekucemi obyvatelstva. Vstup do 60. let tedy

⁹⁰ JOWETT, Gareth. O'DONNELL, Victoria. *Propaganda and Persuasion*. SAGE Publications, 2011. 464 s. ISBN: 978-1412977821. s. 2

⁹¹ Tamtéž. s. 1

mohl slibovat jakousi novou nadějí na rozvolnění totalitního systému. V nové ústavě došlo například ke zmírnění postihů v trestním zákoně a v roce 1963 byli rehabilitováni komunisté odsouzení v politických procesech. Ekonomická reforma v polovině 60. let pak byla nutnou reakcí na hospodářskou krizi, která Československo postihla v několika předešlých letech. V roce 1967 se režim nacházel ve zranitelném bodě. Spory uvnitř systému nabíraly na intenzitě a komunistický režim tak přicházel o kontrolu lidu dle vůle mocenského centra. Ideologie ztrácela svou účinnost a režim byl oslaben. Zastánci reformy ovšem stále neměli dostatečně velkou páku na to, aby své myšlenky zásadnějším způsobem implementovali.

Nejvýznamnějším obdobím z 60. let tak bylo především tzv. pražské jaro, které trvalo přibližně 8 měsíců od ledna do srpna a přinášelo nadějí na změnu. V lednu byl totiž zvolen 1. tajemníkem ÚV KSČ Alexander Dubček. S jeho nástupem přišly i reformy, které znamenaly pokus o uvolnění režimu a slibovaly jistou míru demokratizace. V dalších měsících tak docházelo ke snaze propojit socialismus s demokracií, probouzely se hromadné sdělovací prostředky, kulturní svazy i řadové obyvatelstvo, které vyjadřovalo touhu po změně.⁹²

Stanislav Balík, který sepsal publikaci o politickém systému českých zemí, popisuje situaci v roce 1968 takto: *„Československo za generálního tajemníka KSČ Alexandra Dubčeka představuje zajímavý příklad režimu, v němž jak centrálně řízené změny vypracované a navržené stranickými představiteli, tak spontánní síly „zdola“, jež disponovaly značnou svobodou projevu, vyjadřovaly širokou škálu skupinových zájmů a přesvědčení. Probuzení dosud loajálních sdružení (např. odborů) a vznik jasně názorově profilovaných skupin (Klub angažovaných nestraníků) vedly k požadavkům na změnu dosavadní politiky. Tento krátký, osm měsíců trvající vývoj ukončila invaze vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968.“*⁹³

Myšlenky na potlačení reformních akcí vojenskou silou se v Sovětském svazu objevila již po lednové personální výměně v ÚV KSČ. Přípravy na vpád vojsk na území

⁹² SLEZÁKOVÁ, Martina. *Československo v 60. letech 20. století z hlediska teorie nedemokratických režimů*. Praha, 2013. 133 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Just, PhD. s. 55-73

⁹³ BALÍK, Stanislav. HLOUŠEK, Vít. HOLZER, Jan. ŠEDO, Jakub. *Politický systém českých zemí 1848-1989*. Mezinárodní politologický ústav, 2007. 180 s. ISBN: 978-80-210-4250-6. s. 137

Československa pak započaly v březnu. Celá akce byla završena 21. srpna 1968, tedy dnem, který se do historie Československa navždy zapsal černým písmem. V nočních hodinách z 20. na 21. srpna proběhla intervence vojsk Varšavské smlouvy a započala tak éra okupace. Pro Dubčeka byl tento moment osobní prohrou a jeho pokusům o reformu režimu v Československu byl konec.⁹⁴

Od roku 1969 a především v 70. letech tak v Československu došlo k období tzv. normalizace. V roce 1969 docházelo k čistce mezi komunistickými předáky, kteří měli spojitost s reformními myšlenkami. Situace vyvrcholila odstoupením Dubčeka z funkce prvního tajemníka a jeho nástupcem se stal Gustav Husák, který začal okamžitě plnit zadání z Moskvy. Postup komunistického vedení směřovalo k jakési pseudo-konzumní společnosti. Občané se na jednu stranu měli radovat ze socialistického a komunistického uspořádání, na druhou stranu se však měli smířit s omezeními, které nutně tento režim přinášel.⁹⁵

5. Rudé právo

Ke vzniku Rudého práva došlo ke konci roku 1920 po neshodách mezi komunisty a sociálními demokraty. Vznik Rudého práva je spjat s deníkem Právo lidu, ze kterého vzešli novináři, kteří byli u založení Rudého práva. Když jeden z představitelů sociální demokracie zažádal policii o zákrok proti redakci tohoto deníku, vyšlo 21. září 1920 poprvé Rudé právo pod tímto změněným názvem. K dalšímu důležitému okamžiku došlo jen necelý rok poté. V polovině května 1921 vyšlo Rudé právo s titulkem: „*J sme komunisty! Naše cesta a náš cíl*“. Jednalo se totiž o moment, kdy se tento deník stal ústředním tiskovým orgánem Komunistické strany Československa. A právě od tohoto okamžiku začalo Rudé právo plnit svůj účel v souladu s představami KSČ. V této době přinášel deník na svých stránkách především informace o sociálních poměrech dělnické

⁹⁴ SLEZÁKOVÁ, Martina. *Československo v 60. letech 20. století z hlediska teorie nedemokratických režimů*. Praha, 2013. 133 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Just, PhD. s. 95-98

⁹⁵ NĚMEC, Václav. *Normalizace v Československu (70. léta)*. [online] Dějepis.com. Dostupné z [www: https://www.dejepis.com/ucebnice/normalizace-v-ceskoslovensku-70-leta/](https://www.dejepis.com/ucebnice/normalizace-v-ceskoslovensku-70-leta/)

třídy.⁹⁶

Z počátku bylo Rudé právo spíše méně čtivým titulem a převažovala v něm ideologie a stranická propaganda. Až do bolševizace (1929) psala pro Rudé právo také řada avantgardních básníků a spisovatelů, kteří byli později vyloučeni ze strany a někteří se s komunismem rozloučili již navždy. Pro komunistický tisk představovala tato čistka určité intelektuální oslabení, i přesto se však Rudé právo nadále těšilo přízni přemýšlivějších komunistických žurnalistů, kteří se ve 30. letech dostávali do názorových rozporů s vedením strany.⁹⁷

Rudé právo muselo oficiálně přerušit svou činnost již v říjnu 1938, reálně to však konec neznamenal. V roce 1939 započalo ilegální období Rudého práva, když tento deník vycházel nepravidelně a s určitými omezeními. Jednou z klíčových osobností Rudého práva byl mezi lety 1941 a 1942 například Julius Fučík. Několikaleté období ilegálního vydávání skončilo v roce 1945 a již 6. května téhož roku vyšlo opět oficiálně první číslo nového svobodného Rudého práva. Dalším velkým milníkem tohoto deníku se poté stal únor 1948, kdy Rudé právo sloužilo komunistům jako vhodný prostředek k hájení tehdejšího předsedy vlády Klementa Gotwalda a pomáhalo v zemi šířit negativní názory na nekomunistické členy vlády. Rudé právo také sehrálo na začátku 50. let důležitou propagandistickou roli u případu a vraždy Milady Horákové a u celé řady dalších politických procesů.⁹⁸ Pro 50. léta byla také charakteristická jednota formy i stylu, tiskoviny obecně nabízely šedivé a nezajímavé mediální obsahy. Vytratila se reklama či reportáže, obsahům naopak dominovaly robustní ideologické materiály. Ne přelomu 50. a 60. let se však vrátily některé zapomenuté postupy i žánry, například interview. Rudé právo a Zemědělské noviny vycházely ve světovém formátu, všechny ostatní deníky ve formátu střeoevropském.⁹⁹

Důležité období Rudého práva pak také přišlo po příchodu vojsk Varšavské

⁹⁶ PETRŮ, Jan. *Vývoj Rudého práva v období 1972 – 1991*. Praha, 2015. 69 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Cebe, Ph.D. s. 4-6

⁹⁷ KONČELÍK, Jakub. ORSÁG, Petr. VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. Portál, 2010. 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 51

⁹⁸ PETRŮ, Jan. *Vývoj Rudého práva v období 1972 – 1991*. Praha, 2015. 69 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Cebe, Ph.D. s. 8-11

⁹⁹ KONČELÍK, Jakub. ORSÁG, Petr. VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. Portál, 2010. 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 149

smlouvy v srpnu 1968 a tento deník se na několik dnů vydal trochu jiným směrem, než by možná bylo očekáváno. Agitační články o komunistické straně vzaly za své a stránky plnily především informace o probíhající okupaci. Autoři navíc situaci často popisovali kriticky a vyjadřovali tak nesouhlas s okupací, což bylo z historického pohledu zcela unikátní. Brzy ovšem došlo k intervenci ze strany Moskvy a z Rudého práva se nádech protestních hlasů vytratil. Během normalizace v 70. letech pak Rudé právo přesně plnilo roli tiskového orgánu UV KSČ a plně podporovalo propagandistické záměry režimu.¹⁰⁰

6. Analýza článků Rudého práva

Jak jsem již avizoval v úvodu, předmětem mého zkoumání budou v tomto případě stránky Rudého práva ve vybraných úsecích války ve Vietnamu. Zaměřím se na to, jakým způsobem bylo v tomto deníku referováno o Spojených státech během vybraných úseků války a budu tak posuzovat, jestli se naplnil předpoklad, že Rudé právo o USA psalo tendenčně a v negativním světle. Jakým způsobem podléhalo Rudé právo komunistické propagandě budu sledovat i tím, na kolik se lišily informace o průběhu války ve Vietnamu s realitou.

Analýzu textů budu provádět kvalitativním způsobem. Současně ve své práci nebudu popisovat každý článek, který v Rudém právu v souvislosti s vietnamskou válkou vyšel, ale na vzorku určitých článků se budu snažit doložit, jakým způsobem Rudé právo o této válce psalo. Mým cílem tak především bude přinést ucelené informace o rozebíraném problému a dosadit tato zjištění do srozumitelných závěrů, nikoliv podrobně rozebrat každý článek. Větší důraz však budu přikládat významným milníkům války a dalším důležitým událostem, které se přímo promítly do článků v Rudém právu. Samotné články budu často citovat nebo ukazovat jejich části, abych tím co nejlépe charakterizoval situaci. Pokusím se také identifikovat určitá specifika jazykové stránky textů v Rudém právu a zaměřím se i na to, jaké argumenty používalo Rudé právo při komentování průběhu války ve Vietnamu a při charakteristice politiky Spojených států.

¹⁰⁰ PETRŮ, Jan. *Vývoj Rudého práva v období 1972 – 1991*. Praha, 2015. 69 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Cebe, Ph.D. s. 11-14

Ve své analýze se budu věnovat především zpravodajským článkům, svou pozornost ale nikterak neupřu ani ostatním typům článků ve všech sekcích. Zde je seznam otázek, na které budu hledat v průběhu analýzy odpověď: Referovalo Rudé právo o událostech ve Vietnamu pravdivě? Do jaké míry se informace v Rudém právu o válce ve Vietnamu lišily od skutečnosti? Do jaké míry přinášelo Rudé právo o Spojených státech negativní informace? Jak velkou pozornost věnovalo Rudé právo válce ve Vietnamu? Jakým způsobem se Rudé právo vyjadřovalo směrem k USA? Jaké výrazy používalo Rudé právo ve spojitosti s USA? Jakým způsobem pracovalo Rudé právo s informacemi o veřejném mínění v USA? Citovalo často Rudé právo vyjádření účastníků války či čelních představitelů zainteresovaných států? Informovalo Rudé právo o válce ve Vietnamu obsáhlejšími nebo kratšími texty? Jakým způsobem přistupovalo Rudé právo k titulům? Jakým způsobem ovlivňovala obsah stránek Rudého práva v souvislosti s danou problematikou proměnlivá situace v Československu? Dávalo Rudé právo prostor veřejnému mínění v Československu? Jaké fotografie přikládalo Rudé právo ke svým článkům? Jaký byl původ článků o dané problematice v Rudém právu? Byly články podepsané? Na jaké straně se vyskytovaly články o válce ve Vietnamu či o USA? Na kolik byly zřetelné propagandistické záměry tohoto deníku? Otázek je pochopitelně více a značné množství z těch, které jsem zde vypsal, by se dalo rozvést několika dalšími směry. Uvedl jsem ale ty hlavní, abych předem deklaroval svůj záměr.

6.1 Rok 1966

Ve svém zkoumání začínám rokem 1966. Spojené státy již byly v této době aktivně zapojené do války ve Vietnamu, která byla v plném proudu. Na otázku, jak intenzivně Rudé právo přinášelo informace o průběhu konfliktu ve Vietnamu, jsem dostal odpověď hned po vyhledání prvních čísel z tohoto roku. Téměř každé vydání jsem totiž narazil na článek spojený s Vietnamem a zapojení USA do tohoto konfliktu. Zpravodajství tedy bylo skutečně podrobné a pravidelné.

Jako první mě zaujal článek ze 4. ledna 1966, který zdobil titul: „*Příprava agrese proti Kambodži. Rebelská legie v žoldu USA ...*“.¹⁰¹ Článek na titulní straně pojednával o

¹⁰¹ ČTK. *Příprava agrese proti Kambodži*. Rudé právo. 4.1. 1966. roč. 46-47. č. 3. ISSN: 0032-6569. s. 1

mobilizaci kambodžských rebelů, kteří se měli pokusit o převrat ve své zemi. Tito rebelové, jejichž řady měly být posíleny i Vietnamci z jihu, měli být údajně placeni Spojenými státy. Toto nikterak nepodložené tvrzení se pouze odvolávalo na slova neznámých vojáků, ovšem spolu s nadpisem a obsahem článku působilo jako předložení faktů. Jako zdroj článku je uvedena ČTK.¹⁰²

Jak jsem již zmiňoval, články o konfliktu ve Vietnamu se v Rudém právu objevovaly v roce 1966 prakticky každý den. Ve velké míře dokonce plnily titulní strany jednotlivých čísel, téměř vždy s odkazem na rozsáhlejší pokračování článku na některé z dalších stran.

Na titulní straně vyšel 5. ledna v Rudém právu článek o „vyčišťovacích“ operacích USA a spojenců ve Vietnamu. V tomto textu, stejně jako v mnoha jiných, je vždy o Američanech pojednáváno jako o okupantech. Vietnamci ze severní části země jsou pak převážně nazýváni vlastenci. V textu se také objevuje informace o činech spojeneckých vojáků, kteří měli při vyvraždění dvou jihovietnamských vesnic zabít i několik těhotných žen.¹⁰³

Ve stejném čísle máme na straně 5 k dispozici opravdu rozsáhlý článek, který se věnuje otázce směřování tzv. „americké války ve Vietnamu“, jak jí nazývá autor článku, pod kterým je nyní podepsán Karel Douděra. Na začátku textu se objevuje například toto: „*Ve Washingtonu sice president Johnson mluví o mírovém jednání, současně však posílá do Vietnamu nové a nové vojenské jednotky. Z jeho vůle se vietnamský konflikt loni rozrostl ve skutečnou americkou válku proti vietnamskému lidu: američtí vojáci bombardují, vypalují a vyvražďují jihovietnamské vesnice, už nejen napalm, ale i otravné plyny byly použity proti civilnímu obyvatelstvu.*“ V této kritice prezidenta Johnsona a jeho kroků je také patrná snaha oddělit Spojené státy od Vietnamu úplně a popisovat tuto válku tak, že se jedná o boj USA proti celému Vietnamu. I přes fakt, že jižní Vietnam bojoval po boku Spojených států, byla v Rudém právu po celou dobu trvání konfliktu evidentní snaha vykreslovat Vietnam jako celek, nikoliv jako dva rozdělené územní celky. Dále se také píše: „*Nepopíratelné je, že mezinárodní situace se v poslední době značně zhoršila. ... Hlavní příčinou tohoto zvýšeného napětí je zostření agresivního kursu v politice Spojených států, kterým Johnsonova vláda se pokouší upevnit otřesené pozice amerického*

¹⁰² ČTK – Česká tisková kancelář

¹⁰³ ČTK. *Vyčišťovací operace v jižním Vietnamu se účastní i spojenci USA*. Rudé právo. 5.1. 1966. roč. 46-47. č. 4. ISSN: 0032-6569. s. 1

imperialismu. ... Vládnoucí kruhy USA jsou rozhodnuty vést tuto válku americkými zbraněmi i americkými vojáky, a to dokonce i tehdy, kdyby se v Saigonu našla vláda, která by chtěla skoncovat s válkou.“ Na závěr textu pak autor připojil tučně tuto myšlenku a určitou formu apelu na společnost: „*Těm, kteří se ať již z těch nebo oněch důvodů stavějí proti mírovému soužití, by nesporně vyhovovalo, kdyby válka ve Vietnamu trvala ještě mnoho let. Doufají, že v jejím plameni lehne popelem také myšlenka spolupráce států s různým společenským zřízením. Avšak ti, kteří si přejí, aby lidstvo mohlo žít v míru a aby národy mohly si samy volit svou cestu, musí zvednout svůj hlas za skoncování americké války ve Vietnamu.*“¹⁰⁴

Částečně i v tomto článku, ale především v celkovém pojetí zpráv o válce ve Vietnamu a názory na zapojení USA bylo evidentní, že ideologie převažuje nad samotným konfliktem. V Rudém právu tak bylo neustále poukazováno na Spojené státy jako na imperialisty, kteří prahnou po moci a nezdráhají se použít jakékoliv prvky teroru, aby jí dosáhly. Představitelé jižního Vietnamu byli zase pravidelně označováni za loutky amerického režimu, kteří kdyby se mohli rozhodnout samostatně, rozbroje by nechtěli, ale nedokáží se vymanit z amerického sevření. Často se také v průběhu měsíců objevovaly v tomto deníku zprávy o tom, kterak se jihovietnamští vlastenci, jak o nich bylo často referováno, pokouší sabotovat americké akce. Severovietnamci pak byli popisováni jako oběti celého konfliktu, kteří si za každou cenu přejí mír, ovšem situace jim neumožňuje složit zbraně. Obecně byli vykreslováni v pozitivním světle a nikdy jsme se nemohli dočíst o ničem nemorálním nebo špatném, co by ve válce bylo spojováno s VDR. Takovýto postoj Rudého práva přesně zapadal do již delší dobu stanoveného kurzu, který se vymezoval proti „západnímu“ kapitalismu a hájil „východní“ socialismus. Nebylo výjimkou, že se názor redaktorů dostal i do zpravodajského textu, ve kterých se tak často objevovaly známky publicistiky a důraz na emoce čtenářů. Ku příkladu v článku na titulní straně, který přinášel zpravodajství o náletu amerického letectva na předměstí Hai-phongu, se objevovala slovní spojení typu „*barbarský nálet*“ či „*zločinný krok*“, která měla ve čtenářích podněcovat negativní postoj k dané akci.¹⁰⁵

¹⁰⁴ DOUDĚRA, Karel. *Kam směřuje americká válka ve Vietnamu?* Rudé právo. 4.1. 1966. roč. 46-47. č. 3. ISSN: 0032-6569. s. 5

¹⁰⁵ ČTK. *Na přímý rozkaz presidenta Johnsona: První nálety na předměstí Hanoje a Hai-phongu.* Rudé právo. 30.6. 1966. roč. 46-47. č. 178. ISSN: 0032-6569. s. 1

Dalším systematickým krokem Rudého práva bylo poukazování na nesouhlas s touto válkou napříč všemi zeměmi. Když se ještě ke všemu jednalo o samotné USA, nebo jiné západní země, byl takový materiál velmi cenný. V únoru například vyšel článek s titulkem: *„Revolta labouristických poslanců proti podpoře USA ve Vietnamu“*, který pojednával o nesouhlasu části britských poslanců s touto válkou. Přímou se psalo: *„Jménem skupiny poslanců labouristické strany, kteří nesouhlasí s britskou podporou americké agrese ve Vietnamu, předložil poslanec Mendelson v parlamentu návrh, aby britská vláda změnila svou vietnamskou politiku a přispěla k mírovému urovnání vietnamského konfliktu.“*¹⁰⁶ Na tom, že Rudé právo vydalo článek o nesouhlasu s válkou samozřejmě nebylo nic špatného. Šlo spíše o to, že podobné články celkově zapadaly do konceptu, který kladl důraz na hanobení válečného úsilí USA a jižního Vietnamu, zakrýval nevhodné činy severního Vietnamu a stavěl se k tomuto konfliktu jednostranně.

Často jsem také v textech narazil na poněkud matoucí termín *„jihovietnamští vlastenci“* či *„jihovietnamské osvobozené síly“*. Nejednalo se však o příslušníky jižního Vietnamu, ale o jednotky a vojáky z VDR. Rudé právo se touto terminologií snažilo sjednotit pohled na Vietnam a co nejvíce se tak vymezit vůči Američanům operujícím na tamním území. Ti zase byli často spojováni se slovem *„agrese“* či *„agresivní“*. Celkově šlo o to ukázat, že Vietnamci ze severu bojují za svobodu těch na jihu, kteří se sami nedokáží dostat z amerického sevření. Například v článku ze 4. března se právě tato terminologie objevila v souvislosti s útokem na americkou tankovou loď: *„Jihovietnamští vlastenci napadli ve čtvrtek ráno tankovou loď společnosti Shell necelých 25 kilometrů od Saigonu. ... Podle komuniké zveřejněného osvobozenými silami jižního Vietnamu vyřadily síly Národní fronty osvobození v oblasti Saigon-Gla-dinh za jediný měsíc končící dnem 25. února z akce téměř 1700 amerických agresorů“*.¹⁰⁷ Tento článek se opět objevuje na titulní straně, což bylo v roce 1966 opravdu běžné.

Rudé právo také kladlo důraz na znění titulků. Titulky měly na první pohled zaujmout a předat klíčovou myšlenku z celého článku. Šlo také o to, aby se svým zněním a formou zaryly lidem do paměti. Čtenáři tak mohli například narazit na titulky jako:

¹⁰⁶ ČTK. *Revolta labouristických poslanců proti podpoře USA ve Vietnamu*. Rudé právo. 9.2. 1966. roč. 46-47. č. 39. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹⁰⁷ NESG. *U Saigonu hoří moře nafty*. Rudé právo. 4.3. 1966. roč. 46-47. č. 62. ISSN: 0032-6569. s. 1

„Buddhistický svaz odsuzuje zločiny amerických agresorů“¹⁰⁸, „Je jižní Vietnam 51. státem USA?“¹⁰⁹, „Obyvatelstvo VDR rozhořčeno americkým barbarstvím“¹¹⁰, „Manilská konference agresorů zahájena“¹¹¹ nebo „Bombardování Hanoje – nejběsilejší akt agresorů USA“¹¹². Redaktoři Rudého práva v titulcích drželi určitou kontinuitu, a to jak názorovou, tak jazykovou. Ne každý titulek byl však přímo spojován s USA nebo nějak negativně zabarvoval dění ve Vietnamu. V určitých případech se jednalo o pouhý popis konkrétní události a z titulku tak nebylo možné vyčíst nějaký specifický postoj tohoto deníku, ten se pak ovšem pravidelně objevoval v samotném obsahu článků.

Co se týče faktičnosti a pravdivosti uváděných informací, nesetkal jsem se při zkoumání daných textů s žádným prokazatelně lživým tvrzením. Při porovnání informací z Rudého práva se současnou odbornou literaturou jsem tak nedošel k závěru, že by se v tomto deníku objevovaly ve své podstatě nepravdivé informace. Rudé právo o událostech ve Vietnamu tedy referovalo v souladu s realitou, alespoň pokud šlo o informace, které jsme mohli v Rudém právu najít. Zůstává však otázkou, na kolik můžeme považovat takové zpravodajství za objektivní a vyvážené. Stojí za to se zamyslet i nad fakty samotnými. Rudé právo totiž často uvádělo pouze informace, které přišly vhod. Často se například stávalo, že při popisu konkrétních vojenských akcí popisovalo Rudé právo pouze ztráty na straně Spojených států a jejich spojenců, ovšem o ztrátách na straně VDR neuvádělo nic. Na základě takového jednání pak lze polemizovat o tom, zdali můžeme takové zpravodajství považovat za pravdivé. Přestože samotná informace je správná, zamlčení části pravdy by se dalo považovat za narušení tohoto konceptu. Takové jednání se nevztahovalo pouze na uváděné počty ztrát. Rudé právo pravidelně vynechávalo informace o krutostech páchaných Viet Congem a jednotkami ze severu země, ovšem kdykoliv se něco událo na druhé straně, informace o takových činech přineslo. U řady informací, které Rudé právo prezentovalo jako fakta, nebyl navíc nijak uveden zdroj, či se jednalo o tvrzení neznámých osob. Pominout samozřejmě nelze ideologickou interpretaci

¹⁰⁸ ČTK. *Buddhistický svaz odsuzuje zločiny amerických agresorů*. Rudé právo. 20.6. 1966. roč. 46-47. č. 168. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹⁰⁹ ČTK. *Je jižní Vietnam 51. státem USA?* Rudé právo. 5.4. 1966. roč. 46-47. č. 94. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹¹⁰ ČTK. *Obyvatelstvo VDR rozhořčeno americkým barbarstvím*. Rudé právo. 7.7. 1966. roč. 46-47. č. 185. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹¹¹ (bh). *Manilská konference agresorů zahájena*. Rudé právo. 25.10. 1966. roč. 46-47. č. 295. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹¹² ČTK. *Bombardování Hanoje – nejběsilejší akt agresorů USA*. Rudé právo. 18.12. 1966. roč. 46-47. č. 348. ISSN: 0032-6569. s. 1

a následnou prezentaci daných událostí. Právě ideologie byla po obsahové i jazykové stránce ve většině článků znatelná. Toto všechno byly faktory, které poukazyvaly na nevyváženost, neúplnost, neobjektivitu a tendenčnost uváděných informací. Rudé právo se sice nikdy neuchýlilo k prokazatelně lživým informacím, ale svým manipulativním pojetím zpravodajství se k takovému jednání značně přibližovalo.

V článku na konci dubna, který vyšel titulní straně s titulkem: „*Za den 80 náletů na VDR. Američané potápějí vietnamské rybářské džunky*“, jsme se mohli dočíst: „*Americké letectvo podniklo ve středu celkem 80 náletů na území Vietnamské demokratické republiky. Jak ve čtvrtek oznámil americký vojenský mluvčí v Saigonu, letouny 7. flotily USA potopily u severovietnamského pobřeží přes 120 džunek, zřejmě rybářských bárek. Mluvčí tvrdil, že čluny vezly „válečný materiál“. Podruhé byly k náletům použity obří bombardéry B-52.*“¹¹³ Redaktoři Rudého práva v řadě případů využívali uvozovky jako prostředek k zesměšnění nějakého tvrzení či ke znevážení jeho pravdivosti. To můžeme vidět i na posledním citovaném příkladu, kde byly uvozovky použity ve větě, ve které americký mluvčí říká, že čluny vezly „válečný materiál“. Takto použitými uvozovkami se autor snažil čtenáři vštípit, že si americký mluvčí zřejmě vymýšlí a čluny k převozu válečného materiálu ve skutečnosti nesloužily. V téže článku se pak ku příkladu dozvídáme údaje o počtu ztrát na straně USA i spojenců za poslední týden, údaje o ztrátách na straně VDR chybí.¹¹⁴ V jiném článku, který informoval o rozkrádání zboží i peněz, které USA posílalo do Vietnamu, se bylo možné dočíst, že „40 procent americké „pomoci“ jižnímu Vietnamu se rozkrádá“. Slovo „pomoc“ zde opět bylo zasazeno do uvozovek, čímž autor význam tohoto slova v dané souvislosti zpochybňoval.¹¹⁵

V červnu, po několika střetech protestujících buddhistů a spojeneckých jednotek, vyšel v Rudé právo článek s nadpisem: „*Buddhistický svaz odsuzuje zločiny amerických agresorů*“. Článek referoval o prohlášení buddhistického svazu, který vyjadřoval nesouhlasné názory s americkou intervencí a postojem saigonské vlády. V článku se dále například píše o Američanech jako o agresorech a zrádcích, kteří buddhistům způsobili tolik utrpení a masakrování, jako nikdo předtím. V textu je poté použito například slovní

¹¹³ NESG. *Za den 80 náletů na VDR*. Rudé právo. 29.4. 1966. roč. 46-47. č. 117. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹¹⁴ NESG. *Za den 80 náletů na VDR*. Rudé právo. 29.4. 1966. roč. 46-47. č. 117. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹¹⁵ ČTK. *40 procent americké „pomoci“ jižnímu Vietnamu se rozkrádá*. Rudé právo. 28.12. 1966. roč. 46-47. č. 357. ISSN: 0032-6569. s. 1

spojení „američtí piráti a jejich zaprodanci“, což byla reference na vládu v Saigonu.¹¹⁶

Bombardování severu ze strany Spojených států pokračovalo i v červenci a opět jsme se v Rudém právu mohli dočíst věci jako: „Obyvatelstvo VDR rozhořčeno americkým barbarstvím“ nebo „Po celé VDR se šíří vlna protestů a rozhořčení proti bombardování předměstí Hanoje“. Nechyběla ani slovní spojení typu „barbarské bombardování“ či „vraždění obyvatelstva“. Článek na titulní straně byl završen údaji o počtu ztrát na straně Američanů.¹¹⁷ V pokračování na straně 5 jsme se pak mohli dočíst například o tom, jak byli zajatí američtí letci pranýřováni v hanojských ulicích: „V pozdních večerních hodinách bylo do ulic Hanoje za světla reflektorů vyvedeno 82 zajatých amerických pilotů. Hanojské úřady tak vyhověly žádosti obyvatel hlavního města rozhořčených barbarskými nálety amerického letectva. Desetitisíce občanů stály po obou stranách ulic a provolávaly hanbu americkému imperialismu, který ničí jejich zemi. Jednotlivé skupiny skandovaly, aby piloti byli postavení před vojenský soud a přísně potrestáni.“¹¹⁸

V dalším článku z července se Rudé právo věnovalo výrokům, které pronesl předseda saigonské vlády generál Ky. Rudé právo označilo toto interview americkému tisku za další z řady „mírně skandálních“ a odsoudilo výroky, které generál Ky pronesl. Ten označil invazi do VDR za definitivní způsob, jak vyhrát válku a přimlouval se za válku proti Číně. Rudé právo jeho teorie označilo za dragounské a na závěr si neodpustilo tuto poznámku: „Jak je všeobecně známo, objevují se v USA v poslední době podobná doporučení a úvahy dosti často, aniž by to vyvolávalo zvláštní vzrušení. Nedalo by žádnou práci vyjmenovat řadu studií, otištěných americkým tiskem, kde se obě možnosti nadhozené saigonským generálem rozebírají stejně věcnou metodou jako např. osudy jelen na Floridě, ohrožených rychlým zavodňováním.“¹¹⁹ Je nutné podotknout, že se tato myšlenka spolu s groteskní poznámkou objevila ve zpravodajském článku na titulní straně tohoto čísla.

Článek o generálovi byl na straně 3 rozveden například takto: „Právě před rokem

¹¹⁶ ČTK. *Buddhistický svaz odsuzuje zločiny amerických agresorů*. Rudé právo. 20.6. 1966. roč. 46-47. č. 168. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹¹⁷ ČTK. *Obyvatelstvo VDR rozhořčeno americkým barbarstvím*. Rudé právo. 7.7. 1966. roč. 46-47. č. 185. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹¹⁸ ČTK. *Obyvatelstvo VDR rozhořčeno americkým barbarstvím*. Rudé právo. 7.7. 1966. roč. 46-47. č. 185. ISSN: 0032-6569. s. 5

¹¹⁹ (jh). *Invaze do VDR, jediný způsob, jak vyhrát válku*. Rudé právo. 28.7. 1966. roč. 46-47. č. 206. ISSN: 0032-6569. s. 1

byl generál KY dotázán, zda má nějaké politické vzory, které by chtěl následovat. Ky tehdy odpověděl bez váhání: „Jenom jeden – Hitlera. Obdivuji Hitlera, jak dokázal sjednotit Německo v tom hrozném stavu třicátých let.“ To tehdy aspoň v USA nevyvolalo mimořádný rozruch, protože jen měsíc předtím se nechal dosti podobně slyšet president Johnson obdobně: „Rád bych viděl, aby se u amerických studentů vyvinulo tolik fanatismu pro politický systém Spojených států, kolik ho měli mladí nacisté pro svůj systém během války.“ Oba muži se, jak známo, sešli v únoru na velké poradě na havajských ostrovech a krátce na to musely americké bodáky zachraňovat generálovu vládu před buddhistickými demonstracemi. Generál Ky je naprostá americká loutka a každý ví, že by bez americké podpory nevydržel patrně ani půl hodiny.¹²⁰ Na tomto úryvku lze vidět, jakým způsobem se snažilo Rudé právo formovat názory svých čtenářů, jelikož do zpravodajského textu bylo opět zakomponováno několik subjektivních názorů a hodnocení. Zajímavé bylo i zmínění Hitlera u obou spojeneckých představitelů. Bylo zřejmé, že obě přirovnání spojená s osobou Hitlera nebyla míněná jako celkový obdiv jeho činů, ale pouze jako příměry vztažené ke specifickým situacím. To však zřejmě pro redaktory Rudého práva nebylo podstatné, jelikož jakékoliv podobné spojení s Hitlerem nutně muselo u čtenářů vyvolat negativní emoce.

K situaci ve Vietnamu se čas od času vyjadřovali i nejrůznější představitelé v Československu. V srpnu například Rudé právo přineslo vyjádření, které bylo proneseno na shromáždění pracujících národního podniku Stavoservis v Praze: „*Je hanbou americké vládnoucí třídy, že za dvacet let po skončení druhé světové války a po norimberském procesu, ve kterém byli odsouzeni hlavní váleční zločinci tzv. třetí říše, je na vietnamském území organizována nelítostná genocida. Američtí vojáci ničí a vraždí na jihu i na severu vietnamské země a prohlašují, že se to děje ve jménu demokracie, svobody a lidskosti.*“¹²¹ V textu se dále píše o Američanech například jako o „*supermanech*“, jejichž válka je výrazem zpupnosti. Spojené státy jsou zde dokonce obviněny z toho, že ve Vietnamu vedou „*typickou vyhlazovací válku*“ a chtějí „*osvobodit Vietnam od posledního Vietnamce*“. Ve stejném článku jsou také zmíněny další rezoluce k tomuto tématu, které vydali například občané obce Otinoves, či zaměstnanci Výrobní zemědělské správy

¹²⁰ (jh). *Invaze do VDR, jediný způsob, jak vyhrát válku*. Rudé právo. 28.7. 1966. roč. 46-47. č. 206. ISSN: 0032-6569. s. 3

¹²¹ (vn). *Bojiště o všechny hodnoty lidskosti*. Rudé právo. 8.8. 1966. roč. 46-47. č. 217. ISSN: 0032-6569. s. 1

v Prievidzi. I tato vyjádření obsahují nesouhlasný postoj k postupu USA ve Vietnamu. Ve druhé zmíněné rezoluci se píše: „*Tato válka je vedena proti zásadám lidskosti a mezinárodního práva. Novodobí barbaři ničí nevinné životy žen a dětí. Před celým světem ukazují svou pokryteckou tvář o ochotě jednat, přičemž na druhé straně současně stupňují nevyhlášenou válku proti vietnamskému lidu*“.¹²² Podobné deklarace z Československa se občas v Rudé právu objevovaly. Rudé právo se tak podobnými zmínkami snažilo dát najevo, že občané napříč Československem jednání Američanů odsuzují.

Zajímavým, ne však ojedinělým počinem, byl fejeton. Čas od času se v Rudém právu objevil nějaký, který se věnoval určitému tématu z války ve Vietnamu. Například v druhé polovině září byl v nedělní příloze otisknut fejeton od Antonína Petřiny, který sepsal fiktivní rozhovor s jihovietnamským generálem Ky. Dočíst jsme se například mohli: „*OTÁZKA: Pane generále, podle západního tisku jste prý jednou prohlásil, že je vaším vzorem Adolf Hitler. Máme snad dle vašeho knírku pod nosem soudit, že je to pravda? KY (rozhořčeně): To je lež. Prohlásil jsem sice, že Hitler je mým vzorem, ale ne kvůli knírku – nýbrž jen pro způsob, jakým likvidoval komunisty. OTÁZKA: Pane ministerský předsedo, v jižním Vietnamu právě proběhly volby. Podle zpráv tisku se však odhaduje, že z 15 milionů obyvatel se voleb zúčastní jen asi 3 miliony. Není to určitý, řekněme, nedostatek? KY: Ale právě naopak. Víte přece, že prý ovládají 80 procent území jižního Vietnamu a já jen zbylých 20 procent. Jestliže se tedy k urnám dostaví více než 3 miliony voličů, znamená to, že pod americkou – pardon, pod mou – kontrolou je ještě více než 20 procent dospělého obyvatelstva. ... OTÁZKA: Pane generále, proč vlastně za tohoto stavu volby pořádáte? KY (jaksi se morálně napřimuje, slavnostně): Protože jsem přesvědčený a zapřísáhlý.. tenhleten.. jak se to říká.. ano, demokrat! (Pan ministerský předseda, zřejmě unaven tímto duševním výkonem, si otřel zpocené čelo a pak s poněkud blahosklonným úsměvem pokračoval.) No, a dále, mám-li být upřímný, jsem dal rozkaz k demokratickým volbám hlavně kvůli Američanům. Chápejte, američtí občané přece mají právo vědět, zač zde v Asii jejich chlapci bojují. Právě za tuto.. jak jsem to říkal.. no přece.. za demokracii.“¹²³ Autor sepsal tento rozhovor tak, aby v něm jihovietnamského generála zesměšnil. To bylo evidentní nejen z otázek a odpovědí, ale také z ironických poznámek*

¹²² (vn). *Bojiště o všechny hodnoty lidskosti*. Rudé právo. 8.8. 1966. roč. 46-47. č. 217. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹²³ PETŘINA, Antonín. „*Já je naučím demokracii*“. Rudé právo, 18.9. 1966. roč. 46-47. č. 258. ISSN: 0032-6569. s. 3 (příloha)

v závorkách. Podobné fejetony na téma související s Vietnamem se čas od času v Rudém právu objevily. Byl to další způsob, jak bylo možné se proti znepráteným stranám v této válce ideologicky vymezit.

Vedle fejetonů se v Rudém právu v roce 1966 objevovaly v souvislosti s válkou ve Vietnamu také poměrně rozsáhlé komentáře, které měly opět silný ideologický nádech. V průměru v Rudém právu vyšlo přibližně 7 komentářů na toto téma za jeden měsíc. Autoři těchto komentářů se většinou nezabývali konkrétním děním ve Vietnamu, ale zaměřovali se spíše na Spojené státy a jejich roli v tomto konfliktu. Na komentáře o Vietnamu, respektive o USA ve spojitosti s touto válkou, byl bohatý například měsíc červenec. Komentář s názvem *„Je 100 miliard dolarů hodně, či málo?“* se věnoval jednání o rozpočtu USA na nový rozpočtový rok. V komentáři jsme se nejprve mohli dočíst o poměrně komplikovaných manévrech, které měly problém složení nového rozpočtu pro Spojené státy vyřešit. Autor se poté vyjádřil následovně: *„Ovšem že je to všechno trochu složitě. Avšak tu mnohem jednodušší a užitečnější cestu – snížit vojenské výdaje, zastavit nákladnou válku ve Vietnamu – vláda nechce vidět.“* Dále se píše: *„Podle amerického tisku je nový americký rozpočet výsledkem složitěho kompromisu. Je pokusem lavírovat v trojím tlaku: tlaku inflace, požadavků hlučně vyhlášené „války proti chudobě“, nákladů na skutečnou válku ve Vietnamu. Jak se ukazuje, i obrovská suma stomiliardového rozpočtu se může projevit malou, má-li vystačit na tak protiřečící cíle.“*¹²⁴

Velice zajímavý byl opravdu rozsáhlý komentář, který vyšel ve víkendové příloze Rudého práva s titulkem *„Platíme na zbraně, kterými nás zítra postřílejí“*. Tento nadpis se vztahoval k části textu, ve které jeden americký voják působící ve Vietnamu řekl: *„Ti prokletí chlapi (tím jsou míněni majitelé barů) platí daně rudému viet-congu. A my tedy vlastně každým drinkem whisky platíme na zbraně, kterými nás zítra v džungli postřílejí. Prokletá válka!“*¹²⁵ V tomto komentáři je dále popisováno především chování amerických vojáků v Saigonu a celková situace v této oblasti. Je uvedeno, že mnoho z nich je *„pod vlivem omamných jedů“*, jako například heroin či marihuana. V komentáři dále například stojí: *„Nápis před barem „Lucky Love“ (Šťastná láska) v ulici Vo-tanh slibuje „okouzující a*

¹²⁴ (br). *Je 100 miliard dolarů hodně, či málo?*. Rudé právo. 12.7. 1966. roč. 46-47. č. 190. ISSN: 0032-6569. s. 4

¹²⁵ (pa). *Platíme na zbraně, kterými nás zítra postřílejí*. Rudé právo. 17.7. 1966. roč. 46-47. č. 195. ISSN: 0032-6569. s. 3

milé hostitelky, náladovou hudbu a příjemnou atmosféru. Ale hlavně „PERFECT SECURITY“. Neboť perfektní bezpečnost je především tím, co američtí GI potřebují, když se jdou bavit s „milými hostitelkami“. Neboť i v okamžicích největšího potěšení sem může padnout taková malá, ale krajně nepříjemná věcička. Říká se jí granát.“¹²⁶ Dále se také píše: „V Saigonu žije 30 000 Američanů a každý den k nim přibývá tisíce dalších, kteří dostanou dovolenou z pole. Činže a ceny pozemků dosahují fantastických výšek. Jako houby po dešti vyrůstají hotely, které snad všechny slouží jako bordely pro americké vojáky. Kvete černý trh. Je na něm k dostání vše, co si mohou Američtí GI koupit v obchodech PX, určených jen pro ně.“¹²⁷ Jak můžeme z výše zmíněných úryvků vyčíst, Rudé právo se snažilo vždy poukázat na co možná nejvíce negativních věcí spojených s účastí Spojených států ve vietnamské válce. Autor komentáře, který pod článkem podepsaný není, odkazuje v závorce na konci na zdroje, ze kterých byl tento text poskládaný. Jedná se o list Bild-Zeitung, Frankfurter Rundschau, Die Zeit a Die Presse.

Jak již bylo zmíněno, Rudé právo často popisovalo pouze násilné akty ze strany spojenců a především USA, ale naopak v některých případech vynechávalo podobné akty ze strany VDR. Obecně navíc popisovalo jakékoliv válečné úsilí USA jako agresivní, teroristické a barbarské. Když však došlo na výslovně teroristický útok ze strany VDR, Rudé právo nemělo problém takový čin legitimizovat. Ku příkladu v článku z poloviny října je zmíněn Nguyen van Troi, který byl popraven za pokus o atentát na ministra obrany USA. V textu se můžeme dočíst, že se jedná o národního hrdinu, který šel příkladem a jeho snaha by měla být oceněna.¹²⁸

Rudé právo v celém roce 1966 přinášelo zprávy z Vietnamu skutečně téměř každý den. Prvního listopadu se v článku nazvaném „*Nervozita v Saigonu*“ bylo možné dočíst například toto: „*Prvořadým úkolem saigonských loutkových vojsk v příštím roce prý bude udržení dobytého území, plnění policejní, a nikoliv bojové činnosti, jak tomu bylo dříve. Oznámil to saigonský ministr pro revoluční rozvoj*“.¹²⁹ Rudé právo se zde odkazovalo na slova saigonského ministra, zajímavé však bylo, že při parafrázování jeho výroků do

¹²⁶ (pa). *Platíme na zbraně, kterými nás zítra postřílejí*. Rudé právo. 17.7. 1966. roč. 46-47. č. 195. ISSN: 0032-6569. s. 3

¹²⁷ Tamtéž. s. 3

¹²⁸ NESG. *Americké „rekordy“ ve Vietnamu*. Rudé právo. 15.10. 1966. roč. 46-47. č. 285. ISSN: 0032-6569. s. 1 a 3

¹²⁹ ČTK. *Nervozita v Saigonu*. Rudé právo. 1.11. 1966. roč. 46-47. č. 301. ISSN: 0032-6569. s. 1

slovního spojení „saigonských vojsk“ zakomponovalo slovo „loutkových“, které zcela jistě ministr ze Saigonu ve svém prohlášení nepoužil. Byla to jen další ukázka manipulace s textem.

Jen několik málo dnů před Štědrým dnem se v Rudém právu objevil článek, který citoval vyjádření Československého výboru obránců míru. Prohlášení se obecně věnovalo kritice USA a v textu jsme mohli vidět slovní obraty jako například „zločiny amerických agresorů“ či „zločiny cizáckých okupantů“. Američané také byli označeni za „pokrytce“ a „cyniky“, kteří „páchají daleko horší zločiny proti lidskosti než nacističtí vrazi“.¹³⁰ Tento článek se opět objevil na titulní straně. Ve stejném čísle jsme se pak na straně 3 mohli dočíst především to, jaká je aktuální situace válečného úsilí ve Vietnamu. Článek byl nazván „Americká agrese zabila už 170 000 lidí“ a na konci textu stálo toto: „Zločiny amerických imperialistů páchané na mírumilovném obyvatelstvu VDR kategoricky odsoudilo shromáždění, jež se v sobotu konalo na protest proti americkému bombardování Hanoje a Pchjongjangu. Pracující korejského hlavního města vyzvali k okamžitému zastavení náletů proti VDR a ke stažení amerických a jiných cizích vojsk z jižního Vietnamu.“¹³¹

Rudé právo přinášelo v roce 1966 informace o válce ve Vietnamu s naprostou pravidelností. V drtivé většině případů jsme se dokonce mohli s tímto tématem setkat již na titulní straně každého čísla. Zpravidla se jednalo o články, které přinášely rozsáhlé informace o dění ve Vietnamu. Články byly v mnoha případech převzaty od ČTK, v některých případech byl však zdroj neuveden, nebo bylo v závorce uvedeno, že se jedná o zahraničního zpravodaje. Důležitou roli také hrály titulky. Rudé právo sice o válce ve Vietnamu nepřinášelo přímo lživé informace, ale velice často informace zkreslovalo jejich neúplností, či o některých činech vůbec neinformovalo. Zpravodajství se v tomto případě velice prolínalo s publicistikou, jelikož jsme často mohli narazit na promíchání faktů s názory. Důraz byl kladen především na vykreslování Američanů a jejich spojenců jako teroristů a barbarských imperialistů, kteří se v honbě za svým prospěchem nezastaví před žádnou překážkou. VDR a její představitelé byli naopak v zásadě vždy popisováni v čistě

¹³⁰ ČTK. *Bombardování Hanoje – nejběsilejší akt agresorů USA*. Rudé právo. 18.12. 1966. roč. 46-47. č. 348. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹³¹ ČTK. *Americká agrese zabila už 170 000 lidí*. Rudé právo. 18.12. 1966. roč. 46-47. č. 348. ISSN: 0032-6569. s. 3

pozitivním světle. Nedá se říci, že by Rudé právo nedalo žádný prostor některým vrchním politikům či velitelům na straně USA. Do řady článků se tak jejich výroky komentující určité téma dostaly. Často se však jednalo o výroky, na které bylo následně ve stejném článku pohlíženo kriticky. Četnost článků a důraz na ideologii byl jasným signálem toho, že se Rudé právo v roce 1966 skutečně velice snažilo ovlivnit své čtenáře ve vnímání tohoto konfliktu. Kromě zpravodajských článků s publicistickými prvky jsme také ve spojitosti s vietnamskou válkou mohli narazit na komentáře, fejetony, dopisy od čtenářů, cestopisy, fotografie a karikatury. Právě přiložené fotografie většinou zobrazovaly utrpení vietnamského lidu a život během války. Součástí těchto příloh byly i karikatury, které často zesměšňovaly čelní představitele USA a humorným způsobem se vymezovaly proti této válce. Občasné se v Rudém právu objevovaly i mapky.

6.2 Rok 1968

V čase se nyní posouváme do roku 1968, který byl v mnoha aspektech důležitý jak ve vietnamské válce, tak na tuzemské scéně. Obecně lze říci, že ve srovnání s rokem 1966 klesla četnost informací, které Rudé právo o konfliktu ve Vietnamu publikovalo. Nelze říci, že by čtenáři tohoto deníku úplně přišli o pravidelné zprávy z Vietnamu, ale články byly ve většině případů více strohé a nepřinášely takové množství informací jako před dvěma lety. Velkou změnou také bylo umístění jednotlivých článků, které až na určité výjimky zmizely z titulních stran. Objevovaly se tak většinou pouze na některé straně uvnitř listu, zpravidla v zahraniční rubrice. Tato rubrika se však rozšířila a informacím ze zahraničí bylo věnováno téměř dvakrát více prostoru než před dvěma lety. Důvodů, které stály za tímto mírným úpadkem zájmu o válku ve Vietnamu, mohlo být několik. Především bych ale zmínil určité zevšednění tohoto tématu, válka trvala již několik let a mírně tak ztratila na atraktivitě. To však nemělo vliv na celkový přístup Rudého práva, které dále zastávalo stejný ideologický postoj k tomuto konfliktu, což se opět projevovalo jak po obsahové, tak po jazykové stránce. Největší prostor byl věnován zpravodajství z válečného dění ve Vietnamu, ale často jsme se také mohli dočíst o nejrůznějších demonstracích a o novinkách z mírových jednání. Zájem evidentně opadl o publikování různých občanských iniciativ spojených s Vietnamem, ať už formou otevřených kritických dopisů, solidárních

sbírek či besed.

Vzhledem k průběhu roku 1968 v Československu, který byl ovlivněn určitými tendencemi spojenými s rozvolňováním tuzemských poměrů, byla na místě otázka, zdali tento vývoj nějakým způsobem nezměnil postoj Rudého práva k válce ve Vietnamu a USA. Liberálnější vývoj v Československu během pražského jara však nebyl v přímém úměru s vývojem těchto článků. Tato válka totiž měla daleko hlubší význam, než pouze svým samotným děním ve Vietnamu. Ideologický přesah byl značný a Rudé právo se tak nepřestalo vymezovat proti kapitalistickému Západu, který stále zůstával velkým nepřítelem socialismu. Nedočkali jsme se tak větší nestrannosti ani objektivity a články byly dále vedené ve stejném duchu. Spojené státy byly popisovány jako imperialistický nepřítel vietnamského lidu, byl kladen důraz na hanobení veškerých akcí ze strany USA a dále tak platil jednostranný náhled na tento konflikt. Naopak na VDR nahlíželo Rudé právo stále jako na mírumilovné vlastence, kterým nezbývá nic jiného než se bránit vpádu Spojených států. Rudé právo dále drželo velice benevolentní přístup k popisování válečných metod VDR, o kterých jsme se nemohli dočíst ničeho, co by na Severovietnamce vrhalo negativní světlo. I přesto však lze pozorovat mírné projevy utlumení v určité formě, kterou jsou informace prezentovány. Ve zpravodajských textech se již méně objevují publicistické prvky, které se většinou objevovaly formou subjektivních názorů na tento konflikt. Mírně lze pozorovat také úbytek tlaku na emoční stránku a používání mírnějších výrazů při popisování Spojených států či spojenců. Jak již však bylo řečeno, tyto aspekty nijak výrazně neovlivnily celkový pohled na tuto problematiku a Rudé právo tak v tomto směru dále plnilo své propagandistické účely.

V lednu 1968 vládla ve Vietnamu z počátku spíše poklidná atmosféra. Jak jsem již ale ve své práci uvedl, schylovalo se k velké a překvapivé ofenzívě zvané „Tet“¹³², která měla Američany zaskočit a způsobit chaos. Na samém konci ledna se pak tato ofenzíva rozběhla a své první informace k ní přineslo i Rudé právo. Titulek zněl: *„Saigon napaden jihovietnamskými vlastenci“*. Dále se psalo: *„Po celodenních bojích, při nichž síly Národní fronty osvobození jižního Vietnamu zaútočily na devět jihovietnamských měst a řadu amerických a jihovietnamských vládních postavení, byl napaden i Saigon palbou těžších zbraní. Byl zasažen i střed hlavního města jižního Vietnamu. Současně se ozvala střelba*

¹³² Ofenzíva „Tet“ byla pojmenována podle vietnamských novoročních svátků.

v ulicích města. Saigonský rozhlas umkl.“¹³³ Jak můžeme pozorovat, rétorika Rudého práva v označování vojáků z VDR jako „jihovietnamských vlastenců“ zůstala stejná. Snaha o nich právě takto referovat byla jasná, vštípit čtenářům do vědomí, že VDR de facto bojuje za celý Vietnam, tedy i jeho jižní část. Nepřítelem byly Spojené státy. Ve stejném článku, který se spíše výjimečně objevil na titulní straně tohoto čísla, se také psalo: „Zástupce amerického velvyslanectví uvedl, že podle nepotvrzených zpráv pronikli příslušníci partyzánských oddílů také přímo do prostor amerického velvyslanectví v centru Saigonu.“¹³⁴ A o den později vydalo Rudé právo tuto zprávu: „Skupina bojovníků NFO pak obsadila přízemí nedávno dostavěného – a údajně nedobytného – velvyslanectví USA v Saigonu a držela je šest hodin proti americkým výsadkářům a vojenské policii.“¹³⁵ To však nebyla pravda. Komunisté se sice dostali do bezprostřední blízkosti velvyslanectví USA, tam ale proběhla přestřelka a nikdo z partyzánů se do prostor velvyslanectví již nedostal. I když se jednalo o fámou, Rudé právo v tomto případě nelze vinit z úmyslu tuto nepravdivou informaci účelově zveřejnit. V první řadě se v textu samotném psalo o „nepotvrzené informaci“, především se ale jednalo o informaci, kterou v prvotním zmatku převzala i většina amerických deníků. Jen pro zajímavost, Daniel Kamas ve své publikaci o Vietnamu o této fámi napsal následující: „Spojenými státy a celým světem tehdy jako blesk proletěla zpráva, že Viet Cong americkou ambasádu obsadil. Tento nesmysl se v některých publikacích dokonce objevuje nadále. Fáma o obsazení ambasády vznikla díky zpravodaji agentury Associated Press, který se na místě boje objevil spolu se svými kolegy 15 minut po zahájení útoku. Situace byla ve tmě absolutně nepřehledná, a když se novináři zeptali jednoho dezorientovaného příslušníka MP na průběh boje, dostalo se jim odpovědi: „Bože, střílejí po nás shora...schovejte se!“ Tato odpověď dotyčnému novináři stačila a do Spojených států letěla depeše oznamující, že Viet Cong obsadil část ambasády USA.“¹³⁶

Během ofenzívy Tet se opět vrátily zprávy o Vietnamu na titulní strany Rudého práva a stoupla i četnost článků. Jednalo se o významný milník vietnamské války a Rudé právo tak opět přinášelo obsáhlejší informace. Ofenzíva Tet se na titulní stranu Rudého

¹³³ ČTK. *Saigon napaden jihovietnamskými vlastenci*. Rudé právo. 31.1. 1968. roč. 48-49. č. 30. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹³⁴ ČTK. *Saigon napaden jihovietnamskými vlastenci*. Rudé právo. 31.1. 1968. roč. 48-49. č. 30. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹³⁵ ČTK. *Těžké boje v Saigonu*. Rudé právo. 1.2. 1968. roč. 48-49. č. 31. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹³⁶ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 100

práva dostala dokonce šestnáctkrát za sebou, a to v období mezi 31. lednem a 15. únorem. Články byly velice obsáhlé a vždy pokračovaly na některé z dalších stran. Většinu obsahu tvořily informace o přímém dění na bojištích, kde měli z počátku navrch jednotky VDR. I to byl jeden z možných důvodů, proč Rudé právo pojalo zpravodajství z tohoto období s větším entuziasmem než po zbytek roku.

V pokračování článku z 31. ledna na straně 7 byli Američané jako obvykle označeni za „*agresory*“ a vojsko jižního Vietnamu za „*loutkové*“. Naopak vojáci ze severu byli označeni za „*vlastence*“.¹³⁷ Právě tato 3 slova byla v souvislosti s třemi hlavními bojujícími územními celky ve Vietnamu používána nejčastěji. V jednom z dalších článků na začátku února se ve zvýrazněné části hned pod titulkem psalo: „*Zprávy přicházející z vietnamských bojišť nelíčí situaci pro americké agresory a jejich saigonské loutky nijak růžově. Nepodceňuje ji zřejmě ani Washington, kde se oficiální optimismus a sebejistota nápadně scvrkly pod tíhou starostí, jak úspěšně odrazit nečekanou a vytrvalou bojovou aktivitu ozbrojených sil NFO jižního Vietnamu.*“¹³⁸

Přestože ofenzíva Tet skončila po několika týdnech v konečném důsledku pro VDR neúspěchem a síly NFO byly značně oslabeny, v Rudém právu se objevovaly pouze články o úspěchu vojsk ze severní části země. VDR sice svým vpádem Američany překvapila, ti však postupně začali útoky odrážet, a nakonec se jim podařilo tuto ofenzívu potlačit úplně. Z článků v Rudém právu byla ale čtenáři dostali spíše pocit, že úspěchy sbírají pouze jednotky VDR a Američané počítají své velké ztráty. Zprávy se tedy dále nesly v tomto duchu: „*Zprávy přicházející z jižního Vietnamu nejsou pro americké agresory a saigonský loutkový režim nijak povzbuzující. Zahraniční pozorovatelé se shodují, že trvající ofenzíva vlasteneckých sil NFO otřásla politicky loutkovým režimem a odhalila silnou vojenskou zranitelnost jeho amerického patrona, a to ve všech oblastech jižního Vietnamu. Podle názoru vojenských kruhů v Saigonu jsou nyní nejkritičtějšími místy pro americké velitelství prostor kolem Khe-sanh a samotný Saigon.*“¹³⁹ Důraz byl ve všech podobných sděleních kladen na to, aby z nich bylo patrné, jak Američané situaci nezvládají a jaké jim

¹³⁷ ČTK. *Překvapivá ofenzíva vlasteneckých sil v jižním Vietnamu*. Rudé právo. 31.1. 1968. roč. 48-49. č. 30. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹³⁸ ČTK. *Tlak jihovietnamských vlastenců na nepřátelské základny trvá*. Rudé právo. 6.2. 1968. roč. 48-49. č. 36. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹³⁹ ČTK. *Úspěchy pokračující ofenzívy sil NFO jižního Vietnamu*. Rudé právo. 8.2. 1968. roč. 48-49. č. 38. ISSN: 0032-6569. s. 1

NFO dělá problémy. Vždy se tak ukazovala pouze jedna strana mince, opět bylo ve většině případů referováno jen o ztrátách na straně Američanů a když už se do textu dostala informace i o ztrátách na druhé straně, objevila se na konci článku tak, aby pokud možno zapadla.

Rudé právo se také v této části války uchýlovalo k hanobení amerických vojenských akcí. Přestože boje probíhaly na obou stranách a armáda VDR nemilosrdně páchala zločiny na venkovském obyvatelstvu a způsobovala civilní ztráty, dočíst jsme se mohli pouze o „zločinech imperialistů“, jak se psalo v podtitulku. V textu dále stálo: *„Komise Vietnamské demokratické republiky pro vyšetřování vojenských zločinů amerických imperialistů ve Vietnamu uveřejnila komuniké, ve kterém odhaluje nové zločiny spáchané agresory v severním Vietnamu za poslední tři měsíce loňského roku. V tomto období svrhla americká letadla 4000 bomb různých typů na mnohé hustě obydlené ulice v centru Hanoje a hustě obydlená předměstí. Přes 400 obyvatel bylo zabito a zraněno, zničeno bylo přes 500 domů. 55 dní za sebou bez přestání američtí agresori podnikali barbarské nálety na přístav Haiphong, často i v noci. Na Hai-phong a jeho okolí bylo svrženo tisíce bomb, bylo zabito a zraněno přes 300 lidí, zničeno přes 500 obytných domů a veřejných budov, dokonce tři nemocnice a jedno sanatorium.“*¹⁴⁰ Jednalo se o propagandistický text z VDR, který Rudé právo převzalo. Nelze však tvrdit, že by americké nálety nezpůsobovaly civilní ztráty. Při bombardování řada občanů přicházela o své domovy a řada jich byla zabita. Polemiku však lze vést o úmyslech jednotlivých stran působit škody na civilním obyvatelstvu. Faktem však zůstává, že jsme se v Rudém právu mohli dočíst pouze o nemorálním a hanebném přístupu Spojených států, nikoliv druhé strany.

Poté, co armáda USA postupně zneutralizovala vietnamské jednotky ze severu země a ofenzíva Tet byla překonána, upadl i zájem Rudého práva o dění ve Vietnamu. Četnost článků se opět lehce snížila a objem informací v nich se zmenšil. V březnu jsme například v jednom čísle Rudého práva mohli v zahraniční rubrice, tedy ne na titulní straně, objevit titulek *„Aktivita NFO znepokojuje agresory“*.¹⁴¹ Podobné titulky však již ve zbytku roku byly spíše ojedinělou součástí Rudého práva a neobjevovaly se tak často, jako

¹⁴⁰ NESG. *Rakety jihovietnamských partyzánů na americkou základu u Saigonu*. Rudé právo. 12.2. 1968. roč. 48-49. č. 42. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹⁴¹ ČTK. *Aktivita NFO znepokojuje agresory*. Rudé právo. 23.3. 1968. roč. 48-49. č. 82. ISSN: 0032-6569. s. 7

tomu bylo před dvěma lety. Většinou tak bylo možné narazit na titulky, které nepůsobily nijak útočně, ale měly pouze informativní charakter.

V březnu také Rudý právem proběhla důležitá zpráva o odvolání generála Westmorelanda z Vietnamu: „*President Johnson oznámil 22. března, že jmenoval vrchního velitele amerických vojsk ve Vietnamu gea. W. Westmorelanda armádní náčelníkem štábu s platností od 1. července. ... Westmorelandovo faktické odvolání vyvolalo okamžitou senzaci. President popřel, že jeho odchod z Vietnamu znamená nějakou změnu současné strategie USA ve vietnamské válce.*“¹⁴² Bylo zajímavé, že se v souvislosti s tímto odvoláním v Rudém právu neobjevil žádný hodnotící prvek či subjektivní vyjádření názoru na tento manévr.

Určitý posun v prezentaci informací bylo možné sledovat i v souvislosti s politickou situací a snahou o mírová jednání. Zatímco v roce 1966 se v Rudé právu objevovaly výhradně informace o tom, kterak Američané odmítají o míru jednat a strana, která si mír přeje, je pouze Vietnamská demokratická republika, v roce 1968 se již objevovaly články o iniciativách i ze strany USA. Snaha o tato jednání však probíhala i v roce 1966. Nyní jsme se v Rudé právu mohli například dočíst, že „*Johnson vyzval vládu VDR, aby odpověděla přijetím jeho návrhu ze San Antonia, který předpokládá okamžité zahájení plodných a vážných rozhovorů. Oba předsedy ženevské konference – Sovětský svaz a Velkou Británii – Johnson vyzval, aby učinily všechno možné k obnovení míru v jihovýchodní Asii.*“¹⁴³

Jak jsem již zmiňoval, v Rudém právu byla často viditelná snaha vštípit čtenářům jakousi soudržnost Vietnamu a vymezit se především proti USA. Často tak například bylo možné se o jednotkách VDR dočíst jako o „*jihovietnamských vlastencích*“. V textech se ale objevovaly i jiné ekvivalenty tohoto směru. O úsilí jednotek ze severu Vietnamu se výhradně referovalo jako o snaze osvobodit své jižní sousedy. V jednom článku z dubna 1968 v titulku stálo: „*NFO jižního Vietnamu podporuje stanovisko Hanoje*“. Dále se psalo: „*Národní fronta osvobození jižního Vietnamu plně podporuje stanovisko Hanoje a její požadavek okamžitého a bezpodmínečného ukončení amerických náletů na VDR. Prohlášení NFO monitorované v Hanoji z vysílání rozhlasové stanice Osvobození odsuzuje návrhy presidenta Johnsona, které ostře kontrastují s dalším stupňováním válečných*

¹⁴² ČTK. *Johnson odvolává generála Westmorelanda*. Rudé právo. 24.3. 1968. roč. 48-49. č. 83. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹⁴³ ČTK. *Johnson nehodlá kandidovat*. Rudé právo. 2.4. 1968. roč. 48-49. č. 92. ISSN: 0032-6569. s. 1

*operací v jižním Vietnamu a s pokračováním náletů na VDR.*¹⁴⁴ Na tomto vyjádření nebylo nic výrazně zvláštního, ale byla zde patrná snaha za každých okolností zdůraznit, že jde o osvobození od vlivu USA a že jednotky ze severu bojují i za jih. Navíc souhlasné stanovisko NFO a Hanoje bylo samozřejmostí, jelikož VDR byla ve svých plánech a prohlášeních v naprostém souladu.

Ke zprávám o Vietnamu také Rudé právo publikovalo informace o nejrůznějších protestech a demonstracích, kde se lidé proti této válce vymezovali. Svou pozornost pak podle předpokladu upřelo i k dění ve Spojených státech, kde byl zavražděn Martin Luther King, významný vůdce afroamerického hnutí za občanská práva a mimo jiné i odpůrce války ve Vietnamu. V rudém právu stálo: *„Nové vzrušení a napětí ovládlo Spojené státy. Na balkónu hotelu ve městě Memphis byl ve čtvrtek zastřelen dosud nezjištěným rasistou nejznámější vůdce amerických černochů, dr. M. L. King. Ironií osudu King byl stoupencem nenásilného zápasu proti rasové zvlí. Pranýřoval rovněž válku ve Vietnamu a byl nositelem Nobelovy ceny míru.*¹⁴⁵ Rudé právo ve stejném článku zmínilo i zajímavou informaci: *„V těchto dnech byl washingtonský zpravodaj Rudého práva ve styku s Kingovým štábem. Sjednával rozhovor s dr. Kingem pro Rudé právo“.*¹⁴⁶ K rozhovoru však již bohužel nedošlo.

Den poté byla v zahraniční rubrice Rudého práva například zveřejněna informace o manifestaci v Bělehradě: *„V Bělehradě se konala jedna z největších manifestací v poslední době. Na náměstí Marxe a Engelse a v přilehlých ulicích a parcích se sešlo kolem 300 tisíc lidí, aby vyjádřili svou solidaritu s vietnamským lidem a odsoudili zavraždění černošského bojovníka za rovnoprávnost národů dr. Martina Luthera Kinga. Od časných ranních hodin se průvody občanů s transparenty ze všech čtvrtí města ubíraly k náměstí Marxe a Engelse na manifestaci solidarity. Válku válce a mír národům – Pryč s americkým imperialismem – Jsme s Národní frontou osvobození jižního Vietnamu – taková a podobná byla hesla na transparentech.*¹⁴⁷ Rudé právo se tak snažilo přinášet zprávy o nejrůznějších demonstracích a protestech z různých koutů světa, aby dalo jasně najevo, že s válkou

¹⁴⁴ JAKOUBEK, Jiří. *NFO jižního Vietnamu podporuje stanovisko Hanoje*. Rudé právo. 7.4. 1968. roč. 48-49. č. 97. ISSN: 0032-6569. s. 11

¹⁴⁵ TVAROH, Přemysl. *Černošský vůdce dr. King zavražděn*. Rudé právo. 6.4. 1968. roč. 48-49. č. 96. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ JAKOUBEK, Jiří. *NFO jižního Vietnamu podporuje stanovisko Hanoje*. Rudé právo. 7.4. 1968. roč. 48-49. č. 97. ISSN: 0032-6569. s. 11

panuje nesouhlas napříč národy.

Na jaře jsme však mohli sledovat mírný úpadek počtu článků o Vietnamu. Jedním z hlavních důvodů byla situace v Československu, která v průběhu jara nabírala na intenzitě a společenský zájem o tuzemský vývoj byl mnohokrát silnější než dění ve Vietnamu. Tam se navíc po skončení ofenzívy Tet nedělo nic, co by nějakým významným způsobem hýbalo děním ve válce. Rudé právo se tak v těchto měsících snažilo dále držet nastavený kurz ve spojitosti s válkou ve Vietnamu. Přinášelo tak po obsahové stránce méně naplněné zprávy o dění ve Vietnamu, politické situaci v USA a zaměřilo se spíše na informování o mírových jednáních.

I přes určitý ústup od promíchání publicistiky a zpravodajství bylo možné se v Rudém právu v průběhu roku 1968 setkat s některými články, které tak nepůsobily. Rudé právo navíc dále využívalo ironii a zesměšňování jako prostředky pro vyjádření některých informací. Na začátku června tak například v jednom článku stálo následující: *„Američanům se zas jednou podařilo potěšit svého jihovietnamského spojence: jednou raketou vypálenou z vrtulníku jim zabili 4 plukovníky a 2 majory, kteří dohlíželi na provádění vojenské operace proti osvobozeneckým silám v saigonské čtvrti Cholon. Americká mise prohlásila, že „tento incident“ mohla způsobit „špatně fungující raketa“ a zahájili vyšetřování s tím, že „viníci budou disciplinárně potrestáni“. Podle názoru saigonských pozorovatelů může mít tato nehoda vážné důsledky a dál zhoršit americko-jihovietnamské vztahy. Všechny oběti „omylu“ byly totiž shodou okolností blízkými přáteli vicepresidenta Nguyen-cao-Kyho, jehož nacionalismus se obrací, jak známo, pomalu proti Američanům, kteří podle jeho názoru „nebojují proti komunistům, jak by mohli“.¹⁴⁸* V tomto textu bylo opět možné vidět i zakomponování uvozovek jako prostředku, který měl Američany a jejich činy zesměšnit a znehodnotit validitu jejich výroků.

Rudé právo dále pokračovalo v publikování negativně zaměřených zpráv na USA, zatímco činy Vietnamské demokratické republiky byly líčeny výhradně pozitivním způsobem. Když se navíc událo něco, co by mohlo na VDR vrhat negativní světlo, Rudé právo o tom vůbec nepsalo. Takových příkladů byla spousta. Například v publikaci Daniela Kamase o válce ve Vietnamu se bylo možné dočíst mnoha případů, kdy jednotky ze severu páchaly zločiny na civilním obyvatelstvu, trýznily své zajatce, vraždily novináře, či

¹⁴⁸ ČTK. *Šest jednou ranou*. Rudé právo. 4.6. 1968. roč. 48-49. č. 153. ISSN: 0032-6569. s. 7

podnikaly nejrůznější teroristické útoky. V Rudém právu bychom však informace o těchto činech hledali marně a když už se nějaká zmínka přeci jen objevila, byla buď bagatelizována nebo obhajována. V polovině roku 1968 došlo například k zavraždění několika zahraničních novinářů, z nich tři byli Australané a jeden Angličan. Jednomu novináři se podařilo uprchnout, když předstíral svou smrt. K incidentu vypověděl, že i když se Severovietnamcům po střelbě na novinářský džíp několik raněných žurnalistů zoufale snažilo vysvětlit, že jsou pouze novináři, vyprázdnil do nich zásobník své pistole.¹⁴⁹

O tomto činu, stejně jako o mnoha dalších, jsme se v Rudém právu dočíst nemohli. Když se však naskytla příležitost přinést zprávy o některých činech Američanů, Rudé právo tuto možnost využilo. V článku v polovině léta se tak ku příkladu bylo možné dočíst o „*drancování a plenění, kterého se dopustili američtí vojáci ve vesnici Can-ranh.*“ Dále v textu stálo: „*Vojáci rozkradli všechno cenné, na co přišli: peníze, cigarety, předměty ze zlata a stříbra, a dokonce i oděvy obyvatel. Nemálo rolníků bylo při této „akci“ amerických vojáků zabito a ztýráno. Americké vojenské velitelství vydalo prohlášení, tvrdící, že vojáci prý hledali předměty ukradené z amerických vojenských skladů.*“¹⁵⁰ Ve stejném článku stálo také vyjádření severovietnamského plukovníka Ha-van-Laua, který k při zahájení mírových rozhovorů v Paříži řekl, že „*úterní washingtonské prohlášení Deana Ruska znovu dokazuje neústupnost války-chtivých kruhů Spojených států, které nechtějí upustit od války a agresivní politiky odsouzené a stíhané neúspěchy.*“¹⁵¹

Jen pouhý den před 21. srpnem, tedy dnem, který se do československé historie zapsal navždy černým písmem, vyšel v Rudém právu článek shrnující aktuální válečné úsilí ve Vietnamu a přinášející novinky z mírových jednání. Prostor byl věnován například vyjádření mluvčího delegace z VDR, který na tiskové konferenci opět zopakoval „*právo a povinnost 31 milionů Vietnamců ze severu i z jihu, jednotných jako jeden muž, bojovat proti americké agresi a za sjednocení Vietnamu a vietnamského lidu.*“¹⁵² Podobná prohlášení se objevovala ve vyjádření VDR hojně, stejně tak je často přebíralo či parafrázovalo v různých formách i Rudé právo.

V této době však Rudé právo, stejně jako další periodika, ovlivnil příchod vojsk

¹⁴⁹ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 129

¹⁵⁰ ČTK. *Ve Vietnamu boje, v Paříži rozhovory*. Rudé právo. 1.8. 1968. roč. 48-49. č. 211. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² ČTK. *Jde ve Vietnamu o třetí ofenzívu?*. Rudé právo. 20.8. 1968. roč. 48-49. č. 230. ISSN: 0032-6569. s. 7

Varšavské smlouvy na území Československa. V noci z 20. na 21. srpna tak započala okupace a to, jakým způsobem nastala situace ovlivnila v prvních dnech tuzemskou mediální scénu, popisuje ve své publikaci o dějinách českých médií Jakub Končelík: „*Novináři periodik se po obsazení redakcí scházeli v improvizovaných pracovištích od hospod po tovární kanceláře a neúnavně připravovali i několik vydání denně. Noviny vycházely podle toho, jak se podařilo zajistit papír a tiskárenské kapacity. Od letákové po zcela standardní formu – letákovou formou a „ilegálně“ vycházelo i Rudé právo. Vytištěné noviny byly bezplatně rozdávány a na ulicích. Všechna domácí periodika bez rozdílu a jednoznačně podporovala Dubčekovo vedení*“.¹⁵³ Oficiální vydávání Rudého práva tak bylo na několik dnů přerušeno. Tato situace měla samozřejmě velký vliv i na zprávy o Vietnamu, které tak utichly a zájem všech se upíral k tuzemskému vývoji. Další oficiální číslo Rudého práva vyšlo 29. srpna a velký nadpis na titulní straně zněl: „*Všemu Československému lidu!*“.¹⁵⁴ V tomto vydání se žádný článek o Vietnamu nevyskytoval.

Po odmlce se první zpráva o Vietnamu objevila v Rudém právu až 3. září. Jednalo se o velice krátký příspěvek, který připomínal vietnamský národní svátek a ve dvou větách popisoval aktuální válečnou situaci.¹⁵⁵ O den později již v Rudém právu vyšel mírně obsáhlejší text o Vietnamu, který shrnoval tamní dění a přinášel čtenářům informace o konkrétních vojenských manévrech.¹⁵⁶

Rudé právo se sice obecně neustále snažilo čtenáři vštípit pohled na Vietnam jako na celek, kdy vlastenecký sever bojuje za osvobození jihu, který se sevřen Spojenými státy, realita však byla jiná. Zajímavou zpětnou vazbou pak mohl být jeden z proslovů jihovietnamského prezidenta Thieua, který v něm dokonce komentoval situaci v Československu po příchodu vojsk Varšavské smlouvy. Thieu vyslovil „*hluboké politování nad brutálním potlačením vzkvétajících aspirací českého a slovenského lidu na svobodu, nezávislost a lidskou důstojnost*“. Situaci ve Vietnamu poté přirovnal k té ve středu Evropy, kdy se komunistický kolos snaží vnutit svou vůli menšímu suverénnímu státu. Dále také řekl: „*Tyto události dokazují prázdnou a tragickou ironii komunistického tvrzení, že bojují za osvobození Vietnamské republiky, zatímco se snaží nastolit režim poddajný*

¹⁵³ KONČELÍK, Jakub. ORSÁG, Petr. VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. Portál, 2010. 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 191

¹⁵⁴ *Všemu Československému lidu!* Rudé právo. 29.8. 1968. roč. 48-49. č. 239. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹⁵⁵ *Hanoj před oslavami*. Rudé právo. 3.9. 1968. roč. 48-49. č. 243. ISSN: 0032-6569. s. 4

¹⁵⁶ ČTK. *Síly NFO pokračují v akcích*. Rudé právo. 4.9. 1968. roč. 48-49. č. 244. ISSN: 0032-6569. s. 1

mezinárodnímu komunismu a současně předstírají, že jsou nositeli vlajky vietnamské nezávislosti.“¹⁵⁷ Toto vyjádření přesně reflektovalo rétoriku VDR, kterou pravidelně přebíralo i Rudé právo.

Rudé právo v září referovalo především o vývoji vojenských akcí ve Vietnamu, ale svou pozornost věnovalo také mírovým jednáním. V jednom z článků byla ku příkladu v podtitulku ironicky vyslovená otázka: „Američané chtějí v Paříži jednat do nekonečna?“¹⁵⁸, která měla dát najevo malou snahu či vůli delegátů USA při vyjednávání o ukončení války. Ve stejném článku se pak můžeme dočíst i stručných parafrázovaných výroků prezidenta Johnsona, které pronesl směrem k vývoji ve Vietnamu. Nebylo ojedinělé, že prezident USA či jiní čelní představitelé Spojených států dostali v Rudém právu nějaký prostor. Většinou se jednalo o krátké komentáře určitých témat či výtažky z oficiálních prohlášení. V článku z první poloviny října dostalo prostor dokonce hned 5 představitelů USA najednou. Nejprve to byl americký vojenský mluvčí v Saigonu, postupně pak také kandidát na prezidenta Nixon, ministr zahraničí Rusk a dva američtí diplomaté.¹⁵⁹ Obecně lze říci, že představitelé Spojených států dostávali v Rudém právu dostatek prostoru. Často ale byly jejich výroky použity za účelem kritiky jejich postupů.

Ke konci září bylo možné se například dočíst o operacích Američanů v demilitarizovaném pásmu. Když tyto původně utajované operace velitelství USA v Saigonu přiznalo, připojilo k informacím o těchto akcích Rudé právo i následnou hodnotící větu: „Za záminku k novému průniku do „země nikoho“ podél provizorní demarkační linie mezi VDR a jižním Vietnamem posloužily tentokrát dohady, že severovietnamské jednotky plánují masový přechod pásmem do jižního Vietnamu.“¹⁶⁰ Tato věta nejen poukazovala na domnělou nevěrohodnost výroků ze strany Američanů, ale vyjadřovala také názor, že se jedná o běžnou praxi Spojených států, které pod různými neopodstatněnými záminkami překračují stanovené meze. Podobné hodnotící prvky byly v tomto deníku součástí zpravodajských textů o vietnamské válce i v roce 1968.

Listopad roku 1968 byl měsícem, kdy se opět stránky Rudého práva zaplnily informacemi i vietnamském konfliktu a USA hojně. Bylo tomu tak ze dvou důvodů.

¹⁵⁷ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 131

¹⁵⁸ ČTK. *Boje v demilitarizovaném pásmu*. Rudé právo. 8.10. 1968. roč. 48-49. č. 277. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁵⁹ ČTK. *Američané znovu v Khe-Sanhu*. Rudé právo. 20.9. 1968. roč. 48-49. č. 260. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁶⁰ ČTK. *Američané přiznávají své operace v demilitarizovaném pásmu*. Rudé právo. 22.9. 1968. roč. 48-49. č. 262. ISSN: 0032-6569. s. 11

Intenzitu na začátku listopadu nabraly mírové rozhovory mezi představiteli VDR, USA a jižního Vietnamu. Prezident Johnson dokonce na začátku listopadu zastavil bombardování VDR. Druhým aspektem pak byly vrcholící volby nového prezidenta Spojených států a s tím spojená očekávání, jaký postoj zaujme nový prezident k válce ve Vietnamu.

Již od počátku listopadu plnily stránky Rudého práva titulky jako: „*Otázky čekají na odpověď: Splní se spekulace o zastavení náletů na VDR?*“¹⁶¹, „*Krok k jednání o míru*“¹⁶², „*Prezident Johnson zastavil nálety na VDR*“¹⁶³, „*Pocit úlevy*“¹⁶⁴, „*Vláda VDR a NFO ochotny k jednání*“¹⁶⁵ nebo „*Delegace NFO v Paříži*“¹⁶⁶. Mnoho těchto článků také opět vyšlo na titulní straně. Naděje, že by válka ve Vietnamu skutečně mohla skončit a mírová jednání by mohla konečně přinést nějaký výsledek, byla evidentní.

K této situaci se vyjádřil například i tehdejší předseda vlády ČSSR Oldřich Černík, který adresoval svá slova předsedovi vlády VDR Pham Van Dongovi. Toto sdělení vyšlo na titulní straně Rudého práva: „*Vážený soudruhu, upřímně blahopřeji Vám a hrdinskému vietnamskému lidu k významnému úspěchu – k bezpodmínečnému zastavení válečných akcí ze strany USA proti VDR, které vytváří příznivé podmínky pro politické řešení vietnamského problému. Zároveň vyjadřuji plnou podporu prohlášení vaší vlády a svolání prezidenta Ho Či Mina, zejména spravedlivým požadavkům, aby vláda USA odvolala svá vojska a ozbrojené síly svých spojenců z jižního Vietnamu, jednala se skutečnou představitelkou vietnamského lidu, NFO, o všech záležitostech jižního Vietnamu a respektovala právo jihovietnamského lidu, aby svobodně rozhodoval o své budoucnosti.*“¹⁶⁷ Z těchto slov byla znatelná stejná rétorika, kterou po celou dobu trvání války ve Vietnamu drželo i Rudé právo. Jižní Vietnam byl považován za rukojmí Spojených států, neschopný vlastních názorů či rozhodnutí. Slova Oldřicha Černíka tak nebyla žádným překvapením.

¹⁶¹ (rt). *Otázky čekají na odpověď: Splní se spekulace o zastavení náletů na VDR?*. Rudé právo. 1.11. 1968. roč. 48-49. č. 298. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁶² (rt). *Krok k jednání o míru*. Rudé právo. 2.11. 1968. roč. 48-49. č. 299. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹⁶³ (rt). *Prezident Johnson zastavil nálety na VDR*. Rudé právo. 2.11. 1968. roč. 48-49. č. 299. ISSN: 0032-6569. s.1

¹⁶⁴ NESG. *Pocit úlevy*. Rudé právo. 2.11. 1968. roč. 48-49. č. 299. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁶⁵ NESG. *Vláda VDR a NFO ochotny k jednání*. Rudé právo. 4.11. 1968. roč. 48-49. č. 300. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹⁶⁶ ČTK. *Delegace NFO v Paříži*. Rudé právo. 5.11. 1968. roč. 48-49. č. 301. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁶⁷ ČERNÍK, Oldřich. *Blahopřání do Vietnamu*. Rudé právo. 5.11. 1968. roč. 48-49. č. 301. ISSN: 0032-6569. s. 1

O několik dnů později otisklo Rudé právo na titulní straně také „*prohlášení vlády ČSSR k bezpodmínečnému zastavení bombardování VDR*“. V prohlášení se o zastavení bombardování například píše následující: „*Toto rozhodnutí je významným vítězstvím a výsledkem dlouhodobého obětavého boje hrdinského vietnamského lidu v obou částech země, vedeného za účinné podpory a pomoci socialistických zemí, mírumilovných a pokrokových sil ve světě.*“¹⁶⁸ Toto vyjádření bylo velmi podobné tomu, které o tři dny dříve vyjádřil předseda vlády ČSSR. V textu se dále psalo, aby „*vláda USA zastavila agresivní válku ve Vietnamu, zlikvidovala tam všechny vojenské základny a respektovala nezadatelné právo jihovietnamského lidu, aby si sám, bez zahraničního vměšování, řešil své záležitosti v souladu s politickým programem NFO.*“¹⁶⁹ Toto vyjádření působilo až komicky, vzhledem k nedávným okolnostem v Československu, které se stále vzpamatovalo ze srpnové intervence vojsk Varšavské smlouvy. Z prohlášení vlády ČSSR bylo patrné velké pokrytectví.

Ve stejné době bylo možné v Rudém právu narazit i na několik článků o nově zvoleném prezidentovi USA, kterým se stal Richard Nixon. Články se zaměřovaly především na zpravodajství z probíhajících voleb a také polemice o tom, jakým způsobem bude nakonec nově zvolený prezident přistupovat k válce ve Vietnamu. Richard Nixon byl bezprostředně po svém zvolení v Rudém právu také představen v krátkém medailonku i s přiloženou fotografií. Několik dnů po jeho zvolení pak vyšel článek s titulkem „*Svět přijímá Nixonovo vítězství chladně*“. V článku byly představeny různé názory na to, jakým prezidentem ve skutečnosti Nixon bude, odpověď však často byla nejasná. V mezinárodní problematice poskytl Rudému právu jejich washingtonský zpravodaj Přemysl Tvaroh toto vyjádření: „*V řadě případů projevil Nixon ve svých projevech smysl pro realismus, je však krajně nesnadné dát závaznou odpověď, jaký kurs ve stěžejních mezinárodních problémech bude sledovat. V kampani se například vyslovoval pro urovnání válečného konfliktu ve Vietnamu „za čestných podmínek“ – což může znamenat cokoliv.*“¹⁷⁰

Na začátku listopadu sice stoupala naděje na pokrok v mírových jednáních, s přibývajícimi dny se však postupně opět rozplynula. Účastníci pařížské konference se po

¹⁶⁸ ČTK. *Prohlášení vlády ČSSR k bezpodmínečnému zastavení bombardování VDR*. Rudé právo. 8.11. 1968. roč. 48-49. č. 304. ISSN: 0032-6569. s. 1

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ TVAROH, Přemysl. *Svět přijímá Nixonovo vítězství chladně*. Rudé právo. 8.11. 1968. roč. 48-49. č. 304. ISSN: 0032-6569. s. 7

několika dnech jednání opět ocitli na mrtvém bodě a ve Vietnamu se opět rozjely válečné akce. Optimistické titulky z prvních listopadových dnů tak v Rudém právu vystřídaly titulky jako „*Lety nad VDR pokračují*“¹⁷¹, „*Další ochlazení na pařížské konferenci o Vietnamu*“¹⁷² či „*Jižní Vietnam: Boje pokračují*“.¹⁷³ Články se navíc v drtivé většině opět přesunuly z titulní strany na některou jinou stranu uvnitř listu.

V posledním měsíci roku 1968 informovalo Rudé právo především o aktuálním dění na bojišti ve Vietnamu a občas přineslo informace o mírových jednáních. Kromě těchto zpravodajských článků jsme však mohli narazit například i na svědectví přímo z Vietnamu. To do Rudého práva sepsal těsně před vánočními svátky Ludovít Šulc pod názvem „*Bomby a rýže*“. Autor se však v textu výjimečně nevymezoval proti USA či Saigonu, ale věnoval se téměř výhradně vietnamskému hospodářství a zemědělství. Na začátku se psalo: „*Zdvojnásobit pracovní úsilí je úkol dne, o kterém se mluví po celé VDR. Byl jsem ve Vietnamu a viděl na vlastní oči, jaké obrovské úsilí jsou schopni Vietnamci vyvinout, jaký úctyhodný výkon jsou schopni podat, po dlouhá léta se spokojit s denní stravou pozůstávající z 30-40 dekagramů rýže, zeleninové polévky, ve které občas plave i kus ryby anebo dokonce i masa, hrstkou burských oříšků nebo miskou salátu.*“¹⁷⁴ Po vylíčení svých zkušeností se autor ve svém komentáři zamýšlel nad současnou hospodářskou situací ve Vietnamu, nad jejími důsledky a také nad možnými řešeními. Tento komentář byl spíše ojedinělým jevem a bylo zajímavé, že i takové téma dostalo v Rudém právu prostor.

Obecně se komentáře o Vietnamu v Rudém právu nevyskytovaly v takovém počtu, jako tomu bylo v roce 1966. V průměru tak vycházely přibližně 3 komentáře na měsíc a i přesto, že se v nich v drtivé většině vymezovali autoři vůči Spojeným státům či jižnímu Vietnamu kriticky, nepůsobily některé z nich již tak agitačním dojmem. Pravidelným autorem komentářů o válce ve Vietnamu a USA byl například Ilja Šetlík. Jeho názory na tuto problematiku byly pravidelně vyřčeny s nutnou dávkou ideologického přesvědčení a jednostranně se tak stavěl na stranu Vietnamské demokratické republiky. V jednom ze

¹⁷¹ ČTK. *Lety nad VDR pokračují*. Rudé právo. 8.11. 1968. roč. 48-49. č. 304. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁷² TVAROH, Přemysl. *Svět přijímá Nixonovo vítězství chladně*. Rudé právo. 16.11. 1968. roč. 48-49. č. 311. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁷³ TVAROH, Přemysl. *Svět přijímá Nixonovo vítězství chladně*. Rudé právo. 16.11. 1968. roč. 48-49. č. 311. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁷⁴ ŠULC, Ludovít. *Bomby a rýže*. Rudé právo. 22.12. 1968. roč. 48-49. č. 342. ISSN: 0032-6569. s. 6

svých textů s názvem „Další lekce z Vietnamu“ například rozebíral nesouhlasné postoje ve společnosti vůči válce ve Vietnamu a zamýšlel se nad vlivem Sovětského svazu a obecně socialismu v této problematice. V komentáři k protestnímu hnutí například stálo: *„Mohl by vzniknout dojem, že dělnická třída a její organizace a strany neměly v tomto hnutí funkci, jež odpovídá jejímu primárnímu postavení ve společnosti. Byl by to dojem falešný. Komunisté, odboráři byli iniciátory, hlavními pořadateli a účastníky manifestací. ... Dělnická třída a její politické organizace tedy byly hlavními stimulatory bdělosti a akcí za mír ve Vietnamu. Ale nebyly samy. Zapojili se i křesťané, socialisté – a taky hodně politicky neorganizovaných a pasivních občanů, které aktivizoval prostě lidský, někdy i charitativní podnět.“*¹⁷⁵ Autor si ve svém textu také často vypůjčoval slova generálního tajemníka Vietnamské strany pracujících Le Duana. Ten mluvil o perspektivách a úkolech světové revoluce tehdejší doby v tomto duchu: *„Jak mohou síly revoluce, míru a demokracie přivést ke krachu válečná spiknutí imperialistů, zachránit mír a zajistit postup světové revoluce?“* Cestu k tomu pak viděl *„v akcích za upevnění moci socialistického tábora na všech polích, v bezvýhradné podpoře revolučního boje utlačovaných pracujících, v těsném sepětí národně osvobozenického boje s bojem za socialismus a revolučního boje za svržení imperialismu s bojem za světový mír.“*¹⁷⁶ Celkově byl tento komentář poměrně rozsáhlý a zabíral přibližně třetinu celé strany.

V roce 1968 se v Rudém právu obecně objevilo méně článků o Vietnamské válce a účasti Spojených států. Výjimku však tvořil například počátek roku, kdy se články o Vietnamu dostaly opět na titulní strany díky probíhající ofenzivě Tet, při které měly z počátku navrch jednotky ze severu Vietnamu. Poté se ale zřejmě dostavila určitá únava tímto tématem, jelikož válka probíhala již několik let. Nelze však hovořit o nějaké drastické změně. Rudé právo dále přinášelo o vývoji této války značné množství informací a do svých výtisků také zakomponovalo mnoho fotografií. Snížil se ale naopak počet karikatur. Hlavním tématem zůstávalo válečné zpravodajství, články se ale často věnovaly také mírovým jednáním či situaci v USA ve spojitosti s vietnamskou válkou. Oproti roku 1966 bylo také možné sledovat více než dvojnásobný úbytek komentářů. Autoři se v nich stále věnovali především kritice Spojených států, ovšem oproti roku 1966 zde byl patrný

¹⁷⁵ ŠETLÍK, Ilja. *Další lekce z Vietnamu*. Rudé právo. 24.5. 1968. roč. 48-49. č. 142. ISSN: 0032-6569. s. 6

¹⁷⁶ Tamtéž. s. 6

méně agitační a šiplavý tón. Zajímavé bylo také sledovat, zdali se nějak změnil obsah článků o válce ve Vietnamu ve spojitosti s liberálními tendencemi v Československu v první polovině roku 1968. Lze však říci, že tento tuzemský vývoj neměl na vietnamskou válku na stránkách Rudého práva nijak výrazný dopad. To však nelze tvrdit o konci srpna a začátku září, což bylo období, kterému dominovalo jiné téma. Jednalo se o intervenci vojsk Varšavské smlouvy na území Československa a počátku okupace. V této době přestalo na několik dní Rudé právo dokonce oficiálně vycházet, a i po následném obnovení se mnoho dnů řešila výhradně tuzemská situace. Válce ve Vietnamu a Spojeným státem se tak v těchto momentech z pochopitelných důvodů nevěnovala pozornost. Obecně se v roce 1968 mírně vytratily při popisování událostí z Vietnamu emoce a určitý agitační tón. Snaha redaktorů vymezit se proti USA někdy působila až lehce nepřirozeným dojmem. Rudé právo však stejně jako v roce 1966 plnilo ideologické předpoklady a jednostranně se stavělo na stranu VDR. Tento konflikt totiž zůstával i přes mírně upadající zájem o samotné dění ve Vietnamu dále silně ideologickou rozepří mezi hodnotami kapitalismu a socialismu.

6.3 Rok 1969

Ani další rok bojů ve Vietnamu nepřinesl kýžené rozuzlení v podobě ukončení tohoto válečného konfliktu. Stránky Rudého práva tak opět plnily informace o dění ve Vietnamu a účasti Spojených států. Články se sice v roce 1969 nevrátily ve větší míře na titulní strany, ale i přesto byl opět znatelný mírný nárůst zájmu o vietnamskou válku. Nijak neměnný zůstával ideologický tón, dle kterého se Rudé právo řídilo. Spojené státy dále zůstávaly úhlavním nepřítelem nejen ve spojitosti s touto válkou a na režim v Saigonu bylo stále nahlíženo jako na rukojmí USA. Zájem o dění ve Vietnamu se v Rudém právu výrazně zvedl oproti zbytku roku pouze v září a prosinci. V září se jednalo o moment, kdy zemřel dlouholetý čelní představitel a prezident Vietnamské demokratické republiky Ho Či Min. V tomto období se tak výjimečně na několik dnů zaplnily i titulní strany Rudého práva a Ho Či Min se stal jedním z hlavních témat tohoto deníku. Rudé právo ve svých člancích rekapitulovalo jeho život a činy, truchlilo nad náhlou smrtí a vydalo několik silně ideologických článků reflektující hodnoty prezidenta VDR v souvislosti s komunismem

obecně. V prosinci pak zaplnily stránky Rudého práva informace o masakru civilistů v My-lai, který měli na svědomí někteří američtí vojáci. Po zbytek roku 1969 se bylo možné setkat s podobnými tématy, jako tomu bylo v předešlých analyzovaných letech. V rámci tohoto konfliktu byl poměrně velký prostor opět věnován nekonečným mírovým jednáním, zatímco samotné boje byly mírně upozaděny. Rudé právo se dále stavělo výhradně na stranu VDR a tamní NFO a nelze tak říci, že by se ve zpravodajství o vietnamské válce jednalo o objektivní vyličení daných událostí. Především Spojené státy byly neustále osočovány za jejich intervenci a politická rozhodnutí. Jazyková forma byla opět agitační a výrazy, kterými byly Spojené státy označovány, silně připomínaly rok 1966. Kromě zpravodajských článků se této válce, a především účasti USA věnovaly i nejrůznější komentáře. V roce 1969 jsme pak již téměř nemohli narazit na karikatury spojené s Vietnamem a znatelný byl i úbytek fotografií. Témata zobrazená ve fotografiích byla podobná jako v předešlých letech.

Hned 2. ledna 1969 vyšel v Rudém právu první článek o válce ve Vietnamu v tomto roce. Titulek zněl: *„Bez mírové koncepce pro Vietnam“* a samotný text se věnoval především protichůdným názorům některých představitelů USA na válku ve Vietnamu a její další směřování. Na začátku byl prostor věnován některým vyjádřením amerických politiků, v druhé části článku pak stálo: *„Základní skutečností je, že USA až dosud postrádají realistické koncepce pro mírové řešení konfliktu. Tahanice kolem zasedacího pořádku je symptomem trvajících poplatností starým dogmatům, jakož i pomalosti procesu, v němž se na pořad dostávají nové myšlenky. Jak realistická je představa příští úlohy NFO při politickém uspořádání, když není ochota souhlasit s takovou samozřejmostí, jako je rovnoprávné místo fronty v jednacím sále? Není dobrým svědectvím, pokračuje-li se ve hře na slepou bábu ražením zásady, že USA nebudou saigonským režimem činitelům „vnucovat“ koaliční vládu. Přitom každý ví, že tito činitelé jsou ve své funkci jen díky americké podpoře.“*¹⁷⁷ Slova Přemysla Tvaroha, který byl washingtonským zpravodajem Rudého práva, směřovala kriticky především na neochotu USA přizvat Národní frontu osvobození k jednacímu stolu a chybějící koncepci v řešení tohoto konfliktu. Stejně tak autor jasně deklaroval svůj názor na poměry mezi Spojenými státy a Saigonom, což bylo již

¹⁷⁷ TVAROH, Přemysl. *Bez mírové koncepce pro Vietnam*. Rudé právo. 2.1. 1969. roč. 49-50. č. 1. ISSN: 0032-6569. s. 3

poměrně tradiční stanovisko.

Obecně byl rok 1969 poněkud chudší na vojenské operace a pozornost se tak často přesouvala k pokusům o mírová jednání. V Paříži se 25. května uskutečnila mírová konference, která byla přelomová alespoň z pohledu zúčastněných stran. Daniel Kamas o tom ve své publikaci napsal následující: „USA navzdory všem svým dosavadním prohlášením o nemožnosti jednání s Viet Congem¹⁷⁸ souhlasily a pro uklidnění svědomí vznesly požadavek na účast vlády Vietnamské republiky. Rozhovory, Američany původně zamýšlené jako dvoustranné jednání o stažení intervenčních vojsk dvou států (USA a VDR), tak dostaly ráz neplodného handrkování o slovíčka a prakticky znamenaly politické uznání teroristického Viet Congu Spojenými státy.“¹⁷⁹ V Paříži tak byla zahájena konference čtyř stran a Rudé právo o ní přinášelo každý den nové informace. V článkách bylo možné narazit na informace o postojích jednotlivých stran, požadavky NFO byly dokonce v Rudém právu prezentovány v jednotlivých bodech. Nechyběly ani přiložené fotografie z těchto jednání.

Konference rozuzlení nepřinesla, ale určitým způsobem se jednalo o nový začátek těchto jednání. Na konci ledna pak Rudé právo přineslo vyjádření severovietnamského listu Nhan-dan: „Když Cabot-Lodge znovu navrhl obnovení demilitarizovaného pásma, začal příliš neobratně a otevřeně manipulovat s manévry, od nichž musely USA už jednou upustit při jednání s vládou VDR. Podle ženevských dohod bylo demilitarizované pásmo vytvořeno jako provizorní demarkační čára do voleb, které měly být v roce 1956 a jejichž uspořádání USA zmařily. Stejně tak zůstává skutečnost, že Spojené státy porušily a soustavně porušují tisícileté hranice Vietnamu. Přitom sofisticky tvrdí, že přítomnost 600 000 amerických a jiných cizích vojáků ve Vietnamu a denní vraždění Vietnamců není ani agrese ani hrozba míru.“¹⁸⁰

Rudé právo se i v roce 1969 drželo zažitých výrazů, a tak neustále vykreslovalo Vietnamce ze severu země jako *vlastence* a *hrdiny*. S Američany se v tomto deníku zase velmi často spojovala slova jako *imperialisté* či *agresoři*, jejich akce pak byly *barbarské*, *teroristické* a *intervenční*. Především jeden výraz pak platil pro saigonskou vládu a

¹⁷⁸ Národní fronta osvobození byla též známá jako Viet Cong, jedná se o stejnou organizaci. Autor ve své publikaci používá především výraz Viet Cong. Naopak Rudé právo používalo výhradně termín Národní fronta osvobození, též pod zkratkou NFO.

¹⁷⁹ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 140-141

¹⁸⁰ ČTK. *Staronové návrhy USA v Paříži*. Rudé právo. 30.1. 1969. roč. 49-50. č. 25. ISSN: 0032-6569. s. 7

představitele jižního Vietnamu, *loutky*. V reakci na nepovedené pařížské rozhovory se tak v Rudém právu objevil například titulek: „*Žádná dohoda s loutkami v Saigonu*“.¹⁸¹ V článku byl pak věnován prostor vyjádření vedoucího jihovietnamské delegace z NFO, který se vyjadřoval k dalším nikam nevedoucím jednáním a kritizoval vládu v Saigonu.

Stejný představitel NFO pak v jiném vyjádření uvedl, že se „*Nixonova „vůle po míru“ projevuje například v 17 000 bombách shozených v poměrně malé oblasti kolem Saigonu*“.¹⁸² Tento ironický výrok ještě Rudé právo obohatilo uvozovkami, aby zvýraznilo deklarovanou neochotu Američanů vyřešit tento konflikt mírovou cestou. Jak jsem již dříve zmiňoval, uvozovky byly také poměrně využívány prostředek, kterým Rudé právo zlehčovalo či zesměšňovalo vyjádření či činy představitelů z USA. Na konci téhož komentáře pak byly uvozovky použity s podobným záměrem znovu, a to při polemice o vývoji dalších jednání: „*Hovoří se o tom, že Cabot-Lodge dostane od Nixona „nové instrukce“.* Ale po dosavadních zkušenostech lze těžko doufat, že tyto „nové instrukce“ budou právě to, co potřebuje pařížská konference, aby se vyprostila z nynější slepé uličky.“¹⁸³

Počet komentářů k válce ve Vietnamu a zapojení Spojených států se v roce 1969 opět zvýšil. V průměru jsme mohli narazit přibližně na čtyři až pět komentářů za měsíc. Autoři se v komentářích nejvíce věnovali především Spojeným státům, a to převážně v souvislosti s mírovými jednáními či politickou situací v USA, kde se řešil hlavně vliv nově zvoleného prezidenta Nixona na další vývoj války ve Vietnamu. Mírně upozaděno tak bylo v komentářích samotné dění ve Vietnamu. Autoři komentářů se vůči USA opět vymezovali poměrně ostře a nevybíravě. Především mírová jednání byla popisována dosti jednostranně, kdy za hlavního viníka nikam nevedoucích rozhovorů byly vždy označeny Spojené státy. U VDR a NFO byla naopak vždy zdůrazňována snaha konflikt vyřešit mírovou cestou. Komentářům tak chyběla vyváženost či nestrannost.

V komentářích k mírovým jednáním v Paříži tak bylo možné se ku příkladu dočíst: „*I když nikdo nemohl čekat, že čtyřstranná jednání přinesou okamžitě nějaké výsledky, je zároveň jasné, že americká delegace saigonské správy činí prozatím všemožné překážky*

¹⁸¹ ČTK. *Žádná dohoda s loutkami v Saigonu*. Rudé právo. 19.2. 1969. roč. 49-50. č. 42. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁸² PRÁŠEK, Karel. *Konference o Vietnamu v dialogu hluchých*. Rudé právo. 28.2. 1969. roč. 49-50. č. 50. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁸³ PRÁŠEK, Karel. *Konference o Vietnamu v dialogu hluchých*. Rudé právo. 28.2. 1969. roč. 49-50. č. 50. ISSN: 0032-6569. s. 7

*jakémukoli pokroku konference.*¹⁸⁴ Autor Karel Prášek dále pokračoval polemikou o tajných setkáních představitelů USA a delegace z VDR, která se údajně měla odehrát vedle oficiálních jednání. Na konci komentáře pak stálo: „*Manévry o tajných jednáních si chtějí Spojené státy ulehčit situaci. K řešení vietnamského konfliktu však může dojít jedině seriózním jednáním o agresí. O americké agresí, která je na rozdíl od pověstí a kachen už dlouholetou realitou.*“¹⁸⁵ Jak již bylo řečeno, na mírová jednání bylo v komentářích pohlíženo dosti jednostranně, jako by pouze jedna strana měla zájem vyjednávat a druhá nikoliv. Zároveň byla neustále zmiňována slovní spojení typu „*americká agrese*“. Karel Prášek zásoboval Rudé právo v únoru 1969 svými komentáři poměrně hojně. O několik dnů později ve svém dalším komentáři citoval například šéfa delegace Národní fronty osvobození: „*Pařížská konference o Vietnamu narazí v současné době na velké překážky při hledání odpovídajícího politického řešení jihovietnamského problému. Tyto překážky spočívají ve faktu, že se Spojené státy nevzdaly agresivních cílů a že se snaží za každou cenu udržet při životě saigonskou správu jako nástroj svého neokolonialismu v jižním Vietnamu.*“¹⁸⁶ Na začátku března pak přinesl opět Karel Prášek informace ohledně schůzky amerického a francouzského prezidenta ohledně situace ve Vietnamu. I zde však byla patrná značná skepse, tentokrát ohledně dalšího diplomatického vývoje mezi těmito dvěma zeměmi: „*Nikdo, ani ti největší optimisté, se také nesnaží ze zdařilého průběhu de Gaullovy a Nixonovy schůzky udělat konec v rozdílnostech mezi dvěma diplomaciemi.*“¹⁸⁷ Všechny komentáře k mírovým jednáním byly obecně sepsány a publikovány ve stejném duchu. S prodlužující se bezvýchodností těchto jednání byl však postupně patrný i úpadek zájmu Rudého práva o toto téma. Od března tak podobných komentářů ubylo.

Jak jsem již uváděl, komentářů k samotnému dění ve Vietnamu bylo spíše méně, ovšem ke konci roku, když vyšlo na povrch svědectví o masakru v My-lai, bylo možné v Rudém právu zachytit zvýšenou pozornost vůči tomuto tématu. Američtí vojáci se totiž nechvalně zapsali do historie vietnamské války, když vyšlo s více než ročním zpožděním najevo, že zabili několik stovek civilistů v oblasti My-lai. V Rudém právu se tomuto tématu

¹⁸⁴ PRÁŠEK, Karel. *Jak je to s tajnými jednáními o Vietnamu*. Rudé právo. 12.2. 1969. roč. 49-50. č. 36. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁸⁵ Tamtéž. s. 7

¹⁸⁶ PRÁŠEK, Karel. *Polemika pokračuje na bodě mrazu*. Rudé právo. 14.2. 1969. roč. 49-50. č. 38. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁸⁷ PRÁŠEK, Karel. *Po schůzce Nixon-de Gaulle*. Rudé právo. 3.3. 1969. roč. 49-50. č. 52. ISSN: 0032-6569. s. 3

věnovala velká pozornost a vyšlo k němu několik komentářů. Jeden z nich například sepsal Ivo Vasiljev: *„Světová veřejnost je vzrušena otřesným svědectvím několika amerických vojáků, kteří se zúčastnili krveprolití v osadě My-lai v jihovietnamské provincii Quang-ngai. Z úst amerického senátora padla slova o vietnamských Lidicích. Ministr obrany Laird, který nyní nařídil vyšetřování této hromadné vraždy civilních obyvatel, již se dopustila jednotka americké armády, prý byl zprávou o hrůzném masakru šokován.“*¹⁸⁸ V komentáři se dále psalo o samotném masakru a důvodech, proč se o něm začalo psát s více než ročním zpožděním. Na závěr se autor zamyslel nad validitou podobných zpráv: *„Říká se též, že informace je hodnotná tehdy, je-li dodána rychle. Zprávy z jihovietnamského venkova, sbírané obětavými dobrovolnými dopisovateli a někdy s nasazením života a osobně doručované do agentury Osvobození, mívají ovšem zpoždění dvou až tří měsíců. Případ My-lai svědčí o tom, že proto nejsou méně pravdivé.“*¹⁸⁹ Na tomto a dalších komentářích věnujících se My-lai sice byla patrná velká snaha prohloubit ideologický boj proti USA, Rudé právo ovšem pracovalo s informacemi, které v tomto případě jasně hovořily v neprospěch Spojených států. Co však bylo důkazem neobjektivy Rudého práva byl fakt, že o podobných masakrech ze strany VDR a NFO, kterých se během války ve Vietnamu odehrálo nespočet, nepadlo v tomto deníku téměř ani slovo. Rudé právo tak tendenčně psalo pouze o těchto činech spojených s USA, naopak vraždy a masakry ze strany jednotek VDR nepublikovalo vůbec.

Rudé právo také poměrně často využívalo jako zdroj informací severovietnamský propagandistický deník Nhan-dan. Na konci března tak například citovalo tento deník v souvislosti s návrhem jihovietnamského prezidenta Thieua na soukromá jednání mezi Saigonom a NFO takto: *„Je to velmi proradný trik, především klame veřejné mínění o tom, že by mohlo být dosaženo pokroku na pařížské konferenci, kdyby se použilo formy „soukromých rozhovorů“. Na druhé straně má zakrýt hanebný záměr USA změnit základní problém, o němž se má diskutovat a který má být rozřešen na pařížské konferenci, totiž skončení agrese a obnovení míru.“*¹⁹⁰ Rétorika deníku Nhan-dan byla často velmi agitační a neustále se ve svých vyjádřeních vymezoval proti veškerým akcím Spojených států. Rudé

¹⁸⁸ VASILJEV, Ivo. *Nejen My-lai*. Rudé právo. 1.12. 1969. roč. 49-50. č. 282. ISSN: 0032-6569. s. 3

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ ČTK. *Hanoj odmítá „soukromé rozhovory“*. Rudé právo. 29.3. 1969. roč. 49-50. č. 75. ISSN: 0032-6569. s.

právo tato vyjádření přebíralo a často citovalo ve svých člancích. Na konci tohoto textu se také psalo: „*Svou Istí se „soukromými rozhovory s NFO“ americké loutky vyzvaly jihovietnamský lid, aby se vzdal, a mohly tak dosáhnout cíle vytyčeného Lairdem 19. března ve zprávě branného výboru amerického senátu: „aby jihovietnamská vláda definitivně kontrolovala svou zemi“, píše komentátor Nhan-danu v hlavní části svého článku.*“¹⁹¹ Američané byli nejen zde pravidelně osočováni z úmyslu převzít kontrolu nad saigonskou vládou a často tak byli označováni za Istivé imperialisty, kterým jde nakonec pouze o převzetí moci nad celým Vietnamem.

Čas od času poskytovalo Rudé právo prostor i vyjádřením čelních představitelů USA. Většinou se jednalo o amerického prezidenta. Tím byl nyní Richard Nixon a Rudé právo buď přinášelo úryvky jeho vyjádření jako součást jiných článků, někdy se ale v krátkém samostatném článku věnovalo výhradně Nixonově tiskové konferenci. V polovině dubna tak například přineslo informace z jedné z tiskových konferencí, kde prezident Spojených států nejprve komentoval bojové akce ve Vietnamu, vyjádřil ale také „*mírný optimismus ohledně nadějí na mírové uspořádání vietnamského konfliktu, avšak trval na „vyjednávání z pozic síly“ a znovu potvrdil, že nemá v úmyslu nařídít jednostranné stažení amerických jednotek.*“¹⁹²

Ke konci dubna pak přineslo Rudé právo několik článků o vývoji války na území Vietnamu. Informovalo tak čtenáře především o nové vlně amerických náletů na území VDR a o dalších drobnějších vojenských operacích, které se odehrávaly ve vietnamské džungli poblíž Saigonu.

Květen byl opět měsícem obnovy pařížských rozhovorů, a to se projevilo i na obsahu článků Rudého práva. Bylo tak možné narazit na titulky typu: „*Američané specifikují podmínky obchodu – Thieu dementuje své výroky*“¹⁹³, „*Nová iniciativa NFO na pařížské konferenci*“¹⁹⁴, „*Před schůzkou Nixon – Thieu*“¹⁹⁵ či „*Jihovietnamské sdružení*

¹⁹¹ ČTK. *Hanoj odmítá „soukromé rozhovory“*. Rudé právo. 29.3. 1969. roč. 49-50. č. 75. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁹² ČTK. *Nixonova tisková konference*. Rudé právo. 19.4. 1969. roč. 49-50. č. 92. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁹³ ČTK. *Američané specifikují podmínky obchodu – Thieu dementuje své výroky*. Rudé právo. 5.5. 1969. roč. 49-50. č. 104. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁹⁴ PRÁŠEK, Karel. *Nová iniciativa NFO na pařížské konferenci*. Rudé právo. 9.5. 1969. roč. 49-50. č. 108. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁹⁵ TVAROH, Přemysl. *Před schůzkou Nixon – Thieu*. Rudé právo. 21.5. 1969. roč. 49-50. č. 117. ISSN: 0032-6569. s. 7

*podporuje návrhy NFO*¹⁹⁶. Všechny tyto články spojovala především snaha opět vyjádřit neochotu Spojených států přistoupit na podmínky NFO, které byly dle Rudého práva vždy opodstatněné a rozumné. Navíc byla vždy zdůrazňována snaha NFO vyřešit tento konflikt mírovou cestou, na rozdíl od USA. Jednalo se o dlouhodobý záměr Rudého práva vykreslit Američany pouze jako agresory, kterým jde ve skutečnosti o získání moci nad Vietnamem, nikoliv o ukončení bojů mírovou dohodou.

Na samém konci května publikovalo Rudé právo fotografii vietnamské holčičky s poněkud vystrašeným výrazem a k fotce dalo následující popisek: *„Mezinárodní den dětí připadá na neděli. Je svátkem nejkrásnějšího období života – zdaleka však nikoliv pro všechny děti, rozhodně dosud ne pro vietnamské. Dočká se tato vietnamská holčička už brzy míru?“*¹⁹⁷ Rudé právo prostřednictvím fotografií často působilo na emoce svých čtenářů. Jednalo se především o vyobrazení válečného utrpení na bojištích či právě publikováním fotek vietnamských dětí. V roce 1969 se však na fotografiích také často objevovalo téma mírových jednání. Obecně ale bylo v tomto roce možné sledovat úbytek přiložených fotografií.

V červnu bylo v Rudém právu hlavním tématem z Vietnamu ustanovení revoluční vlády v jižním Vietnamu. K tomuto tématu vyšlo hned několik různých článků. Jednalo se o prozatímní vládu, která byla sestavena Vietnamskou demokratickou republikou a jejíž součástí tedy byli právě představitelé z VDR. Rudé právo například publikovalo část rozhovoru nově jmenované ministryně zahraničních věcí této revoluční vlády, který proběhl se zpravodajem sovětské agentury APN. Na otázku, jaké jsou úkoly této revoluční vlády, ministryně odpověděla: *„Obecně řečeno, její úkol spočívá ve sjednocování úsilí lidu k vojenskému i politickému boji za uskutečnění našich národních tužeb. Uvnitř země se bude prozatímní vláda snažit vytvořit široké národní společenství, zahrnující rolníky, dělníky, národní buržoazii a inteligenci. Nechceme z národního života vylučovat ani ty spoluobčany, kteří sloužili loutkové vládě. Jestliže projeví nad svým dřívějším počínáním lítost, jestliže doznají své omyly, pak jim poskytne vláda možnost poctivou prací vykoupit*

¹⁹⁶ ČTK. *Jihovietnamské sdružení podporuje návrhy NFO*. Rudé právo. 22.5. 1969. roč. 49-50. č. 118. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁹⁷ Foto ČTK. Rudé právo. 31.5. 1969. roč. 49-50. č. 126. ISSN: 0032-6569. s. 7 (příloha č. 11)

svou vinu před lidem.“¹⁹⁸ Vytvoření této revoluční vlády bylo další snahou VDR o sjednocení Vietnamu. Tato vláda však nebyla nikdy uznána Spojenými státy či Saigonom. Rudé právo později citovalo hanojského zpravodaje listu Pravda, který uvedl, že události spojené s vytvořením revoluční vlády „vyvolaly zjevný zmatek ve washingtonských i saigonských kruzích, které jako dřív sázejí hlavně na pokračování ve špinavé válce“.¹⁹⁹ Hanojský zpravodaj k tomu dále uvedl: „Americké a saigonské mocenské orgány však značně zesílily represálie proti tomuto hnutí, které narůstá každým dnem. V Saigonu se rozšiřují pověsti, že američtí okupanti připravují další reorganizaci loutkové vlády a snaží se aspoň částečně stabilizovat postavení saigonského režimu, rozdíraného ostrými rozpory.“²⁰⁰ Američané byli opět nazváni okupanty, saigonská vláda byla tradičně označena za loutkovou.

Letní měsíce červenec a srpen byly z pohledu vietnamské války poměrně poklidné. Na bojištích se žádné větší akce neodehrávaly, a i Rudé právo zredukovalo počet článků, které v souvislosti s Vietnamem a Spojenými státy publikovalo. Zajímavou zmínkou byl například krátký červencový článek o sovětské vojenské pomoci VDR: „U jednotek Vietnamské lidové armády jsou zřízena výcviková centra, v nichž sověští vojenští odborníci a instruktoři zacvičují vietnamské vojáky v obsluze letadel MIG a sovětských raketových zbraní. Vyplývá to z reportáže, která byla v sobotu uveřejněna v listě Krasnaja zvezda.“²⁰¹ Články o sovětské pomoci VDR byly v Rudém právu obecně spíše ojedinělou záležitostí. A když už tento deník podobné informace přinesl, jednalo se většinou pouze o velice strohou informaci.

Na konci srpna publikovalo Rudé právo velice agitační výzvu, kterou vydala jihovietnamská prozatímní revoluční vláda před blížícím se dnem nezávislosti, který ve Vietnamu připadal na 2. září: „Výzva prozatímní revoluční vlády se obrací ke všemu lidu jižního Vietnamu a volá ho v duchu tradice srpnové revoluce k útoku proti americkým imperialistům a jejich přísluhovačům, k útoku, který je donutí uznat národní práva

¹⁹⁸ ČTK. *Úkoly prozatímní jihovietnamské vlády*. Rudé právo. 19.6. 1969. roč. 49-50. č. 142. ISSN: 0032-6569. s. 7

¹⁹⁹ ČTK. *Aktivizace vlasteneckých sil ve Vietnamu*. Rudé právo. 23.6. 1969. roč. 49-50. č. 145. ISSN: 0032-6569. s. 3

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ ČTK. *Sovětská vojenská pomoc VDR*. Rudé právo. 21.7. 1969. roč. 49-50. č. 169. ISSN: 0032-6569. s. 3

*vietnamského lidu a odejít úplně a bezpodmínečně z jižního Vietnamu.*²⁰² Tato poměrně ostře vyjádřená výzva směřovala především na občany jižního Vietnamu. Jednou z hlavních taktik VDR totiž dlouhodobě byla snaha zmobilizovat alespoň část Jihovietnamců k partyzánským výpadům proti Spojeným státům.

V roce 1969 byla pro Rudé právo opět jedním z hlavních zdrojů informací o válce ve Vietnamu Česká tisková kancelář. V průběhu roku jsme tak mohli narazit na velké množství článků, u kterých byla jako zdroj uvedena ČTK, popřípadě zpravodaj ČTK. To platilo i pro fotografie, které také často Rudé právo převzalo právě od ČTK.

Září roku 1969 bylo měsícem, ve kterém se rapidně zvedl počet článků spojených s děním ve Vietnamu. Na začátku měsíce publikovalo Rudé právo několik článků ke 24. výročí vyhlášení Vietnamské demokratické republiky, veškeré další události však v září zastínila smrt prezidenta VDR Ho Či Mina.

Rudé právo přineslo informace o úmrtí prezidenta VDR s mírným zpožděním. Nejprve vyšel 4. září článek s titulkem *„President Ho Či Min vážně nemocen“*.²⁰³ Den poté však již tento deník na titulní straně přinesl informaci o Ho Či Minově úmrtí: *„Ústřední výbor Vietnamské strany pracujících, stálý výbor Národního shromáždění VDR, vláda VDR a předsednictvo ústředního výboru Vlastenecké fronty Vietnamu s hlubokým zármutkem oznamují, že 3. září v 9:47 hodin ráno po těžkém srdečním záchvatu skonal předseda ústředního výboru Vietnamské strany pracujících, prezident Vietnamské demokratické republiky Ho Či Min.“*²⁰⁴ V textu se dále mimo jiné psalo: *„Vedl náš lid ve válce odporu proti francouzským kolonizátorům a nyní ve válce odporu proti americkým agresorům, v zápase za osvobození Jihu, obranu severu, za mírové sjednocení vlasti, za slavné vítězství ve jménu národní nezávislosti, demokracie a socialismu. Ho Či Min, neohrožený a vynikající bojovník světového komunistického hnutí, blízký přítel lidu všech zemí světa, bojujících za nezávislost a svobodu.“*²⁰⁵ Tento článek byl také doplněn fotografií Ho Či Mina a v pokračování na straně sedm text navazoval rozsáhlým medailonkem o prezidentovi VDR i soustrastným vyjádřením sovětského vedení a některých dalších zemí. Mnoho dalších dnů pak Rudé právo přinášelo informace o pohřbu prezidenta VDR,

²⁰² ČTK. *Výzvy jihovietnamské revoluční vlády*. Rudé právo. 27.8. 1969. roč. 49-50. č. 201. ISSN: 0032-6569. s. 7

²⁰³ ČTK. *President Ho Či Min vážně nemocen*. Rudé právo. 4.9. 1969. roč. 49-50. č. 208. ISSN: 0032-6569. s. 7

²⁰⁴ ČTK. *Zemřel prezident VDR Ho Či Min*. Rudé právo. 5.9. 1969. roč. 49-50. č. 209. ISSN: 0032-6569. s. 1

²⁰⁵ Tamtéž. s. 1

publikovalo reakce ze světa na toto úmrtí a celkově ve svých člancích osobu Ho Či Mina glorifikovalo.

Den po oznámení Ho Či Minově smrti publikovalo Rudé právo soustrastné telegramy československých státníků. Jednalo se o předsedu vlády ČSSR O. Černíka a ministra národní obrany ČSSR M. Dzúru. Ti vyjádřili hlubokou lítost nad odchodem tohoto *revolucionáře*, jak ho oba ve svých prohlášeních nazvali.²⁰⁶ Články o prezidentovi VDR se často dostaly na titulní stranu, což bylo vzhledem ke zbytku roku a tématům spojených s vietnamskou válkou výjimkou. Rudé právo pak postupně opustilo téma samotného úmrtí a přešlo k osobě Ho Či Mina a jeho odkazu. Ideologie se tak opět dostala do popředí a Rudé právo se celkově snažilo na osobě Ho Či Mina vykreslit socialistické hodnoty.

Velmi ideologický byl například článek s titulkem „*Ho Či Min zůstává vzorem komunistům všech zemí*“, který Rudé právo publikovalo v první polovině září. V úvodu text pojednával o smuteční tryzně za zesnulého Ho Či Mina, kterou uspořádal v Praze ústřední výbor KSČ spolu s dalšími politickými subjekty. V článku se dále psalo: „*Čtyřicet let existence VDR, to je 24 let bojů proti imperialistickým agresorům – jsou to léta úspěšné socialistické výstavby v nesmírně obtížných podmínkách, jsou to léta neumdlévající státnické i vůdcovské činnosti soudruha Ho Či Mina. ... Americké imperialistické kruhy by si měly intenzivněji připomínat Dien-bien-phu, měly by vědět, že nikdy nepokoří lid, který si vybral takové vůdce, jakým byl soudruh Ho Či Min a jakými jsou jeho nejbližší spolupracovníci. Tento boj nemůže skončit jinak než porážkou imperialistických agresorů, nemůže skončit jinak než vítězstvím vietnamských vlastenců.*“²⁰⁷ Smrt Ho Či Mina jako by v těchto slovech odrazila ještě větší důvěru v jeho odkaz. Rudé právo se po jeho smrti zaměřilo právě převážně na hodnoty, které dle nich Ho Či Min zastával. Některé pasáže tohoto článku zněly až burcujícím dojmem. Tento boj nebyl pro Rudé právo nikdy pouze bojem vietnamského lidu, byl to boj ideologický. Boj za hodnoty komunismu. „*Jednota socialistických zemí, společný postup mezinárodního komunistického a dělnického hnutí je nadějí lidstva všech kontinentů – je zárukou, že imperialistický agresor nikde a nikdy*

²⁰⁶ *Soustrastné telegramy k úmrtí Ho Či Mina*. Rudé právo. 6.9. 1969. roč. 49-50. č. 210. ISSN: 0032-6569. s. 1

²⁰⁷ NESG. *Ho Či Min zůstává vzorem komunistům všech zemí*. Rudé právo. 9.9. 1969. roč. 49-50. č. 212. ISSN: 0032-6569. s. 1

*neprojde.*²⁰⁸ Slova *agrese a imperialismus* se v souvislosti se Spojenými státy skloňovala v těchto dnech více než kdy dříve. Rudé právo na závěr ještě přineslo slova Ho Či Mina, která sepsal do své závěti. Jednalo se o přání a částečný apel na sjednocení „*bratrských stran a zemí*“.²⁰⁹

Situace ve Vietnamu se mezitím začala pomalu ale jistě ubírat směrem, který hrál v konečném důsledku klíčovou roli ve vývoji této války. Spojené státy započaly pozvolné stahování svých vojáků z Vietnamu. V roce 1969 se nejednalo o nijak masivní krok, byla to však předzvěst toho, jakým směrem se Spojené státy nakonec vydaly. V Rudém právu se také částečné stažení některých amerických jednotek z Vietnamu neobešlo bez povšimnutí. Titulek zněl: „*Z Vietnamu 35 000 Američanů ... ale 484 000 jich tam zůstane*“.²¹⁰ Postoj Rudého práva byl však vůči tomuto kroku stále skeptický a na stažení vojsk reagovalo slovy: „*Bylo třeba uklidnit veřejnost důkazem, že v záležitosti Vietnamu se „něco dělá“.* Bylo třeba vyvolat příznivější atmosféru k prezidentovu čtvrtěčnímu vystoupení před Valným shromážděním OSN. Bylo třeba potvrdit pro nové vedení v Hanoji, že principy formulované od ledna stále platí. Protože se od Nixonovy válečné rady nic víc nečeká, je obtížné mluvit o zklamání. K pokroku ve Vietnamu je to však téměř nic.“²¹¹ Několik dnů poté se v Rudém právu objevil titulek „*Americké bombardéry útočí na vietnamské vlastence*“²¹² a článek dále pojednával o tom, že „*vlády ve Vietnamu pranýřují Nixonův propagační manévr*“²¹³, což byla reference ke avizovanému stažení několika desítek tisíc amerických vojáků.

Zbytek roku nebyl z pohledu vojenských operací ve Vietnamu nikterak význačný. Rudé právo tak například věnovalo zesílenou pozornost nejružnějším protiválečným náladám a demonstracím. V článku od amerického zpravodaje ČTK se psalo, že „*podle zjištění Harrisonova institutu se nyní staví 57 procent Američanů k Nixonově politice ve*

²⁰⁸ NESG. *Ho Či Min zůstává vzorem komunistům všech zemí.* Rudé právo. 9.9. 1969. roč. 49-50. č. 212. ISSN: 0032-6569. s. 1

²⁰⁹ ČTK. *Věřím, že bratrské země a strany se sjednotí.* Rudé právo. 10.9. 1969. roč. 49-50. č. 213. ISSN: 0032-6569. s. 7

²¹⁰ ČTK. *Z Vietnamu 35 000 Američanů ... ale 484 000 jich tam zůstane.* Rudé právo. 17.9. 1969. roč. 49-50. č. 219. ISSN: 0032-6569. s. 7

²¹¹ Tamtéž. s. 7

²¹² ČTK. *Americké bombardéry útočí na vietnamské vlastence.* Rudé právo. 22.9. 1969. roč. 49-50. č. 223. ISSN: 0032-6569. s. 3

²¹³ Tamtéž. s. 3

Vietnamu záporně, 35 procent kladně a zbytek nemá vyhraněný postoj.“²¹⁴ Krátce na to přineslo Rudé právo informace o rozsáhlých protiválečných demonstracích, které se odehrávaly po celém území USA. „Všude ve spojených státech – ať na slunné Floridě či v již zasněžených rocky Mountains – konaly se ve středu rozsáhlé akce na protest proti válce ve Vietnamu. Potvrzuje se, že tzv. moratorium je největší mírovou manifestací, uspořádanou v USA v době vietnamského konfliktu. Rozsah překvapil – jak se sděluje – i samy organizátory.“²¹⁵ Autor tohoto poměrně obsahově nabytého článku vcelku podrobně popisoval některé vybrané protestní akce a na závěr připojil tuto myšlenku: „Nezodpověděnou otázkou nyní je, jak bude na mohutné akce odporu proti válce reagovat vláda. President náhle prohlásil, že během tří let válka skončí. Což je první, nezávazně uvedený termín. Bílý dům učinil také nezvyklé gesto – oznámil projev presidenta k Vietnamu tři neděle napřed. Nějaké reagování je nezbytné. Zdaleka však neexistuje dnes záruka, že skutečná změna americké politiky vůči Vietnamu je na obzoru.“²¹⁶ Jak i zde můžeme vidět, skeptický postoj Rudého práva i jeho redaktorů vůči krokům USA zůstával stále téměř neměnný.

V polovině listopadu 1969 proběhla ve Washingtonu do té doby největší protiválečná demonstrace v historii USA a zúčastnilo se jí čtvrt milionu Američanů.²¹⁷ Tato velká akce nemohla uniknout pozornosti Rudého práva, které o ní informovalo dokonce na titulní straně. V článku se psalo především o studentech, ale také o businessmanech, starších lidech a duchovních, kteří všichni přišli vyjádřit nesouhlas s touto válkou. V textu byla zmíněna některá hesla protestujících jako například „Mír nyní“, „Vietnamizace není řešení“ nebo „Kolik bude ještě mrtvých, Mr. Nixone?“. ²¹⁸ Článek pokračoval i na třetí straně a detailně popisoval průběh demonstrace. Možnost ukázat, že část samotných Američanů s válkou nesouhlasí, byla pro Rudé právo vždy vítanou příležitostí.

Jak jsem již dříve zmiňoval, na samém konci roku dominovalo v Rudém právu ve zprávách o Vietnamu téma masakru v My-lai. Jednalo se o více než rok starou událost,

²¹⁴ Zpravodaj ČTK. *Většina Američanů proti válce*. Rudé právo. 8.10. 1969. roč. 49-50. č. 237. ISSN: 0032-6569. s. 7

²¹⁵ TVAROH, Přemysl. *Největší demonstrace v USA proti vietnamské válce*. Rudé právo. 16.10. 1969. roč. 49-50. č. 244. ISSN: 0032-6569. s. 7

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4. s. 144

²¹⁸ NESG. *Největší mírová demonstrace v dějinách USA*. Rudé právo. 17.11. 1969. roč. 49-50. č. 270. ISSN: 0032-6569. s. 1 a 3

kteřá vřak řrávě na konci roku 1969 vyplula na povrch. Několik amerických vojáků tehdy zabilo v oblasti My-lai několik stovek civilistů včetně dětí a tuto akci posléze odsoudily i Spojené státy. Rudé právo na toto téma publikovalo na konci listopadu a v prosinci poměrně větší množství článků a komentářů. V jednom z nich například zveřejnilo řepis televizního rozhovoru s bývalým řřisluřníkem americké armády, který se na masakru v My-lai podílel. Rudé právo tento řepis řřevzalo z amerického deníku International Herald Tribune. Rozhovor vedl moderátor Mike Wallace. Bývalý americký voják nejřve popsal situaci, kdy vojáci na rozkaz velitele shromáždili obyvatele vesnice na jednom místě. Následoval rozkaz všechny zastřelit. Samotný rozhovor pokračoval takto: „WALLACE: A kolik lidí jste zabil? Myslím řři tomhle střřílení. MEADLO: No, střřílel jsem dávkami, takže se nedá...prostě je kropíte a nemůžete vědět, kolik jste jich zabil, protože střřelba byla velmi rychlá. Mohl jsem jich zabít 10 nebo 15. WALLACE: Muže, řřeny a děti? MEADLO: Muže, řřeny a děti. WALLACE: A kojence? MEADLO: A kojence.“²¹⁹ Tento akt amerických vojáků v My-lai byl zcela jistě odsouzení hodným řřinem. Když se vřak oprostíme od samotné události v My-lai a podíváme se na úsilí, které Rudé právo vynalořilo v souvislosti s tímto řřematem, zůstává otázkou, proč tento deník nepřinášel řřádné informace o masakrech na civilním obyvatelstvu z řřad vojáků NFO a armády VDR, kterých bylo nespočet. Odpověď je samozřřejmě jednoduchá, z pohledu ideologie bylo důležitě se jednostranně postavit na stranu VDR. V Rudém právu se tak v souvislosti s VDR nemohl řřtenář prakticky nikdy dořříst řřehokoliv negativního.

Rudé právo v roce 1969 opět velmi poctivě plnilo ideologickou roli ve spojitosti s vietnamskou válkou a úřřastí Spojených států v tomto konfliktu. I řřes občasné výjimky vřak bylo znát jistě zevřednění tohoto řřematu, což se projevovalo například umístěním článků mimo titulní strany, řři úbytkem fotografií a karikatur. Na fotografiích pak bylo oproti minulým analyzovaným letem více zachyceno řřema mírových jednání. Obecně vřak Rudé právo dále výřhradně stranilo Vietnamské demokratické republice, což se v tomto roce více než řři popisu bojových akcí projevilo v řřláncích o mírových jednáních. Řředstavitelé VDR byli v zásadě popisováni jako jediní, kdo usiluje o mírové řřešení války ve Vietnamu. Spojené státy byly naopak vřdy vykresleny jako viník neúřřesných jednání řři agresor, který ve skutečnosti o míř nestojí. Velké množství komentářů se navíc

²¹⁹ (md). „Střříleli jsme i kojence“. Rudé právo. 3.12. 1969. roč. 49-50. řř. 284. ISSN: 0032-6569. s. 6

nevěnovalo ani tak samotné válce ve Vietnamu, jako spíše kritice Spojených států v této souvislosti. Značná pozornost pak směřovala i na informování o nejrůznějších demonstracích a protestech proti této válce, a to především na území USA. V obecné rovině by se dalo říci, že v roce 1969 byly samotné boje ve Vietnamu mírně upozaděny a do popředí se naopak dostaly více než dříve Spojené státy. Nutno však podotknout, že tento rok nebyl z pohledu bojových operací ve Vietnamu nikterak zvlášť významný. Hlavním tématem přímo z Vietnamu se tak stalo úmrtí tamního prezidenta VDR Ho Či Mina. V první polovině září tedy bylo možné v Rudém právu najít mnoho článků věnujících se nejen samotnému úmrtí a pohřbu Ho Či Mina, ale především také jeho odkazu, který byl z pohledu komunistických hodnot pro Rudé právo významný. Rudé právo i v roce 1969 využívalo především vůči USA výrazů jako agresori či imperialisté, jejich bojové akce pak byly často označovány za barbarské. Čelní představitelé USA sice čas od času dostali v Rudém právu prostor pro svá vyjádření, v některých případech se však stávalo, že jejich výroky byly v určitých pasážích zneváženy uvozovkami, což mělo podrýt jejich důvěryhodnost. Pohled Rudého práva na saigonskou vládu se oproti ostatním analyzovaným rokům nijak významně nezměnil, režim jižního Vietnamu byl tak stále popisován jako loutkový, tedy pod nadvládou USA.

7. Závěr

Během tří zkoumaných let války ve Vietnamu se Rudé právo neuchýlilo k publikování prokazatelně lživých informací, které by byly v rozporu s historickým vyličením této války v odborných publikacích. Informace v Rudém právu tak v zásadě reflektovaly skutečné dění ve Vietnamu, ovšem způsob podání těchto informací byl silně tendenční. V mnoha zpravodajských článcích bylo například možné narazit na publicistické prvky, kdy redaktoři ke sděleným informacím připojovali různá subjektivní hodnocení a často do těchto zpravodajských textů ventilovali své názory. Rudé právo navíc publikovalo výhradně takové informace, které podléhaly komunistické ideologii. Zásadně tedy ve svých článcích vykreslovalo Vietnamskou demokratickou republiku a její politické a vojenské akce v pozitivním světle. Zároveň vůbec nepublikovalo činy a akce, které by

jakkoliv mohly ublížit žádoucímu mediálnímu obrazu VDR. Jižní Vietnam byl naopak většinou vyobrazován jako rukojmí Spojených států, který potřebuje z tohoto sevření vysvobodit. Úhlavním nepřítelem tak byly v očích Rudého práva nejen v této válce Spojené státy. Válka ve Vietnamu měla značný ideologický přesah, tento konflikt totiž obecně představoval boj kapitalismu a socialismu. Rudé právo se tak snažilo ve všech aspektech proti Spojeným státům vymezit, ať už se jednalo o samotné dění ve Vietnamu, průběh mírových jednání či politickou situaci v USA. Na Spojené státy bylo vždy nahlíženo jako na nepřítele, který přišel do Vietnamu pouze s úmyslem tuto zemi ovládnout. S USA byly často spojovány termíny jako *agresoři* či *imperialisté*, vojenské akce USA pak byly popisovány jako *teroristické* či *barbarské*. To bylo v naprostém kontrastu s vykreslením VDR, kde byli tamní vojáci a čelní představitelé vždy označováni za *vlastence* a *hrdiny*. Rudé právo také hojně kritizovalo USA v publikovaných komentářích jednotlivých autorů, kteří se často velice agitačním způsobem snažili přesvědčit čtenáře o nejrůznějších negativě spojených s USA. Spojené státy byly navíc často vykreslovány jako imperialistická velmoc potenciálně ohrožující celý svět. Rudé právo sice na svých stránkách dávalo prostor i vyjádřením čelních představitelů USA, nezřídka se ale stávalo, že tato vyjádření byla doplněna nějakým kritickým komentářem. Redaktoři také často využívali uvozovky jako prostředek pro zesměšnění či znevěrohodnění výroků amerických představitelů. Rudé právo se ve všech třech zkoumaných letech také snažilo působit na emoce svých čtenářů. Přiložené fotografie tak mnohdy ukazovaly utrpení na bojištích nebo vietnamské ženy a děti se smutnými či vystrašenými výrazy. Ze zkoumaných let psalo Rudé právo o válce ve Vietnamu nejvýrazněji v roce 1966, jelikož bylo toto téma ještě velmi čerstvé a do konfliktu důrazně vstoupily Spojené státy. Články se tak ve velké míře objevovaly na titulní straně Rudého práva, to se však v letech 1968 a 1969 změnilo a až na výjimky se články o této válce objevovaly v zahraniční rubrice na konci listu. V roce 1968 byl znatelný mírný úpadek zájmu o tuto válku, textů ubylo a publikované články působily méně agitačním dojmem. Nepotvrdil se však předpoklad, že by liberálnější tendence v Československu spojené s pražským jarem měly výraznější dopad na změnu kurzu v informování o válce ve Vietnamu a USA. Ideologický záměr tak i v roce 1968 zůstával neměnný. I přes evidentní únavu válkou ve Vietnamu pojalo Rudé právo rok 1969 opět o něco energičtěji a v komentářích se více než kdy dříve věnovalo kritice USA. Jako

častý zdroj zpravodajských článků a fotografií využívalo Rudé právo během všech zkoumaných let Českou tiskovou kancelář. Všechny tři zkoumané roky také spojovala neměnná ideologie, dle které se Rudé právo k válce ve Vietnamu a účasti Spojených států stavělo. Propagandistický záměr tak byl zcela evidentní.

Summary

During the three years of the Vietnam War under review, Rudé právo did not publish demonstrably false information that contradicted the historical view of this war. Thus, the information in the Rudé právo was essentially reflective of what was really going on in Vietnam, but the way it was presented was highly tendentious. For example, there were many different subjective assessments and opinions published in many news articles. Moreover, Rudé právo exclusively published only information that was subject to Communist ideology. Rudé právo fundamentally portrayed the Democratic Republic of Vietnam and its political and military actions in its articles in a positive light. At the same time, Rudé právo did not publish acts or actions that could in any way harm the VDR's desired media image. South Vietnam, on the other hand, has mostly been portrayed as a hostage of the United States in need of release from that grip. It was not only in this war that the United States were the ultimate enemy. The Vietnam War had a considerable ideological overlap, for this conflict generally represented the struggle of capitalism and socialism. Rudé právo opposed itself in every aspect against the United States, whether it was the events in Vietnam itself, the conduct of peace negotiations, or the political situation in the US. The United States have always been seen as an enemy that came to Vietnam only with the intention of taking over the country. Terms such as aggressors or imperialists were often associated with the US, while US military actions were then described as terrorist or barbaric. This was in complete contrast to the portrayal of the VDR, where its soldiers and leaders were always described as patriots and heroes. Rudé právo has also widely criticized the US in published comments by individual authors, who have often tried in highly agitating ways to convince readers of the various US-related negatives. Moreover, the United States have often been portrayed as an imperialist power potentially threatening the entire world. While Rudé právo also gave space on its

pages to the comments of US leaders, it was not infrequent for those comments to be accompanied by some critical commentary. Editors have also often used quotation marks as a means of mocking or defacing statements made by American officials. In all three years examined, Rudé právo also sought to influence the emotions of its readers. The enclosed photographs thus often showed suffering on the battlefields, or Vietnamese women and children with sad or frightened expressions. In the years studied, Rudé právo informed most prominently about the Vietnam War in 1966, as the war was still very fresh and the United States had come strongly into the conflict. The articles appeared to a large extent on the front page, but this changed in 1968 and 1969 and, with exceptions, the articles on this war appeared in the section at the end of the paper. In 1968, there was a noticeable slight decline in interest in this war, with fewer texts and less agitating impressions of published articles. However, the assumption that the more liberal tendencies in Czechoslovakia associated with the Prague Spring had a greater impact on the change of course about the Vietnam War and the US was not confirmed. Thus, the ideological intent remained constant in 1968. Despite its evident weariness with the Vietnam War, Rudé právo took 1969 back a bit more forcefully, and in the comments it devoted more than ever to criticizing the US. Rudé právo used ČTK as a frequent source of news articles and photographs. All three years examined were linked by the immutable ideology that Rudé právo expressed in context of the Vietnam War and the participation of the United States. The propagandist intent was obvious.

Použitá literatura

Literatura

BALÍK, Stanislav. HLOUŠEK, Vít. HOLZER, Jan. ŠEDO, Jakub. Politický systém českých zemí 1848-1989. Mezinárodní politologický ústav, 2007. 180 s. ISBN: 978-80-210-4250-6

DUIKER, William J. *Ho Či Min*. BB Art, 2003. 583 s. ISBN: 80-7341-166-0

ELLIOTT, Mai. *RAND in Southeast Asia: A History of the Vietnam War Era*. RAND Corporation, 2010. 694 s. ISBN: 978-0-8330-4754-0

FRANKUM, Ronald B. Jr. *Like Rolling Thunder: The Air War in Vietnam, 1964–1975*. Rowman & Littlefield Publishers, 2005. 232 s. ISBN: 978-0742543027

FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války. Tragédie v Asii a konec amerického snu*. Paseka, 2003. 216 s. ISBN: 80-7185-468-9

JONES, Howard. *Death of a Generation. How the Assassination of Diem and JFK Prolonged the Vietnam War*. Oxford University Press, 2003. 562 s. ISBN: 9780195176056

JOWETT, Gareth. O'DONNELL, Victoria. *Propaganda and Persuasion*. SAGE Publications, 2011. 464 s. ISBN: 978-1412977821

KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4

KONČELÍK, Jakub. ORSÁG, Petr. VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. Portál, 2010. 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8

LAWRENCE, Mark Atwood. *The Vietnam War: A Concise International History*. Oxford University Press, 2008. 185 s. ISBN 978-0-19-531465-6

LOGEVALL, Fredrik. *Embers of War: The Fall of an Empire and the Making of America's Vietnam*. Random House, 2014. 864 s. ISBN: 0375756477

MCNAB, Chris. WIEST, Andy. *Historie vietnamské války*. Brána, 2011. 256 s. ISBN: 978-80-87087-62-6

NEALE, Jonathan. *The American War: Vietnam 1960 – 1975*. Bookmarks, 2001. 235 s. ISBN: 1898876673

PEARSON, Willard. *Vietnam studies: The War in the Northern Provinces 1966-1968*. Department of the Army, Washington D.C., 1991. 115. s. Library of Congress Catalog Number: 75—23360

SYRUČEK, Milan. *V zajetí džungle: Nejdelší válka 20. století*. Epocha, 2007. 342 s. ISBN: 8087027257

Internetové zdroje

NĚMEC, Václav. *Normalizace v Československu (70. léta)*. [online] Dějepis.com. Dostupné z www: <https://www.dejepis.com/ucebnice/normalizace-v-ceskoslovensku-70-leta/>

Diplomové práce

PETRŮ, Jan. *Vývoj Rudého práva v období 1972 – 1991*. Praha, 2015. 69 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Cebe, Ph.D.

SLEZÁKOVÁ, Martina. *Československo v 60. letech 20. století z hlediska teorie nedemokratických režimů*. Praha, 2013. 133 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Just, PhD.

Tisk

Rudé právo. 1966. roč. 46-47. ISSN: 0032-6569

Rudé právo. 1968. roč. 48-49. ISSN: 0032-6569

Rudé právo. 1969. roč. 49-50. ISSN: 0032-6569

SCHVÁLENO

18.6.19
Mj.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Mikeš Marek

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2018/2019

E-mail diplomantky/diplomanta:

mikes.mara@seznam.cz

Studijní obor/forma studia:

Mediální a komunikační studia/kombinovaná

Předpokládaný název práce v češtině:

Mediální obraz USA v Rudém právu během války ve Vietnamu

Předpokládaný název práce v angličtině:

The image of U.S. in Rudé právo during the Vietnam War

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2019/2020

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Válka ve Vietnamu je zcela jistě jednou z nejvýznamnějších událostí dvacátého století. Jednalo se o vojenský konflikt, který od konce 50. let 20. století až do poloviny 70. let 20. století probíhal na území Vietnamu a v příhraničí sousedících zemí. Spojené státy a některé další země se po vstupu do války snažily bránit šíření komunismu v jižním Vietnamu, který bojoval proti svému severnímu sousedovi. Mimo válečná území se však odehrával i střet ideologický, konkrétně souboj mezi socialismem a kapitalismem. Československo sice nebylo ve válce přímo angažované, ale jako země sovětského bloku bylo nedílnou součástí komunistické propagandy. Téma války ve Vietnamu bylo zpracované mnoha autory odborné literatury a bylo rozebráno z nejrůznějších úhlů pohledu. K dispozici tak je velký repertoár odborných publikací, které lze využít.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Ve své diplomové práci se zaměřím na analýzu toho, jakým způsobem byly v Rudém právu během vybraných úseků vietnamské války vyobrazovány Spojené státy. Zaměřím se na roky 1966 (USA již ve válce), 1968 (ofenzíva Tet), 1969 (Nixon prezidentem, smrt Ho Či Mina), 1973 (podepsání příměří) a 1975 (dobyetí Saigonu). Ve své práci budu zkoumat, jaký obraz si mohl o USA na základě těchto období udělat československý čtenář. Dále pak budu sledovat, jaké jsou rozdíly mezi objektivním vylíčením těchto historických událostí a jejich mediálním pokrytím v Rudém právu. Předpokládám totiž, že Rudé právo o válce ve Vietnamu neinformovalo objektivně, ale naopak podléhalo komunistické propagandě. Zajímat mě bude i to, jakými prostředky dosahovalo Rudé právo subjektivního popisu těchto událostí.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

2. Historické vymezení – popis historických událostí odbornou literaturou

2.1 Konec druhé světové války

2.2 První indočínská válka

2.3 Vietnamská válka

2.3.1 Předehra

2.3.2 Vypuknutí války

2.3.3 Vstup USA do války

2.3.4 Průběh války v letech 66-67

2.3.5 Bod zlomu

2.3.6 Závěrečné období

3. Propaganda – vymezení pojmu a charakteristika komunistické propagandy

4. Československo v 60. letech – charakteristika situace, historický kontext, vývoj

5. Analýza Rudého práva – analýza článků o vietnamské válce

5.1 Rok 1966

5.2 Rok 1968

5.3 Rok 1969

5.4 Rok 1973

5.5 Rok 1975

6. Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Rudé právo:

1966 – tvrdé boje, USA již ve válce

1968 – ofenzíva Tet

1969 – vliv nově zvoleného prezidenta Nixona a smrt Ho Či Mina

1973 – podepsání příměří

1975 – dobytí Saigonu a konec války

Analyzovat budu pouze články, které jakkoliv reflektují vietnamskou válku.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Analýzu článků ve své diplomové práci budu provádět kvalitativním způsobem, jelikož není mým záměrem na konci práce dosáhnout výstupu plného statistických údajů a tabulek. Mým cílem bude zabývat se především obsahem samotných článků v Rudém právu, pravdivostí informací, objektivitou či jazykovým projevem. Při analýze však samozřejmě mohu sledovat i některé kvantitativní prvky. Dále se také pokusím zaznamenat a srovnat, jak se celkový stav informování o vietnamské válce ve spojení s USA vyvinul s přihlédnutím k vývoji situace na území Československa.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

FREY, Marc. *Dějiny vietnamské války: tragédie v Asii a konec amerického snu*. Vyd. 1. Praha; Litomyšl: Paseka, 2003. 210 s. ISBN 80-7185-468-9

Autor v této knize líčí příčiny a pozadí války ve Vietnamu, její nejdůležitější politické a vojenské etapy a rovněž její dodnes trvající vliv na roli Ameriky ve světové politice. Autor přistupuje k této problematice s potřebným odstupem a začleňuje události v jihovýchodní Asii do celosvětového kontextu.

KAMAS, Daniel. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Vyd. 1. Olomouc: Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4

Knihou popisuje nejdůležitější a největší bojové akce této války, podrobně mapuje účast pozemních i leteckých sil USA a celou problematiku zasazuje do mezinárodněpolitických souvislostí.

JOWETT, Gareth, O'DONNELL, Victoria, *Propaganda and Persuasion*. SAGE Publications, 2011. 464 s. ISBN: 1412977827

Tato publikace pokrývá rozsáhlou historii propagandy a nabízí pronikavé definice a metody pro její

analýzu. Autoři Garth S. Jowett a Victoria O'Donnell staví na půdorysu čtyř předchozích vydání a poskytují pozoruhodné a logické porozumění propagandy a přesvědčování, včetně historie komunikace, rétorického pozadí, kulturních studií a kolektivní paměti.

Anderson L. David. *Columbia History of the Vietnam War*. New York: Columbia University Press, 2010. ISBN: 9780231134804

Tato publikace nabízí hluboký pohled na politické, historické, vojenské a sociální otázky, které definovaly vietnamskou válku a její vliv na Spojené státy a Vietnam.

DUIKER, William J. *Ho Či Min*. 1. vyd. Praha 2003. 583 s. ISBN: 80-7341-166-0

William J. Duiker, světově proslulý odborník na Vietnam, sepsal obdivuhodnou historickou studii, v níž plně využil poznatků a materiálů z teprve relativně nedávno zpřístupněných archivů. Výsledkem je strhující portrét člověka, jenž se z nepatrné výsky dostal mezi klíčové hráče na soudobé světové scéně.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

REIF, Tomáš. *Vývoj amerického boje proti povstalcům ve vietnamské a irácké válce*. Praha, 2017. 72 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra severoamerických studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Francis Raška, Ph.D.

BENEŠ, Ondřej. *Vietnamská válka a její vliv na společnost a politickou scénu ve Spojených státech amerických*. Plzeň, 2018. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická. Katedra historických věd. Vedoucí diplomové práce prof. PhDr. Aleš Skřivan, Ph.D.

Datum / Podpis studenta/ky

23. 5. 2019

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

BEDNARÍK PETR

28.5.2019 PL RMA

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Podobnými fotografiemi se Rudé právo snažilo často působit na emoce svých čtenářů. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 11.12. 1966. roč. 46-47. č. 341. ISSN: 0032-6569. s. 1*

Příloha č. 2: Na fotografiích z Vietnamu byly často ženy a děti. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 30.6. 1966. roč. 46-47. č. 168. ISSN: 0032-6569. s. 1*

Příloha č. 3: Fotografie zobrazuje obyvatele Vietnamu, kteří pomáhají s výrobou ručních granátů. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 13.1. 1966. roč. 46-47. č. 12. ISSN: 0032-6569. s. 5*

Příloha č. 4: Rudé právo často na fotkách ukazovalo utrpení vietnamského lidu. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 14.2. 1966. roč. 46-47. č. 44. ISSN: 0032-6569. s. 3*

Příloha č. 5: Američtí vojáci v plynových maskách. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 30.1. 1966. roč. 46-47. č. 29. ISSN: 0032-6569. s. 3*

Příloha č. 6: Rudé právo se také zaměřovalo na publikování fotografií z nejrůznějších protestů proti válce ve Vietnamu. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 19.6. 1967. roč. 46-47. č. 167. ISSN: 0032-6569. s. 3*

Příloha č. 7: Na fotografii je zachycen zajatý Vietnamec podezřelý ze spolupráce s NFO. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 8.11. 1968. roč. 48-49. č. 304. ISSN: 0032-6569. s. 7*

Příloha č. 8: Fotografie zobrazuje pochodující jednotky NFO. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 28.1. 1968. roč. 48-49. č. 27. ISSN: 0032-6569. s. 11*

Příloha č. 9: Krátce po úmrtí Ho Či Mina o něm publikovalo Rudé právo medailonek i s přiloženou fotografií. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 5.9. 1969. roč. 49-50. č. 209. ISSN: 0032-6569. s. 1*

Příloha č. 10: Delegace ze Sovětského svazu cestující na pohřeb prezidenta VDR. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 6.9. 1969. roč. 49-50. č. 210. ISSN: 0032-6569. s. 7*

Příloha č. 11: Fotografie vietnamské holčičky s vyděšeným výrazem. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 31.5. 1969. roč. 49-50. č. 126. ISSN: 0032-6569. s. 7*

Příloha č. 12: Fotografie delegace VDR na pařížských mírových jednáních. (fotografie) *Zdroj: Rudé právo. 21.8. 1969. roč. 49-50. č. 196. ISSN: 0032-6569. s. 7*

Příloha č. 13: Součástí Rudého práva byly i karikatury. Na této je vyobrazen americký tank a kolem spousta výbuchů. Pod karikaturou je pak ironický popisek reflektující názor na regulérnost voleb v jižním Vietnamu. (karikatura) *Zdroj: Rudé právo. 2.10. 1966. roč. 46-47. č. 272. ISSN: 0032-6569. s. 3*

Příloha č. 14: Karikatura vyobrazuje prezidenta USA Johnsona a jeho výzvu vůči spojeneckým jednotkám. (karikatura) *Zdroj: Rudé právo. 4.2. 1966. roč. 46-47. č. 34. ISSN: 0032-6569. s. 3*

Příloha č. 15: Na karikatuře se nachází prezident Johnson ve hře spolu s drakem, který symbolizuje válku ve Vietnamu. (karikatura) *Zdroj: Rudé právo. 10.7. 1966. roč. 46-47. č. 188. ISSN: 0032-6569. s. 3*

Příloha č. 16: Karikatura zobrazuje Američana a Brita, kteří si každý odnášejí část cizího území. Američan jižní Vietnam, Brit pak území z jihu Afriky. (karikatura) *Zdroj: Rudé právo. 19.6. 1966. roč. 46-47. č. 167. ISSN: 0032-6569. s. 3*

Příloha č. 17: Rudé právo publikovalo karikaturu poukazující na odhodlání prezidenta Johnsona vytrvat ve Vietnamu za každou cenu. (karikatura) *Zdroj: Rudé právo. 10.7. 1966. roč. 46-47. č. 188. ISSN: 0032-6569. s. 3*

Přílohy

Příloha č. 1: Podobnými fotografiemi se Rudé právo snažilo často působit na emoce svých čtenářů. Zdroj: *Rudé právo*. 11.12. 1966. roč. 46-47. č. 341. ISSN: 0032-6569. s. 1

Příloha č. 2: Na fotografiích z Vietnamu byly často ženy a děti. Zdroj: *Rudé právo*. 30.6. 1966. roč. 46-47. č. 168. ISSN: 0032-6569. s. 1

Smutné následky americké války: vyděšená vietnamská vesničanka z Quangnam, která se s dětmi — jedno je zraněno na očích, možná osleplé — musila skrýt v džungli.

Telefoto ČTK — UPI

Příloha č. 3: Fotografie zobrazuje obyvatele Vietnamu, kteří pomáhají s výrobou ručních granátů. Zdroj: *Rudé právo*. 13.1. 1966. roč. 46-47. č. 12. ISSN: 0032-6569. s. 5

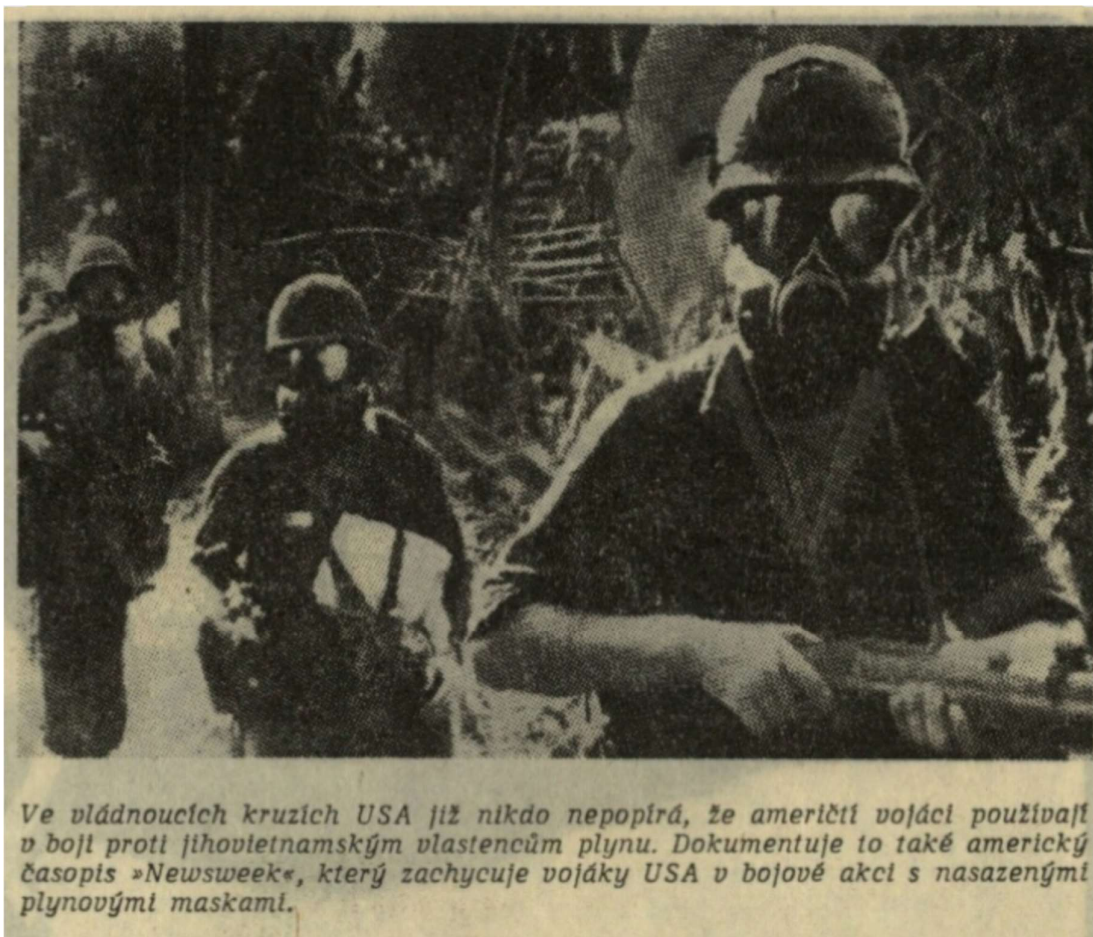
V OSVOBOZENÝCH ÚZEMÍCH JIŽNÍHO VIETNAMU se vlastenecké síly za podpory obyvatelstva věnují intenzivním přípravám na nová střetnutí s vojáky salgonského loutkového režimu a s americkými agresory. — Na snímku: Záběr z jihovietnamské dílny na výrobu ručních granátů pro osvobozené jednotky.
Foto ČTK

Příloha č. 4: Rudé právo často na fotkách ukazovalo utrpení vietnamského lidu. Zdroj:
Rudé právo. 14.2. 1966. roč. 46-47. č. 44. ISSN: 0032-6569. s. 3

*Stará rolnická žena z Vietnamské demokratické republiky, které úlomek z americké bomby utrhl levou ruku, je jen jednou z mnoha obětí amerického leteckého teroru proti civilnímu obyvatelstvu.
Ze zvláštního čísla časopisu Světové federace demokratické mládeže*

Příloha č. 5: Američtí vojáci v plynových maskách. Zdroj: *Rudé právo*. 30.1. 1966. roč. 46-47. č. 29. ISSN: 0032-6569. s. 3

Příloha č. 6: Rudé právo se také zaměřovalo na publikování fotografií z nejrůznějších protestů proti válce ve Vietnamu. Zdroj: *Rudé právo*. 19.6. 1967. roč. 46-47. č. 167. ISSN: 0032-6569. s. 3

Příloha č. 7: Na fotografii je zachycen zajatý Vietnamec podezřelý ze spolupráce s NFO.

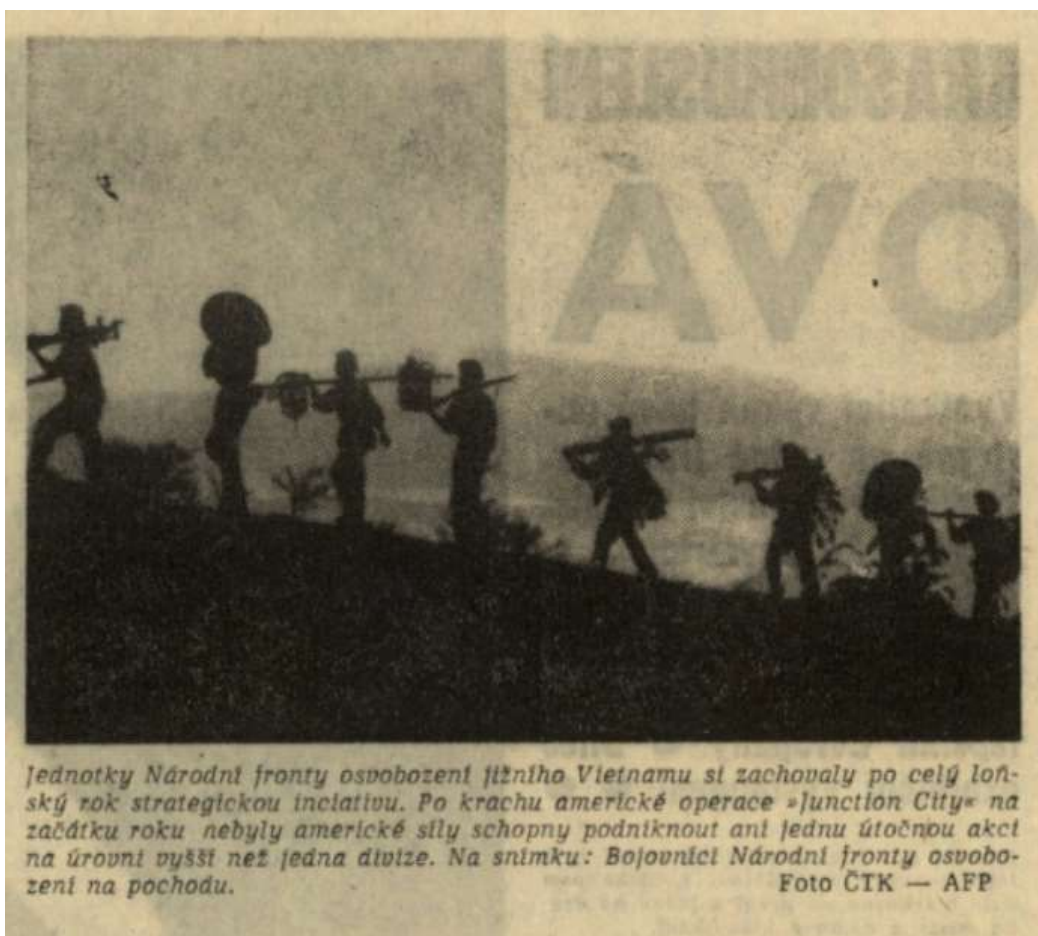
Zdroj: Rudé právo. 8.11. 1968. roč. 48-49. č. 304. ISSN: 0032-6569. s. 7

Ačkoliv se v minulých dnech ustalo s bombardováním severního Vietnamu, pokračovaly americké obří bombardéry v bombardování některých oblastí jižního Vietnamu. Jejich cílem byla především místa na sever od Saigonu, kde se podle jejich názoru skrývali osvobozenécké jednotky. — Na snímku: Američané vyšetřují jihovietnamce, podezřelého ze spolupráce s osvobozenéckými jednotkami.

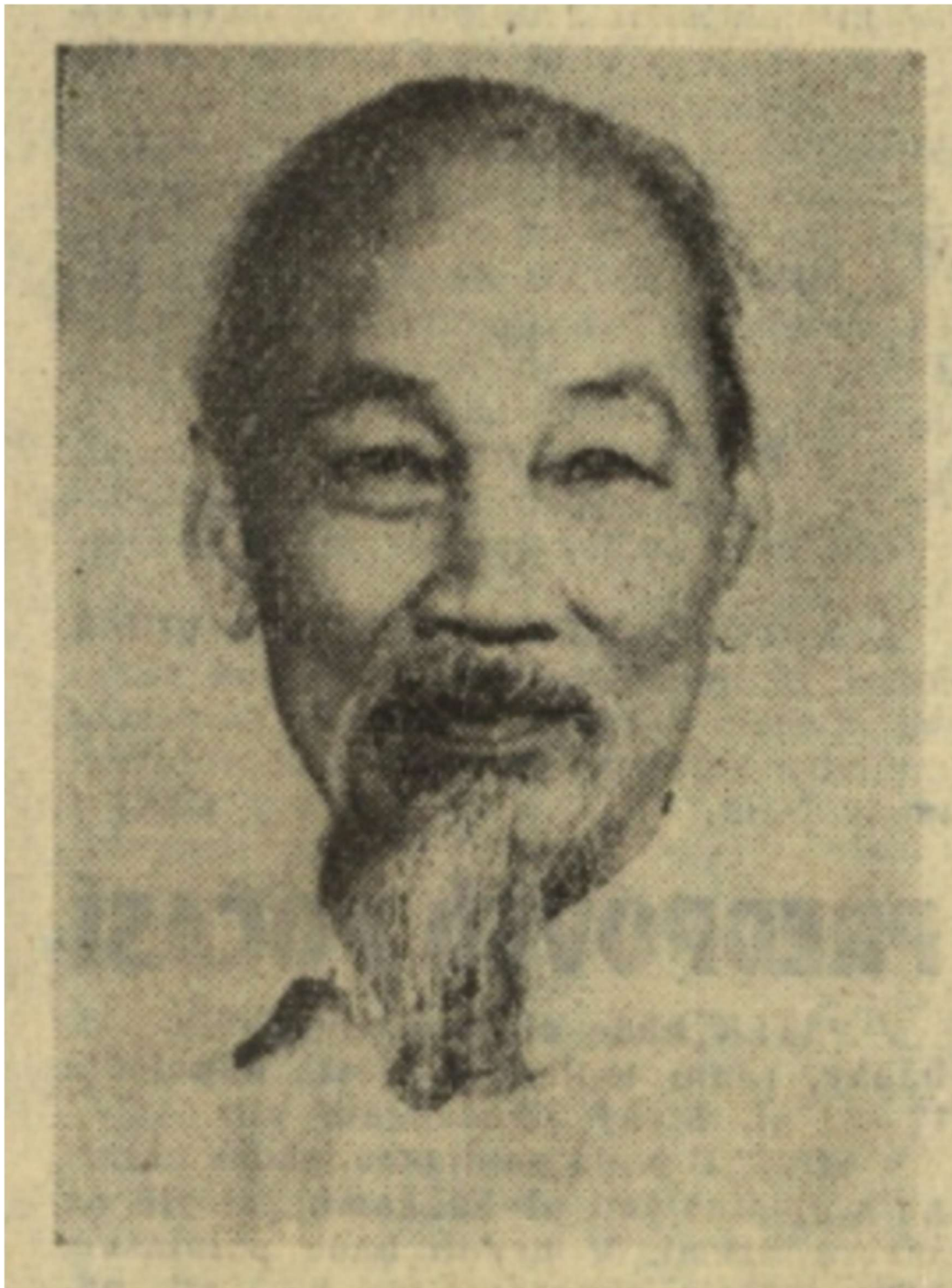
Telefoto ČTK — UPI

Příloha č. 8: Fotografie zobrazuje pochodující jednotky NFO. Zdroj: *Rudé právo*. 28.1. 1968. roč. 48-49. č. 27. ISSN: 0032-6569. s. 11

Příloha č. 9: Krátce po úmrtí Ho Či Mina o něm publikovalo Rudé právo medailonek i s příloženou fotografií. Zdroj: *Rudé právo*. 5.9. 1969. roč. 49-50. č. 209. ISSN: 0032-6569. s.

1

Příloha č. 10: Delegace ze Sovětského svazu cestující na pohřeb prezidenta VDR. Zdroj:
Rudé právo. 6.9. 1969. roč. 49-50. č. 210. ISSN: 0032-6569. s. 7

Příloha č. 11: Fotografie vietnamské holčičky s vyděšeným výrazem. Zdroj: Rudé právo.
31.5. 1969. roč. 49-50. č. 126. ISSN: 0032-6569. s. 7

Příloha č. 12: Fotografie delegace VDR na pařížských mírových jednáních. Zdroj: *Rudé právo*. 21.8. 1969. roč. 49-50. č. 196. ISSN: 0032-6569. s. 7

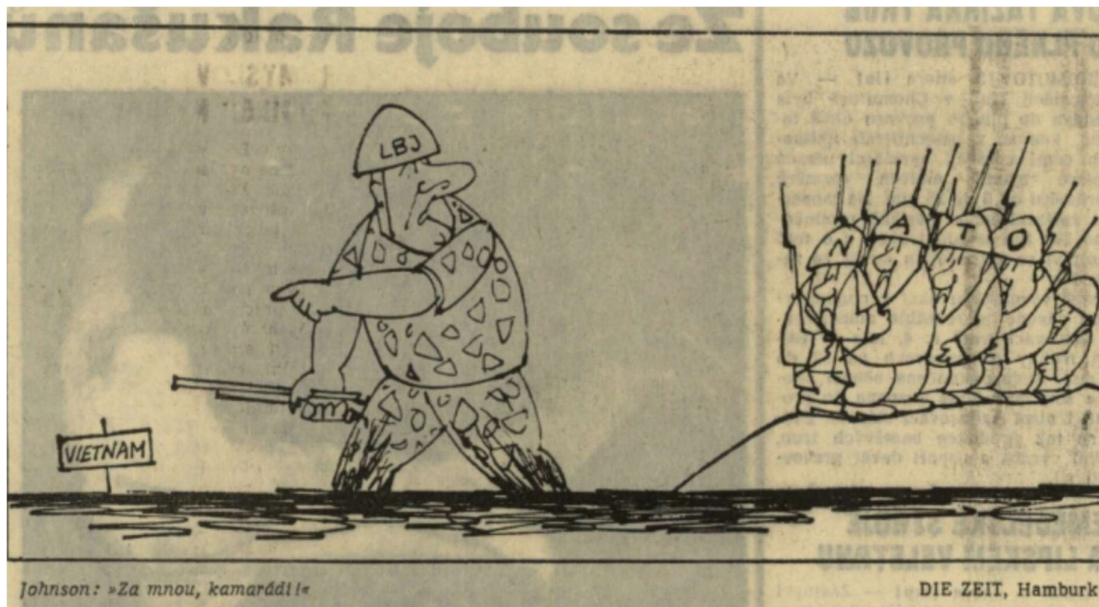

Příloha č. 13: Součástí Rudého práva byly i karikatury. Na této je vyobrazen americký tank a kolem spousta výbuchů. Pod karikaturou je pak ironický popisek reflektující názor na regulérnost voleb v jižním Vietnamu. Zdroj: *Rudé právo*. 2.10. 1966. roč. 46-47. č. 272. ISSN: 0032-6569. s. 3

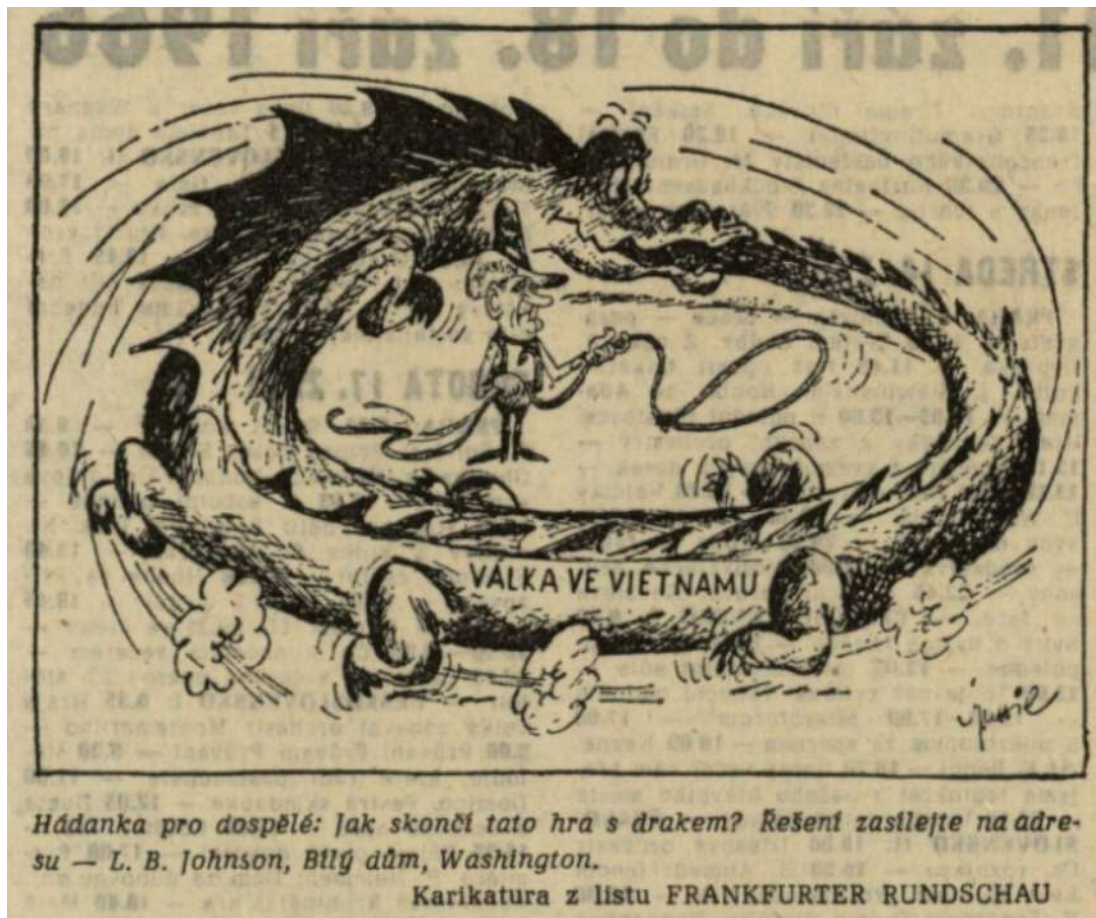

Příloha č. 14: Karikatura vyobrazuje prezidenta USA Johnsona a jeho výzvu vůči spojeneckým jednotkám. Zdroj: *Rudé právo*. 4.2. 1966. roč. 46-47. č. 34. ISSN: 0032-6569.

s. 3

Příloha č. 15: Na karikatuře se nachází prezident Johnson v nekonečné hře spolu s drakem, který symbolizuje válku ve Vietnamu. Zdroj: *Rudé právo*. 10.7. 1966. roč. 46-47. č. 188. ISSN: 0032-6569. s. 3

Příloha č. 16: Karikatura zobrazuje Američana a Brita, kteří si každý odnášejí část cizího území. Američan jižní Vietnam, Brit pak území z jihu Afriky. Zdroj: *Rudé právo*. 19.6. 1966. roč. 46-47. č. 167. ISSN: 0032-6569. s. 3

Příloha č. 17: Rudé právo publikovalo karikaturu poukazující na odhodlání prezidenta Johnsona vytrvat ve Vietnamu za každou cenu. Zdroj: *Rudé právo*. 10.7. 1966. roč. 46-47. č. 188. ISSN: 0032-6569. s. 3

